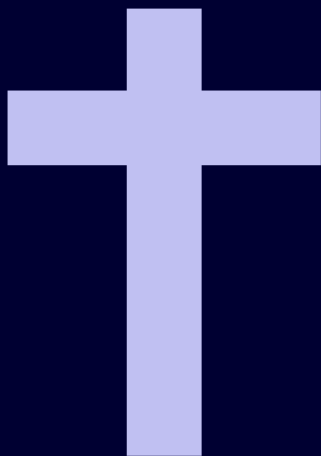

Wangki Wulyu
Jirrkirlikanujawal

Portions of the Holy Bible in the Walmajarri language of
Australia

Wangki Wulyu Jirrkirlikanujuwal

Portions of the Holy Bible in the Walmajarri language of Australia

copyright © 1985 Wycliffe Bible Translators

Language: Walmajarri

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019
9663b280-2245-5e10-b809-d81274bff0d0

Contents

Matthew	1
Mark	7
Luke	34
John	52
Acts	62
1 Corinthians	102
1 Timothy	103
1 John	111
Psalms	112

Matthew

Mayiri pa warntarni Jawujapju

18-19 Walimpa Mayiri yapajartijarrinya. Pirlurraliny manyanta takurryani Ngarpukurajangka. Warrarni pila ngurrujarra ngunangani Mayirijarra Jawujap purntajangkajarra. Ngajirta manyanta Mayirirla yukarnantarla Jawujap. Walirni parla nyantukura kartu purntajangka Jawujapku. Kujarti manyanangu ngunangani Juwujwarntikura yurru. Puju kanarlanyju muntajartikujilany marnin piyirnwarlanyju, wali nyanarti, tampirni palunya wanyjanani ngumparnarlu. Kurntayikujirni palunya marnin.

Wali Jawujapju nyanya nyantukura purnta, marnin nyanarti jarlu parla muntajartijarrinya. Jawujapju muntangu nyantukurarlu pirtinyikani Mayiri nyantukura purnta. Yakurrmarni parla muntajartiwu Jawujapju. Nyantungu pa nira luwu Juwujwarntikura martarnani, walirni pa ngajirta Mayiri wanyjarrarla tampingu. Pinapinakar-rinyani pa, “Wanyjarrku marna ranyjingu. Ngajirta tampingu. Kayan ngarna kurntayikuji marnin nyanarti.”

²⁰ Wali nganpayi Jawujap pa yukarnani munta yakurr. Pinapinakar-rinyani parlanyanu purntajangka marnin wanyjanupurru, yangkala parla pirriyani winkirr yinjil Ngarpukurajangka purlkakurajangka. Marni parla Jawujapku yinjillu, “Ngajirta. Warntawu mankurlanyanu nyentukura nyanarti marnin. Kangku man. Ngajirta ngan rayin nyaka muntajarti. Nyanarti yapa muntanga martarnana Ngarpukura walaku Kutkura. Jarlu manyanta takurryani Pirlurr Ngarpukurajangka, yangkala muntajartijarrinya. Ngajirta manyanta nganpayirla yukanyjarla kanarlanyja.”

²¹ Yinjillu parla yarntarni marni, “Nyanarti yapa martalany muntanga kaninykaniny walaku parla Kutku. Puju manyanu tarlkujiwu, yini man julawu Jesus. Wali purlkala ngunawu, piyirn manya tikirkujiwu yakurrjangka.”

²⁴ Wali Jawujap parnkijarrinya manyanjangka. Mapunikani parla yinjilku. Yanungurla parlanyanu warntarni Mayiri purntajangka.

²⁵ Wali pa warntarni Mayiri yangkala pila ngurrujarrarni ngunangani. Jurumanani pilarla yapawu palkangajarrinyupurru. Walimpa yapangu manyanu tarlkujirni. Yinila jularni Jesus Jawujapju.

2

Piyirnwarni pinangurruwarni

¹⁻² Yangka kaji manyanu tarlkujirni Jesusju, nyanartikarra pa ngunangani nganpayi Yarrit. Purllka manyanangu maja Juwujwarntikura. Nyanartijangkala palu kakarrangu yanani marringurni pinangurruwarni piyirnwarni. Pinarri palurla ngujuangurra nyapartukarra wirl pirriyanku. Walimpawarlany palu nyanya wirl nyanarti tur-tapinya.

Wali turtangkarranya palu kakarrangu, jartamanani palu wirl, jarrkangani manyanangu Jurujulumkartu. Japirlyungani palunya kujangkurrajarra piyirn, “Wayila pinarri ngantarla murlawu purlkawu

yapawu, wanyjurla marnalu parlipungku yapa minyarti. Juwujwarntikurajangka manyanangu maja. Wirl nyantukura marnalu nginyjirrikani kakarrangurlu, yangkala marnalu pirriyani minyayirla nyangupurrujaa kajalkajalkujirrupuru.”³ Tampi palunyanta marnani wangki, yangkala manya pinakarrinyani purlkangu Yarrittu.

Wali nyanartijangka malykunyanya pa nyanarti yapa Yarrittu, nyantu manyanangu ngunarla purlka nganpayi Yarrit. Munta yakurrjarrinya, kurnakwantinya nganpayi Yarrit wangkijangkarla. Kanarlanywarnti mapirri palu piyirnwarnti munta yakurrjarrinya, kurnakwantinya palu nyantukurawarnti Jurujulumkarrajiwarnti.

⁴ Wali nganpayirlu Yarrittu manya marurrpinya kurayipwarntijaa piyirnwarnti purlkawarnti yiniwarnti puriswarnti. Japirlyungani manya, “Wanyjurla manyanu tarlkujiwu yapangu yiningu Kurayijju.”

⁵ Marni palurla Yarritku nyantuwarntirlu, “Kurlila manyanu tarlkujiwu ngurranga Pajilimja Jutiyarla. Kujarti marnalu nyangany kurrumparla Ngarpukurla. Wali jarluwarlany Ngarpungu parla yinya layi nganpayi wangki yapapurru tarlkujirrupuru, lanila pa nganpayirlu nyanawurlu wangki kurrumparla yungujangka. Jularnani palu nganpayi nyanarti puraput.”

⁷ Wali piyirntu purlkangu Yarrittula manyanangu yiparni wangki ranyji purpanupuru piyirnwarntiwu nyanartiwarntiwu pinangurruwarntiwu kakarrangujangkawarntiwu. Pirriyanila palunyanta Yarritta. Wirlku nyanartiwu manya japirlyinya Yarrittu. “Wayila. Nyangurla manta nyanya nyanarti wirl turtapungujangka.”

Wali jangkumani palunyanta, “Ngajirta. Nyanya marnalu kakarrangurlu yitilajarrarla kurrinya.”

⁸ Marni manyanangu Yarrittu, “Wali Pajilimkarti yantalu. Warpiny muwupungkalurla yapawu. Parlipungku manta, tikirr pajinta kangku wangki ngajuwu. Nyaku marna ngajunguwurti. Kajalkajalkujiwu marna yapa nyanarti.”

⁹⁻¹⁰ Nyanartijangka Jurujulumjangka palu turtangkarranya. Yani palu Pajilimkarti kurlirrara piyirnwarnti pinangurruwarnti. Yarnarni palu nyanya wirl, yangkarti palu jarlu nyanya kakarrangurlu. Wirl yanani kankarral kajalkajal, nyantuwarntirlu palu wartangurni jartamanani wirl nyanarti. Jarlunguru wirl manyanta lamajarrinya mayarurla yapakurla kankarnimarrangu. Yangka palu wirl nyanya, wirriyajarrinyala palu, ngarrurtajinyangula palu yanani nyangupuru yapa lamparn.

¹¹ Pirriyani palunyanta, takurryanila palu mayarurla, nyanyala palupinya ngamarlangu. Yapa parlanyanu martarnani ngamajirlu.

Nyanartijangka palunyanta parntawantinya yapanga, kajalkajalkujirrupuru yapa nyanarti. Kujarti palu nyanartikarrajirlu piyirnwarntirlu kajalkajalkujirrnani piyirn purlka piyirnwarntirlujaa marninwarntirlu pujungurni. Parntawantinyani palunyanangurla purlkawarntirla. Yangkala palunyanta yapanga parntawantinya kujarti.

Wali nyanartijangka palunya manawarnti warntarni yijipurruwarnti yungupuruwarnti nyantuwarntikurajangka ngurti. Yijiwarnti nyanartiwarnti palurla nganapartu nganapartu yinya. Layi parlipa julalany pamarr wulyu marulu yini kuwul. Yijjarawarlany pila kurrinyawarlany mirrijinjilinyarra wulyu parntimanupuru

yinijarra purakinjanjaa miya. Wali yinyala palurla yijiwarnti murta. Wulyuwulyu palurla kanya yijiwarnti yapawu Jesusku.

¹² Pakul palu yani, ngurrala palu yukarnani pinangurruwarnti. Jarmarni manyanangu Ngarpungu winkirra, “Ngajirta ngantarla yanta Yarritkarti. Wurna tikiyantalu rantanga nyurrarwarntikurakarti ngurrakarti.”

Wali turtapinya palu, rantanga palu tikiyani kujartirni. Ngajirta palurla yantarla Yarritku, wurnala palu tikiyani.

Jawujapju pinya kanya Yijipkarti

¹³ Nyanartijangkala wartangurni pila ngunangani jampirlangu Jawujapjarra Mayiri. Yinjillu purlkakurarlul parla marni pukanya ja winkir Jawujapku. “Yanku man wurna jalarrarni. Kangku man-pinya ngamarlangu karla Yijipkarti. Nyanayirla manpila martawu. Walimpa marnanypilangu malku tikirrkangupurru. Muwupungku parla Yarrittu wartangurni pungupurru. Nyuntungu man kangku jalarrarni Jesus lamparn karlarrara Yarritkarrarla. Yarrittu ngarta pungka lamparn Jesus.”

¹⁴ Nyanartijangka palu pukanya jakarni karla Yijipkarti. Jawujapju pinya kanya ngamarlangu.

Yapawarnti manya pinya Yarrittu

¹⁵⁻¹⁶ Jurumanani parla Yarrittu pinangurruwarntikurawu wangkiwu tikirrkangupurru Jesus. Pungkarla pa yapa nyantungu. Wali kajiyinya palurla Yarrit pinangurruwarntirlu. Yarrit parla jarti jurumanungurla wirriyijarrinya. Wali pinapinakarrinyani wangki yangkartirni jarlu palurla marni pinangurruwarntirlu. Wirl yangkarti palurla jularni. Nyantungu pa nyanarti wangki jutungu pinapinakarrinyani Yarrittu. “Kunyungurla yangkarti parri purlkajarrinya pakatkarrala yanany kurrinya wurrkallajangka.”

Nyanartijangka pawumarnila manyanangu nyantukurawarntiwu kulipariwarntiwu piyirwarntiwu, “Yantalu. Pungkalunya lamparn-lamparn parriparri yangka pakatkarra yanany kurrinya wurrkallajangka ngurranga nyanayirla Pajilimja kujangkurrajarra. Ngajirta ngantanyanangu yawiyijarri. Pungkalunya pujurni. Warpiny-pungkalunya pirlawurra.”

Wali mapunparni palu turtangkanya nyanartiwarnti Yarritku-rarwarnti. Pinya palunya paja yapa parriparri lamparnlamparn Pajilimkarrajawarnti. Kula palu walirni pinya nyantu Jesus.

Wali kirrarnani pila Jawujapjarra Mayiri karla Yijipja. Ngunangani pila, martarnani pila yapa nyanarti Jesus. Walimpa Yarrit pirlajar-rinya.

Wali jarluwarlany parla Ngarpungu purlkangu wangki marni ngan-payiwu puraputku, lanila pa wangki Ngarpukura kurrumparla pu-raputtu. Ngarpungu parla marni, “Ngurrangurni Yijipngurni marna purpangkanya walaku ngajukura.” Wali kurrumparla pa lani takingu. Kujartikarra pa Jesus pirriyani pikanga wangkinga jarluwarlany-jangka Yijipngurni.

Yijipngurni palu tikirrwantinya

¹⁹ Wali Yijipja parla pirriyani yinjil purlkakurajangka Jawujapku, kaji Yarritpaliny pirlajarrinya. Marnila parla winkir Jawujapku,

²⁰ “Yanku manpila yangkartikarti ngurra nyurrawarntikurakarti Yijirayilkati. Tikirkkangu manpila yapa nyanarti. Martarnanku manpila nyanayirla. Jarlu pa Yarrit pirlajarrinya. Kayan ngarta punga nyanarti yapa. Yara manpila waji martarnanku nyanayirla.”

²¹ Wali tikiyani pila ngurrakarti nyantujarrakurakarti. Kanya pinya ngamarlangu, ngunanganila pila nyanayirla ngurranga Yijirayilla.

6

Kujarti manta Ngarpu japirlyungku

⁵ Jesusju manya pinarriyungani mapirrikarrajawarti, “Ngajirta nganta yangkartiwartijilinyjarri yangka palunyanu kajalkajalkujilany yarr piyirntu yarringarnupurru. Yangka palu purayimalany piyirnwartirlu nyangupurru mayarurla Ngarpukurarlajaa warntarrirla piyirnkurla. Wali palurlanyanu ngurtnguniny, tumaj palunyanangurla kanarlanywartirlu yarringalany.

⁶ Nyurrawarnti manta kanarlanyparni ngunawu. Yangka kayan-tuwurti parla Ngarpuwu purayimalku, wali kirkalku man jintanga piyirnwartingurni ranyji. Rukukarranyanu kaninykaniny mayarurla, nyanartikarra manta purayimarnanku Ngarpuwu nyuntukurawu kankarnijangkawu ranyjikarrajiwu. Ngarpungu parlipanya nyangany turriny ranyjingurni. Ngungkupungkula manyanu wirriya, Ngarpungu manta ngurtkujiwu. ⁷ Yangkawurti manta purayimalany, ngajirta nganta wangkimipa pajakujirnanta kanarlanywartijilinyju yangka palu wapalkarra purayimalany ngurrrangurparlu lirrangumipa wangki juwal. Nyantuwarnti palu malany kula manya Ngarpungu pinakarrilanyparni yangka palu wangkimipa purlkajinyangu juwal purayimalany. ⁸ Wali ngajirta nganta kujartijarri nyantuwarntijiliny lirrangumipa purayimarnujuwal. Ngarpu manyirrangu pinarri. Jarlurni kajaluwarlany mannya nyangany nyantungu, nyapartukarra manta nguninyjaa nyapartukarra mantarla purayimalany.

⁹ “Nyanartijangkala yangka mantarla purayimalku kujartikarra manta Ngarpu japirlyungku.

Ngarpu nganampakura, kankarnumarrangu man nguniny.

Nyuntu marnantalu yini julawu ngirrpipi nukarnirlu.

¹⁰ Japirlyungana marnantalu nyuntu maja ngunangupurru wapalkarrawu.

Nukarnirlu marnangulu mapunikarrku yangka marnanpangu kurajpungany jirkirl ngunangupurru nyuntukurarlal. Kayanparni marnantalu mapunikarrku nguwakarrajiwartirlujaa yalkirikarrajawartirlu Ngarpukurawartirlu.

¹¹ Yungkarnanpanya miyijaa kuyi jalarrapurru ngarnupurru yangka marnanpanya jininyarawarlany jininyarawarlany yungany.

¹² Wajapungurla rukanyjanpangurla yakurryakurr nganampakura, yangka marnalunyanangu nganampa ngaru kirtilyjarlilany kanarlanywartiwu.

¹³ Ngajirta ngarnanpanya kangka yakurrwartirlal warntarrirlal. Marlamantarnanpanya warntarrirlaljangka pirlakuralaljangka yangkawurti ngarnalany tarrpantilany.

¹⁴ Yarnarni manya pinarriyungani Jesusju, “Puju mantanyanangu kanarlanywarntiwu ngaru kirtilyjarrilany, wali nyanarti, Ngarpungula kankarnumarrangurlu manyirrangurla yakurryakurr wajapungurla rukalku. ¹⁵ Yarnata puju ngajirta mantanyanangu kanarlanywarntiwu ngaru kirtilyjarri, wali nyanarti, ngajirta manyirrangurla yakurryakurr nyurrawarntirla wajapungurla rukanya Ngarpungu kankarnimarrangurlu.”

11

Jesuskura yuwuk pa wulyujinyangu

²⁸⁻³⁰ Purlumanurlu palu martarnani nyankangal, warrkammarnanila palu, yini parla yuwuk. Kangani palu yuwuk wulyu nyankangal jiralyjinyangu, wulyu palu warrkammarnani wirriyarlu. Yarnata puju palu jatkatatka kangani yuwuk japalmartamarta, tumaj pa mimikujir-
nujuwal.

Yarnarni piyirnjaa marninjaa yapa palu wulyuwulyu niranira yanany Ngarpukurarlal, yangkala palu yumpalyjarrilany niranirajangka. Patkanyjilany manya yakurryakurru, yangkala jarti palurla Ngarpuwu muwupungany. Kujarti palu yanany piyirnjaa marninjaa yapa purlumantujiliny martalany yuwuk nyankangal. Yuwukju manya yumpalykujilanyjaa patkanyjilany.

Wali Jesusju parlipangu malany, “Mirnu yantajalurla ngajukarti piyirnjaa marninjaa yapa pujurni yumpalyjartiwarntijaa patkanyjir-
nujangkawarnti. Kunyungurla manta yumpalyjarrinya warrkam-
jangka Ngarpukurajangka. Niranira manta yanany Ngarpukurakarti. Ngajungula marnannya wirriya yungku, rinymalkula manta. Ngajukura yuwuk pa wulyujinyangu jiralyjinyangu, ngajirta jatkatatka. Kayan nganta patkanyji ngajukurarlul yuwukju. Warntarnurla tarr-
jakkujilunyanu.”

Yarnarni Jesusju marni, “Yungku marnanta wangki yuwukjiliny-
parni. Pinayungku marnanya ngajungu Ngarpuwu. Pinarrijarriwula
mantarla Ngarpuwu. Ngaju marna wulyu. Ngajirta marnanyanu
kajalkajalkuji. Puju pajin kangku wangki ngajukura yuwukjilinyparni,
wali nyanarti, parlipungkula mankur lanyanu wirriya. Pirlurr man
kirtilyjarriwu. Ngarpu man parlipungku. Wajapungku mangurla
yakurr.”

27

Jesusalu ngampurrikani najinga

⁶² Purayitirla palu Jesus yutukani najinga, wali kumantawarlanya Jarritirla palurla yani puriswarntijaa Parajiwarni Payilitku japirlyungupurru.

⁶³⁻⁶⁴ Marni palurla Payilitku, “Limpawarnti manunya yipawu. Ngampurrikarrku palu Jesus najinga yukalany karrkin. Warntarnkar-
rakangka ngartalu wartangurni mapirrikarrajiwarnitirlu nyantuku-
rawarntirlu. Jarlu manyanangu Jesusju yirrijirlu marni wanjin-
gurnikarra kujartikarra ngurrajarrarla kurrinyja yukarnuwu. Nya-
nartijangka kumantawarlanya wanjikujiwu paja Ngarpungu. Pinap-
inakarri lany marnalu nyanarti wangki, yangkala marnantalu japir-
lyungana nyuntu murrkurnmirri ngampurrikanupurru Jesus. Puju

mapirrikarrajiwarntirlu palu warntarnkarrakangka Jesus karrkin, kunyungurla ngalunyanangu jakuljakulkangka mapirrikarrajiwarntirlu yirrawarlanyku. Yirri ngalunyanangu jula Jesus wanjikujir-nujangka. Kujarti pa yakurrjinyangu. Nyanayirlamarra manunya yipawu limpawarnti. Ngampurrikarrku palu marrkijinyangu, warntarnkarrakangka ngartalu karrkin najingajangka kanarlanywarntirlu.”

⁶⁵ Payilittu manyanangurla jangkumani, “Kaj. Kangkalunya limpawarnti. Rukukarrku mantanyanta najinga mayajinyangu.”

⁶⁶ Wali yanani palu najikarti. Purlka paljarr pamarr palunyanta rukukani kirlingirrirla. Nyanartijangka palunyanta pajkarrpirni juntu pamarra. Puju ngananguwurti pamarr rirripkangku nyanarti paljarr, wali nginyirrikarrkula palu juntu junganyjangka. Kujartipurru palu yutukani juntu nyanarti. Wali tikiyanila palu nyanartiwarnti puriswarntijaa Parajiwarnti mayarukarti. Wanyjani palunya limpawarnti murrkurn najinga ngampurrikanupurru.

Mark

Nganpayi Jun pulukkujirnujuwal

² Wali jarluwarlany parla Kuttu marni nganpayiwu Yajayawu, lanila wangki nyanarti kurrumparla Yajayarlu, Ngarpungu parla yinya. Nganpayi nyanarti parla puraput ngunangani Ngarpuwu. Julalany parlipa nganpayi Ngarpukura puraput, yangka Ngarpungu parla wangki yungany piyirnarntiwarlanyku jularnupurru. Kujarti pa kurrumparla lani Yajayarlu Ngarpukura wangki. Ngarpungu marni, “Pinakarrilu. Ngajungu marna julawu wangki Ngarpungu. Yipawu marna nganpayi ngajukura wangkijarti. Kajalurni marnangurla yipawu nyuntunga ngajukurarla walakurla pikakujirnujuwal. Jakurpungku mangu kajalurni warntarri. ³ Nganpayirlu nyanawurlu yiparnujangkarlu pa jularnanku pawukarrarlu pintirningurni. Jularnanku manyanangu, ‘Jakurpungkalurla warntarri parla Ngarpuwu purlkawu. Jirrkirkujilurla nyanarti warntarri.’” Kujarti parla jarlu marni Ngarpungu Yajayawu lanupurru.

⁴ Nyanartijangka wangkijangkarla pikakujirnujuwal yangkarti nganpayi Junpala pirriyani. Nganpayi Jun parlipa julalany pulukkujirnujuwal. Wali pintirningurni manyanangu pawukarrarlu jularnani, “Kurnakwantilu Ngarpukurarlurra, pulukkujirnujuwal marnannya ngapanga kurnakwantinyujangkawarnti. Ngarpungu manyirrangurla wajapungku yakurr nyurrawarntikurajangka. Kayan nganyirrangurla yutukarra yakurryakurr nyanarti Ngarpungu. Wajapungku manyirrangurla.”

⁵ Wali nyanartijangka piyirnarnti ngurrawarntijangka palu pirriyani pajajinyangu. Junkarti palunyanta yanani pinakarrinyupurru. Paja piyirni palu yanani mayarujangkawarnti Jurujulumjangkawarnti. Mayaruwarntiwarlanyangka Jutiakarrajiwarnti mapirriyani palu warriyani. Nyanartijangka pulukkujirni manya ngapanga martuwarrarla yininga Jutunta. Nyantuwarntirlu piyirnarntirlu palunyanu tampirni jularnani yakurr nyantuwarntikura.

⁶ Wali parlanyanu Juntu kangani karrkinta kuluwuj yangka ralangka parlanyanu ngartakpani kamulkurajangka. Nyantungumipa pa kujarti kangani, kanarlanywarntirlu palu kanarlanyparni kangani. Yarnarni pa ngantinga kangani manawarlany jarrjangka pilkujiliny. Nyantukura miyi pa karlaka. Kuyi pa ngarnani jarrjurnwarntimipa.

⁷ Jularnani manyanangu Juntu. Marnanila manyanangu, “Wartangurni pajarla yanana nganpayi. Nyantu pa tanyjijinyangu mayapari, ngaju marna wartangurnijangkarni. Nyantu pa purlka kajalkajal, ngaju marna wartangurnijangkarni.” ⁸ Yarnarni manyanangu marnani Juntu, “Pulukkujilany marnanya nyurrawarnti ngapanga. Kanarlany wartangurni pirriyanku, nyantungu manya pulukkujiwu Pirlurra Ngarpukurajangkarla ngapajilinyaja.”

Jesus ngapanga pulukkujirni Juntu

⁹ Nyanartijangka Jesus yani Najuritjangka Kalalijangka. Pirriyani manyanta Junta. Wali Jesus pulukkujirnila Juntu ngapanga martuwarrarla Jutunta. ¹⁰ Jesus ngapanga pulukkujirni. Jamurn turtapinya,

nyanartijangka nyanyala kankarral ngapangurni yalkiri langkirrlaparni. Kirlingirrijarrinyani kankarni yapin. Pirlurr Ngarpukurajangka pa nyanya kankarni jirikijiliny kiluwutujiliny. Kankarnimarrangu manyanta kanimparraljarrinya Pirlurr Ngarpukurajangka Jesusja, takurryanila manyanta. ¹¹ Pinakarrinya pa Jesusju lin Kutkura marnujangka kankarnimarrangujangka. Marni parla Ngarpungu Jesusku, “Nyuntu pajin walaku ngajukurajinyangu. Wulyumalany marnangu. Muntanga marnanta martalany wulyu. Ngarrurta marnangu nguniny.”

Jesus pa kurlpungani pirlangu purlkangu

¹² Nyanartijangka partalurnila wurnakujirni Jesus Pirlurru Ngarpukurajangkarlu pintirnikarti kanya.

¹³ Nyanartijangka Jesus ngunangani pintirni jintanga piyirnngajirtarla. Nyanayirla pa ngunangani yakarn layijaa ngurrawarnti paja. Ngurrawarnti 40 pa ngunangani. Jesus pa kurlpungani pirlangu purlkangu. Ngarpungurni pa tikirrkujirla. Jarti kurlpinya. Wali piyirnwarlany ngajirta palu ngunarla. Kuyiwarntirlamipa manyanangurla ngunangani Jesus, kuyiwarnti yangka rayinjiwarnti. Yarnta ngampurrikanani palu Jesus yinjilwarntirlumipa, ngajirta piyirntu.

Nganpayiwarnti Jayimin Yanturu Jayimji Jun

¹⁴ Nyanartijangka nganpayirlu purlkangu pa tartpartarni yangkarti Jun pulukkujirnujuwal. Yutukanila Jun jayilla.

Wali nyanartijangkala Jesus yani Kalalikarti wangkijarti. Wangki wulyu Ngarpukura manyanangu jularnani Jesusju nyapartukarra Ngarpu parlipangu kajalkajal nguniny. ¹⁵ Kujarti manyanangu marnani Jesusju, “Jalarra pa kutajarrinya Ngarpupurru majajarinyupurru, jalarrarni pa Ngarpu kajalkajaljarriwu. Kurnakwantilu yakurrrjangka, mapunikarralula wangki wulyu.

¹⁶ Wali Jesus kurlangu yanani rirringkirla ngapangal purlkangal yiningal Kalalirlal. Parlipinyala pinya nganpayijarra nyanartikarrajijarra Jayiminjaa Yanturu, paparlangu pila. Tarrapungani pilarla niting kapiurru warntarnupurru, warrkam pilangu nyanarti ngunangani. Wali kapi pila purlkapurlka warntarnani, yijila pilanya yungani pamarrpurru.

¹⁷ Wali Jesusju pilangu marni, “Pa. Waangkajapila ngaju. Nyurrajarrajal manpila takiparijarra kapi warntarnujuwaljarra. Pinayungku marnanypinya ngajungu piyirn warntarnupurru taki.” ¹⁸ Jamurn pilangu marni Jesusju, partalurnila pila wanyjanurlakani nyanartijarrakura niting, wurnala pila waanya Jesus.

¹⁹ Nyanartijangka yanungurla pinya nyanya Jesusju jirna kurrinywarlany nganpayijarra Jayimijjaa Jun. Martarnani pinya paparlangu purrkungu yiningu Jipitirlu ngarpungu nyantujarrakurarlu. Jesus manyanangurla pirriyani. Niting palu ngartakpanani wapirrajawurlu, ngurtinga ngapakarrajirla palu kirrarnani. Purrkungu pinya martarnani walakujarra. ²⁰ Jesusjula pinya purpankanya Jayimijjaa Jun. Wanyjanurlakani pilanya ngurtinga nyantujarrakura ngarpujaa kanarlanywarnti warrkammayinwarnti mapirrirni pilanya wanyjanurlakani. Yanila pilanyanta Jesusja.

Pirla manyanta jurramani Jesusju nganpayijangka

²¹ Kurlangu palu yani Jesusjaa Jayiminjaa Yanturujaa Jayimijjaa Jun, Kapaniyakarti palu yani. Jarritijarrinya manyanangurla. Jarriti palu kurrarnani Juwujwarnti warrkamngajirta. Wali mayarurla jujupurrurla pinayungani manya Jesusju. ²² Jesusju manyanangu marni wangki, purrpurmarnila palu nyanartiwarnti piyirnwarnti Juwujwarnti, Jesusjula wangki manya pinayungani pinangurrurlujinyangu. Pinayungani manya purnkungu. Kanarlanywarnti piyirnwarnti palu tarrukuwu nyantukurawu pinangurruwarnti yini kurayip. Yangkartiwarntirlu kurayipwarntirlu palunya ngajirta kujarti pinayungkarla purnkungu, Jesusju manya purnkungu pinayungani.

²³ Wali murtarni pirriyani nganpayi layi pirlajarti mayarukarti jujupurrukarti. Jarlu manyanta pirla takurryani muntanga. Papajani pa nganpayirlu Jesusku, ²⁴ “Jesus, nganajangkarlu marnanypanya kujartikujilany. Pirriyani ngan wajapungupurru, wajapungku ngarnanypanya nganampa pirlawarnti. Pinarri marnangu nyuntuwu. Nyuntu man yangkarti wulyujinyangu Ngarpukura.” ²⁵ Jesusju parla pirlawu jarmarni, “Kulkurujarri. Jarntakpanyjarlanyanta nganpayijangka nyanartijangka.”

²⁶ Nyanartijangka purtulykujirni pirlangu, pilpilmarnanila. Mayajinyangula papajani pirla. Jarntakparnila parlanyanta nganpayijangka. ²⁷ Wali jamurn palu nyanya nyanarti nganpayi wulyujarinyujangka, purrpurmarnila palu. Japirlyungani palunya nyantuwarntirlu piyirnwarntirlu, “Nyapartukarra minyarti. Pirlawu parla jarmmalany Jesusju, mapunikarralany pala manyanta jarmmarnujangka pirlangu, pinangurrulijinyurni manyanangu jarmmalany pirlawu.”

²⁸ Wali pujungurni palunyanangu Kalalijangkarlu Jesus jakuljakuljularni wapalkarrarlu wulyukujirnujanga.

Mimijartiwarnti manya wulyukujirnani Jesusju

²⁹ Nyanartijangka mayarungurni jujupurrungurni palu yani kanarlanyjurra mayaru. Jesus Jayimijjaa Jun mapirri palu yani, pirriyanila palu mayarurla Jayiminkurlajjaa Yanturukurarla. ³⁰ Takurryani palu mayarurla. Mimijarti pa yukarnani kaninykaniny mayarurla marnin Jayiminku parla mali. Nyanartijangkarlu palurla marni Jesusku, “Mimijarti pa parrparr yukarnana minyarti marnin Jayiminku parla mali.” ³¹ Wali Jesusju yanungurla ngarrpirtimani, marnin kurrarnukujirni. Parrparr kurrkantinyala, marnin nyanarti kirtilyjarrinyala. Miyila manya yinya malingu Jayiminkuraru.

³² Nyanartijangka karuwarrarla mungangkurrarla palu yani Jesuskarti. Puranguliny takurryani. Piyirn mimijartiwarntijaa piyirnwarntiwarlany pirlajartiwarnti palunya Jesuskarti kanya piyirnwarntirlu nyanartikarrajawarntirlu. ³³ Piyirnwarnti nukarnini tawunjangkawarnti palu kirlingirriarla ngunangani mayarurla. ³⁴ Mimijartiwarnti paja manya wulyukujirnani Jesusju. Yarnta pirlawarnti manyanangurla jurramanani piyirnwarntiwarlanyjanga. Kulkurukujirnila manya pirlawarnti, tumaj palurla Jesusku pinarri ngunangani, yangkala manya Jesusju kulkurukujirni.

Ngarpukura wangki manyanangu jularnani Jesusju

³⁵ Nyanartijangka kumantarla pa Jesus turtapinya manyanjangka. Pukanyajarti pa mayarungurni yani. Kayanwarlany pa. Purayimarnani parla Ngarpuwu, Ngarpuwu parla wangki marnani. ³⁶ Wali muwupungani palurla pajangu. Jinamanurla palu wajilpinya Jesus Jayimintujaa kanarlanywarntirlu, kitangarni palurla pirriyani. ³⁷ Parlipinya palu. Marni palurla, “Muwupungana mangulu piyirwarntirlu nukarnirlu.” ³⁸ Nyantungu manyanangu marni, “Yankurlipa mayaruwarntiwarlanykarti. Julawu marnanyanangu Ngarpukura wangki kanarlanywarntiwuwurti. Minyartipurru wangki marna pirriyani.”

³⁹ Nyanartijangkala Jesus kitpungani Kalalirla. Wamarn jularnani manyanangu wangki Ngarpukura mayaruwarntirla jupupurruwarntirla. Yarnata pirlawarnti manyanangurla jurramani piyirwarntijangka.

2

Nganpayi mimijarti kanyijjarra yakurr

¹ Nyanartijangka Jesus pa tikiyani mayarukarti tawunkarti Kapaniyakarti. Ngurrawarnti murrkurn pa kirrarni nyanayirla mayarurla Jesus. Nyanartijangka piyirwarntirlu Kapaniyakarrarajiwarntirlu palurlanyanu jakuljularnani, “Jesus pa nyanayirla mayarurla marnpa kirralany.” Piyirwarntirlu palurlanyanu jakuljularnani.

² Nyanartijangka mayarurla pa kirrarnani Jesus kaninykaniny. Mayaru pa nyanarti lukajiliny. Jarlu palu ngartakpani lukajangka. Wali pirripirriyanani palunyanta Jesuskarti. Wali nyanarti mayaru palu tipani piyirntu, kurayipwarnti murrkurnjaa kanarlanywarnti piyirwarnti paja palu ngunangani mayarurla nyanayirla. Tipani palu, kanarlanywarnti palu palkangala karrinyani kirlingirirla. Kaninykaninyngurni manyanangu wangki wulyu jularnani Jesusju. Kalpurwarlanyju piyirntu ngarlkarlala palu pinakarrinyani. ³ Kanarlanywarntirlu palurla pirrikanya nganpayi layi nyanarti mimijarti kanyijjarra yakurr yanungajirtajinyangu. Jesuskula palurla kanya kurrinykurrinyju wulyukujirnupurru nganpayiwarntirlu kalukurla. ⁴ Kanya palu mayarukarti kaninykaninyjurra, yangkala palu jatajatalani. Jarti palurla nyanyangkurra kirlingirriwu takurryanupurru. Paja palunyanta ruk karrinyangurra kirlingirirla. Parakanya palu nganpayi mimijarti kankarral kurrinykurrinyju kankarnumarrangurlu yungupurru.

Nyanartijangkala palu numpurrkarlarni mayaru kankarnumarangu, kirlingirirla ngujangurra. Wali nyanarti piyir palu takurpinya kirlingirirlal kalukujarti kanimparral. Kankarnumarrangurni palurla nganpayi kanimpalkujirni. Jesusja palunyanta marnpa yutukani.

⁵ Wali Jesusju manya nyangani, ngurtparnani palurla Jesusku. Nyanartijangka marni parla nganpayiwu mimijartiwu Jesusju, “Nganpayi. Jalarrarni marnangu wajapungana yakurr nyuntukurajangka.”

⁶ Wali piyirwarntirlu nyanartiwarntirlu kurayipwarntirlu palu nyanya. Pinapinakarrinyani palu wangki yangkarti Jesuskura, Jesusju parla marni minyartiwu. Marnani palurlanyanu nyanartiwarntirlu kurayipwarntirlu muntanga kaninykaniny ranyji, ⁷ “Nganajangka pa

nganpayi minyarti kujarti malany. Kayan ngartanyanangurla ngananguwurti wajapungka yakurryakurr piyirngurni. Ngarpungumipa pa wajapungany. Nyapartu manyanu Jesusju kajalkajalkujilany, Ngarpula wartangurnikujilany. Kayan ngartanyanangurla nyantungu wajapungka piyirngurni.” Kujarti palu kurayipwarntirlu pinapinakarrinyani.

⁸⁻⁹ Jesusjula manya nyangani yangka palu pinapinakarrinyani muntanga kaninykaniny. Wali marnila manyanangu Jesusju kurayipwarntiwu, “Nganajangkarlu manta kujarti pinapinakarrinyana muntanga. Pinapinakarrilany manta ngulikanupurru. Ngulikarrkula pajanta minyartingurni wangkingurni ngajukurangurni.”

Nyanartijangkarlu manyanangu marni, “Nganpayi minyarti marna wulyukujiwu mimijangka, yarnta marna piyirnjangka minyartijangka yakurryakurr wajapungkuwurti. ¹⁰ Ngarpungu paja yiparni minyartikarti nguwakarti. Ngarpukura maya marna ngajungu martalany, yangkala marna yakurryakurr wajapungany piyirnjangka, marninjangka yapajangka pujurni. Wali kujartikarra marnarla maluku nganpayiwu minyartiwu, yangkala pajinta pinarri ngunawu mayawu ngajuwu.” ¹¹ Marnila parla nganpayiwu mimijartiwu Jesusju, “Pina-mantaja nganpayi. Turtangka. Kaluku warntarlanyanu, wurnala man turtangurla yanku ngurrakarti.”

¹² Nyanartijangka turtapinya pa. Turtangurla warntarni parlanyanu kaluku, partalurnila wurna yani. Tirrinyyanila manyanangurla piyirwarntirlu palkakarti.

Wali nyanartijangka purrpurmarnila palu piyirwarnti nukarni. Milpala palu purlkajarrinya. Nyangani palu nganpayi wurnajangka yananyjangka. Nyanartijangka wirriyajarrinya palu nukarnini, Ngarpupala palu kajalkajalkujirnani. Marnani palurlanyanu wirriyarlu, “Ngajirta parlipa nyakarla kujartijiliny jarlu. Minyarti parlipa nyangany jalarramipa.”

4

Nganpayi kiyi tarrapungujuwal

¹ Walimpa ngapanga purlkanga pa Jesus kirrarnani rirringkirla. Wali piyirn paja palunyanta pirriyani yalartiwarntingurni wartangurniwarlany wartangurniwarlany. Ruklaparnani palanta piyirwarnti paja Jesusja. Ngajirta parla kirlingirri ngunarla. Warpiny palanta rukukani, yangkala ngurtingala parayani ngapakarrajirla Jesus. Piyirwarnti nyanartiwarnti paja piyirn palu palkangala rirringkirla ngunangani, Jesus pa kirrarnani ngurtinga. Parayanurlala wangki manyanangurla marnani ngurtingurni ngapakarrajingurni.

²⁻³ Pinarriyungani manya Jesusju wangki purlka ranyjikarraj. Jularnani manyanangu piyirwarntiwu, “Piyirwarnti pinakarrilu.

“Layi nganpayi pa kiyi tarrapungujuwal yanani, tarrapungku pa kiyi jirajijiliny miyipurru turtapungupurru. Nyantukurarla yartta nguwanga pikanga manya tarrapungku.

⁴ “Nyanartijangkarlula yartta manya tarrapungani kiyi nyanawurlu piyirntu. Tarrapungani manya wamarnkujarra. Kiyiwarnti palu wantinyani kujangkurrajarra. Kanarlanywarnti palu wantinya kirliwarntirlu kirninyja. Kanarlanywarnti palu wantinya

nguwanga paljarra. Kanarlanywarnti palu wantinya warntarrirla patinga. Nukarnini palu wantinya wulyuwulyu kiyiwarnti tarrapungujangkawarnti, yangka manya tarrapungani piyirntu. Wanyjani manya, walimpa palu wartangurni ngapajangka turtapungku.

“Wali wartangurnila palu yukarnani kiyiwarnti nyanartiwarnti. Kanarlanywarnti palu yukarnani warntarrirla palkanga. Jirikiwarn-tila palu laparni, parlipinyala palunya kiyiwarnti palkangajangka. Yutantinyala palunyanangurla kiyiwarntirla, ngarnanila palunya nyanartiwarnti kiyiwarnti.

⁵ “Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti wulyuwarnti palu yukarnani nguwanga lartanga. Kankarnumarrangu pa nguwa nyanarti yaru, kaninymarrangu pa paljarr, pamarr ngunangani purlka ranyji kaninymarrangu. Nguwa nyanarti parla kiyiwu larta, ngajirta parla nguna warnamintiwu tartayanupurru kanimpal. Wali partalurnila palu turtapinya warnjal kiyiwarntijangka, turtapungurla kutarni karrinyani. ⁶ Purangurlula lani lalkawurra warnjal, lalkajarrinyala wurrkal nukarni, yangka nyanarti warnaminti kiyikura ngajirta kaninyaparral tartayantarla.

⁷ “Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti wulyuwarnti palu yukarnani nguwanga kirlinga. Jarlu pa piyirntu jakurrpinya nguwa. Warnaminti kirlikura warrarni ngunangani kaninykaniny nguwapuru. Kula walirni warpinykujirni, minyakujala warrarni ngunangani kaninykaniny.

“Nyanartijangkarla palunyanangurla yukarnani kirliwarntirla kiyiwarnti piyirntu tarrapinya. Wali kirninyjarni pila turtapinya ngarlajaa wulyu. Ngarlanguninyju parla tinyungani mana wulyunguniny. Wali ngarlangu manangu nyanawurlu wajapunganila nyanarti mana wulyunguniny. Ngajirta pa nyanawurlu manangu wulyungu martarnantarla miyi, yangka pa nyanawurlu ngarlangu wajapungani.

⁸ “Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palu yukarnani nguwanga wulyunga yatunga. Wali nyanartijangka kiyiwarnti palu turtapinya yukajiliny, kankarralparni lani turtapungurla palu karrinyani. Yingkinjarti palu karrinyani. Purkajarrinyala kiyijangka. Yangka palu nguwanga yatunga wantinyani, nyanarti palu miyi martarnani yingkinjarti nukarnirlu. Kanarlanywarnti palu karrinyani murrkurnjarti miyi. Yingkintu manya martarnani 30 kiyiwarnti jirajijilinywarnti. Kanarlanywarnti palu karrinyani ngarrjamartajarti miyi. Yingkintu manya martarnani 60 kiyiwarnti jirajijilinywarnti. Kanarlanywarntiwarlany palu karrinyani pajajartijinyangu miyi. Yingkintu manya martarnani 100 kiyiwarnti jirajijilinywarnti.”

⁹ Marnanila manyanangu Jesusju, “Puju manta pinangu tarpartawu, wali nyanarti, pinakarriwu manta.”

¹⁰ Walimpawarlany manyanangurla ngunangani piyirnwarntirla mapirrikarrajawarntirlajaa piyirnwarntiwarlanyja murrkurnta. Japirlyungani palurla Jesus, “Nyapartukarra yangkarti man marni, kiyiwarnti tarrapungujangkawarnti manunya jularni.”

¹¹ Jesusju manyanangu marni mapirrikarrajawarntiwu, “Jarlu marnanyirranguru jularni wangki ranyjikarraj. Jalarrala marnanyirranguru wangki yangkarti kalarakujiwu nyurrawarntiwu, yangkala

mantarla wangkiwu pinarri ngunawu. Pinarri mantarla ngunawu nyapartukarra Ngarpu parlipangu kajalkajal nguniny.

“Wali nyurrawarntiwu mapirrikarrajiwarntiwu marnanyirrangu ngajungu kalarakujilany wangki, yangkala nyanartiwarntiwu kanarlanywarntiwu marnanyanangu julawu ngajungu wangki rantangangurni.”

¹³ Yarntarni Jesusju manyanangu marni mapirrikarrajiwarntiwu, “Puju kayan nganta pinangu pinakarri minyarti wangki kiyi tarrapungangka, kayan nganta pinangu pinakarri wangki nganawurti minyartijiliny ranyjkarraji nyurrawarntirlu.”

¹⁴ Wali nyanartijangka Jesusju manyanangu kalarakujirni mapirrikarrajiwarntiwu wangki ranyjijangka nyapartukarra parlipangu kiyiwarntirlu pinajulalany. Kujartikarra manyanangu marni, “Nyanarti piyirn Ngarpukura yangka manyanangu julalany, nyanartijilinyparni piyirn minyarti kiyi tarrapungujuwal ngunangani. Wali nyanarti kirlingalparni piyirntu julalany Ngarpukura wangki lirrangu, nyanartijilinyparni kiyi tarrapungujangkajiliny nguwanga yukarnani.

¹⁵ Wali kiyiwarnti kanarlanywarnti palu yukarnani palkanga warntarrirla, jirikirlula palu ngarnani. Nyanartijilinyparni palu piyirwarnti kanarlanywarnti nguniny. Wangki palu pinakarrilany Ngarpukura jularnujangka. Ngajirta palu mapunikarra. Pirlangu purlkangu yap kangany partalurni. Kulmanurla manyanangurla kangany wangki nyanarti. Piyirwarnti nyanartiwarnti palu kiyijilinyparni nguniny palkanga.

¹⁶⁻¹⁷ Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palu yukarnani nguwanga paljarra, partalurnila palu turtapinya. Walimpa purangurlula manya lani lalkawurra. Nyanartijilinyparni palu nguniny piyirwarnti kanarlanywarnti. Pinakarrilany palu nyanarti wangki Ngarpukura, wirriyajarrilany pala palu. Walimpa jingkirrikangany palunya piyirwarntiwarlanyju, yarnta kujikarralany palu kanarlanykanarlanyju piyirntu tumaj palu mapunikarralany wangki Ngarpukura. Nyanartijangka ngajirta palurla mapunikarra jutungurni.

¹⁸⁻¹⁹ Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palunyanangurla yukarnani kirlinga. Turtapinyajal palu wurrkal wulyuwarntijaa ngarlawarnti. Tintinyinyala palunya ngarlanguninyju kirliwarntirlu, yangkala ngajirta palu wulyuwarntirlu miyi martarla. Wali nyanartijilinyparni palu nguniny piyirwarnti kanarlanywarnti. Pinakarrilany palu wangki Ngarpukura, mapunikarralany pala palurla kaparnwarlanyparni. Ngajirta palurla munta kayan nguna Ngarpuwu. Wali pinapinakarrilany pala palu pamarrjaa manawarnti. Nganapartu nganapartu palu pinapinakarrilany jutungu. Ngajirta palu Ngarpu pinapinakarri. Yarnta palurla yakurr nguniny munta kayan kujikanurlamarra. Ngajirta palu nurrurrurlu mapunikarra.

²⁰ Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palu yukarnani nguwanga wulyunga. Turtapinyala palu, purlkajarrinyala palu, walimpa palu nukarnini miyijartijarrinyala. Kanarlanywarntirlu palu murrkurn martarnani kiyiwarnti 30 yingkintu, kanarlanywarntirlu palu ngarrjamarta martarnani kiyiwarnti 60 yingkintu, kanarlanywarntirlu palu

pajajinyangu martarnani kiyiwarnti 100 yingkintu. Nyanartijiliny-
parni palu piyirnwarrnti kanarlanywarnti nguniny. Pinakarrilany palu
wangki Ngarpukura. Mapunikarralany pala palu, munta kayan palurla
nguniny Ngarpuwu. Nurrurrurlu palurla mapunikarralany. Nguniny-
pala palu nyapartukarra manyanangu Ngarpungu wulyumalany.

Ngapa purlka

³⁵ Nyanartijangka karuwarrarla Jesusju manyanangu marni piyir-
warntiwu mapirrikarrajivarntiwu, “Wurna parlipa yanku rirringki-
warlanykarti kurlirninyirra kurlirninyirrakarti.” ³⁶ Jesus pa kirr-
rarnani juturni ngurtinga. Nyanartijangka palu mapirrikarrajivarnti
parayanukarrakanya ngurtinga. Kanyala palu Jesus ngurtijarti.
Wali paja piyirn palunya wanyjani ngurtijawurlu ngapakarrajijangka-
jawurlu. Ngurtiwarntiwarlany palu mapirrirni jakarni.

³⁷ Nyanartijangka walypa purlka pirriyani. Kuparlparla purlkajar-
rinya manyanangurla, walypangu ngapa kuparlparla purlkakujirni.
Ngapa manyanta yimpirlmarnani ngurtikarti, tipanani manyanta
ngurtinga. ³⁸ Jesus pa ngurtinga yukarnani wartangurni jiwajjirra.
Yukarnani manyan wurnanga wurnanga ngurtinga ngapakarrajirra.
Wali parnkimani palu manyanjangka, marnila palurla, “Purlka.
Nganajangka man manyanmipa yukarnana. Ngapangujal parlipanya
ngalku jalarra. Jalarrajal parlipa pirlajarriwu.”

³⁹ Purlka nyanartijangka parnkijarrinya. Wali jarmmarnila parla
walypawu, marnila parla ngapawu Jesusju, “Lamajarri.” Wali lamala
larlnguja ngapa nyanarti walypangajirtajarti. ⁴⁰ Jesusju manyanangu
marni mapirrikarrajivarntiwu, “Ngapangu manya rayinkujilany. Nga-
jirta manta pinakarri Ngarpu mapunjinyangu. Pinakarrilany manta
rayinkarrinyupuru.”

⁴¹ Wali rayinjarrinyala palu, purlkajinyangu rayin. Wali jularnani
palurlanyanu, “Nganaparta nganpayi minyarti. Minyajal pilanyanta
mapunikarralany walypanguwurtijaa ngapanguwurti. Jarmmalany
pilangu.”

5

Nganpayi wangarta

¹ Nyanartijangka Jesusjaa piyirn nyantukurawarnti mapirrikar-
rajivarnti palu pirriyani ngurtijarti ngapakarrajijarti kakanikakani
ngapanga purlkanga. ²⁻³ Piyirn yini Karrajiyin palu ngunangani
nyanayirra. Jamurn Jesus jupantinya ngurtijangka, marnpa parla
pirrilaparni piyirn kayan najijangka, wanyjarrarla palunya pirlajar-
rinyujangka tartakujirni.

Minyarti nganpayi pa pirlajarti ngunangani nyanayirra najinga.
Muntanga manyanta pirla ngunangani. Pirlangu pa wangartakujir-
nani. Pajamirru palu jakarr karrpirni jinajaa kurrapa. ⁴ Manangu
nyanawurlu tanyjingu ngajirta pa tartpartarnantarla. Nyantungu
pa yarrparni tulungjunganani nyanarti mana tanyji kurrapajarra-
jangka. Nyamarrpunganila manyanu tanyji nyantukurajangka jina-
jarrajangka. Mayaparijinyangu pa ngunangani, yangkala nganan-
guwurti piyirntu ngajirta pa lamakujirra. ⁵ Kakarra piyip karla

takurr pukanyja julngurru kujartirlurra wampalmarnaninyirra pirlawarntikurla ngurrangajaa pamarra. Nira pa papajananinyirrajaajunganani manyanu pamarru jiringu.

⁶ Wali piyirntu nyanawurlu Jesuspala parlipinya marringurni ngurtijangka jupantinyujangka. ⁷⁻⁸ Nyanartijangka pupurula laparnkanya yalartingurni. Mirtijurrurnjurrurn wantinyala manyanta Jesusja. Jesusju parla marni, “Nyuntu pirla jarntakpanyjarlanyanta nyanartijangka nganpayijangka.”

Nyanawurlu nganpayirlu parla nganymarni Jesusku, marnila parla, “Jesus, walaku Ngarpukura purlkakura, nganajangkarlu paja kujartikujilany. Ngajirta ngajan walajiyungka. Ngajirta ngajan pirlapirlakarra.” Nurrurrurlu parla marni nganpayirlu.

⁹ Jesusjula japirlyinya, “Ngana man nyuntu yini.”

Nyantungula manyanta jangkumani, “Ngaju marna yini Paja, tumaj marnalu paja nguniny.” ¹⁰ Nyanawurlula piyirntu parla marni nurrurrurlurni, “Ngajirta nganunya ngunyipungka minyartiwarnti pirlawarnti ngurrajangka minyartijangka.”

¹¹ Wali nyanartikarra marnparni palu paja pikipikiwarnti karrinyani pamarra rirringki, miyi palu ngarnani. ¹² Wali nyanartiwarntirlu pirlawarntirlu palu nurrurrurlu ngarntimani, “Jesus, yipawu manpanya pikipikiwarntikarti. Takurryanku marnalunyanangurla.”

¹³ Nyanartijangka yiparnurlakani manya Jesusju. Nyanartiwarnti pirlawarnti palu pirriyani, tartayanila palunyanangurla pikipikiwarntirla pajanga. Nyanartiwarnti pikipikiwarnti pajajinyangu palu karrinyani kunyungurla 2 jawujun. Pujurnila palu laparni kampil ngalalangurni. Puluklaparni palu ngapanga purlkanga, yurrantinyala palu pujurni. ¹⁴ Nyanartijangka laparnkanyala palu piyirnwarnti nyanartiwarnti pikipiki ngampurjiwarnti. Nyanartirni wangi palunyanangu jakuljularnani piyirnwarntiwu mayarukarrajiwu.

Wali mayaruwarntijangkala palu pirriyani nyanartikarra piyirnwarnti nyangupurru. ¹⁵ Marnpa pirriyanurla parlipinyala palu Jesus. Piyirn wulyujarrinyujangka manyanta kirrarnani marnpa, nyanartirni piyirn yangka pirlawarnti paja manya martarni. Mana karrkinta martarnani, pinangu jirrkirlpala pinakarrinyani. Purrpurrmarnila palurla piyirn paja nyangujanga. ¹⁶ Jularnila palunyanangu mayarujangkawarntiwu kanarlanywarntirlu, “Yangkarti nganpayi marnalu nyanya wngartajangka, wulyujarrinya pa. Yarnta pirlawarnti palunangurla takurryani pikipikiwarntirla. Puluklaparnila palu ngapanga nukarnini pirlawarnti mapirrirni.”

¹⁷ Nyanartijangka piyirnwarntirlu pujungurnila palurla Jesusku nurrurrurlu ngarntimani, “Yanku man ngurrajangka minyartijangka.” ¹⁸ Wali jamurn Jesus parayanani ngapakarrajirla ngurtinga, nganpayirlu nyanawurlu wlyukujirnujangkarlu parla juturni ngarntimani. Marni parla Jesusku, “Mapirri marnangurla yanku.”

¹⁹ Jesusju lamakujirni. Kujala parla marni, “Tikiyantanyanangu nyuntukurawarntiwu. Julawu manunyanangu nyapartukarra manta Ngarpungu purlkangu yarakujirni. Yarntarni manunyanangu julawu nyapartukarra mangu yawiyijarrinya Ngarpungu.”

²⁰ Wali nganpayi nyanarti turtangkanya, jularnanila manyanangu wangki mayarurla Tikapalijja. Piyirnwarntiwu pajawu manyanangu jularnani nyapartukarra Jesusju wulyukujirni, purrpurmarnila palu piyirnwarnti nyanartiwarnti pinakarrinyujangka.

Manga pirlajarrinya, Jesusja manyanta palya palymani marnintu

²¹ Wali nyanartijangka Jesus tikiyani karlanikarlani ngapanga purlkanga. Nyanayirla rirringki palunyanta marnpajarrinya Jesusja piyirnwarnti paja. ²² Layi nganpayi manyanta pirriyani Jesusja yini parla Jarij. Warrkammarnani pa mayarurla jujupurrurla. Parlipungurla jinanga Jesusja manyanta lapart parntawantinya kajalurni japiryungupurru. Ngarntimananila parlanyanta nurrurrurlu Jarijju mangawu kurntalku. Marni parla, “Ngajukura yapa pa yukalany purlka mimi jamurnku pirlawu. Yanungurla man palymanku yarakujiwujaa wanjikujiwu.” ²⁴ Nganpayi nyanarti turtapinya. Jarrkanya parla Jesusku, yananila pila. Piyirn paja palunyanta warryani Jesusja, marnpa palunyanta lawuwantinyani tirntirnkarra.

²⁵ Layi marnin manyanangurla ngunangani yitilalwarnti paja 12 ranyjipirrajarti. Marninkurajiliny martarnani. ²⁶ Jarti palurla mirrijin yungani maparnwarntirlu lamakujirnupurru. Pamarr manyanangurla pujumani maparnwarntirla. Ngajirta wulyujarrirla, mayajarrinyala. ²⁷ Jarlu palurla jularni Jesus wulyukujirnujuwal. Nyanartijangka Jesusja palanta paja warrlaparni, wali marnin nyanarti manyanangurla mapirri yanani. ²⁸ Pinapinakarrinyani parlanyanu, “Palymanku marnanyanta Jesusja palya, wulyujarriwula marna.”

²⁹ Nyanartijangka palymani parla Jesuskura palya marnintu, lamajarrinyala nyanartikarra. Ngungkupungani manyanu kaninykaniny lamajarrinyujangka. ³⁰ Jesusju manyanu ngungkupinya nyantukura maya manyanta tirriynyani karnalanyjurra. Nyanartijangka kurnakwantinya. Marni manyanangu, “Nganangu paji ngajukura palya palymani.”

³¹ Mapirrikarrajawarntirlu palurla marni, “Paja marnangulurla wamarn karrilany. Kunyungurla nganangu partanta palymani. Ngurrrpa marnalurla.”

³² Jesusju parla nyangani kulkururlu wanyjarrarlu palymani. ³³ Marnintu manyanu ngungkupungani kaninykaniny Jesuskurlu mayangu lamakujirni. Nyanartijangka yanila manyanta Jesuskarti parntawantinyala manyanta jinanga rayintu. Jularni parlanyanu nukarnini. ³⁴ Jesusjula parla marni nyanartiwu marninku, “Mapunikani pajan, wulyujarrinyala man. Wali marnanta wulyukujirni, wurnala man yanku wirriya.”

³⁵ Walimpawarlany kukajartila palurla pirriyani nyanartiwu nganpayiwu Jarijku. Marni palurla, “Kurntalku man marlaljarrinya. Nganapurru man jutungu ngarntimalany nyanarti nganpayi pinayungujuwal Jesus.”

³⁶ Jesusju manya jamulu pinakarrinya. Marnila parla Jesusju nganpayiwu nyanartiwu Jarijku, “Ngajirta ngankurlanyanu karrartajarri, yarr pajanurla ngurtngunawu ngajunga.” ³⁷ Jarrmarni manyanangu Jesusju, “Ngajirta nganta piyirn paja pirriyanta. Yarr murrkurnmipayantajilurla.” Kanya manya Pitajaa paparlangu Jayimjijarra Jun.

³⁸ Nyanartijangka pirriyanila palunyanta Jarijkurla mayarurla. Piyirnpala paja palunya parlipinya nyanayirla, maya palu lungani kujangkurrajarra. ³⁹ Tartayanurla marnila manyanangu Jesusju, “Nganapurru manta kuja warawaramalany. Nyanarti manga ngajirta pirla, yarr pa manyan yukalany.” ⁴⁰ Yarrparnila palurla jingkirti warralpinya nyanartiwarntirlu pajangu. Nyantungu manya yarrmipa ngunyipinya palkakarti. Murrkurn manya tartakujirni Pitajaa Jayimjijaa Jun. Ngamajijaa ngarpu, mapirrirni manya tartakujirni.

Wali nyanartijangka yanila palu mangakarti ngurra wanyjararla yukarninyirra. ⁴¹ Jesusjula tarrpartarni kurrapa nyanarti manga, marnila parla, “Turtapungka manga.” ⁴² Manga nyanarti mapunparnila turtangurla kitpungani. Nyanartiwarntirlula palurla purrpurrmarni, mil palu purlkajarrinya. Manga yangka purlka yitilalwarnti 12 parla. ⁴³ Jarmarnila manyanangu nyanartiwarntiwu mapirrijangkawu Jesusju, “Ngajirta ngantanyanangu jula kujangkurrajarrawu kanarlanywarntiwu.” Miyiwula manya jinjinyinya yungpurru manga nyanarti marranyan.

6

Kapijaa miyi manya yinya Jesusju

³¹ Jesus manyanangurla piyirnwartirlu mapirrikarrajawartirlu ngunangani. Piyirnwartni kanarlanywarnti paja palu pirripirriyanani. Mirnpungani palu nyanartiwarntirlu piyirnwartirlu, yangkala miyi ngajirta palu nganyjarla Jesusjujaa nyantukurawartirlu mapirrikarrajawartirlu.

Nyanartijangka marni manyanangu Jesusju nyantukurawartiwu mapirrikarrajawartiwu, “Wurna parlipa yanku. Jintanga parlipa kirraluku piyirnwartingurni rantanga.” ³² Ngapakarti palu turtangkanya ngurtikarti ngapakarrajikarti Jesusjaa mapirrikarrajawartni piyirnwartni. Ngapangal purlkangal palu yani ngurtijarti pintirnikarti.

³³ Nyanartijangka piyirnwartirlu palunya pajangu nyanya nyanartiwarnti turtangkarranyangka ngurtijarti. Nginyjirrikani palunya, jinala palu wamarn laparni ngapangal rirringki. Mayaruwartijangka palu pirripirrilaparni piyirnwartni nyanartiwarnti kanarlanywarnti. Kajalurni wantinya palu, Jesus jupantinyala ngurtijangka.

³⁴ Nyanartijangka jupantinyurla piyirnwartni pupurujangkawartni manya nyanya Jesusju. Yawiyijarrinyala manyanangu, tumaj palu yarr wampalmarnani, ngananguwurti ngajirta manya ngampurrmanantarla. Wali purlka wangki manya pinayungani Jesusju.

³⁵ Nyanartijangka karuwarrajarrinya. Piyirnwartni mapirrikarrajawartni palunyanta yani Jesuskarti. Marni palurla Jesusku, “Minyarti ngurra pa walmarta, miyi ngajirta parlipangu nguna. Purangu pa kutajarrinya. ³⁶ Manyjanyanangu minyartiwarntiwu piyirnwartiwu. Mayarukarti palu yanku. Warntawu palurlanyanu ngurrujarra ngurrujarra miyi pamarrjawurlu.”

³⁷ Wali jangkumani manyanangurla Jesusju mapirrikarrajawartiwu, “Kayan ngarnanya marri yipanyja, nyurrawartirlu mantanya yungku miyi ngarnupurru marnpajangka.”

Marni palurla Jesusku, “Nyapartukarrala marnalunyanangu miyi warntawu nyanartiwarntiwu. Ngajirta marnalu

marta pamarr purlka yangka \$200 miyiwu warntarnupurru.”
³⁸ Japirlyinya manya Jesusju, “Yanungurla nyakulurla, nyarrjangu manta miyi martalany kanarlananywarntiwu yungupurru.”

Nyangungurla palurla jularni Jesusku, “Miyi kurriny kurriny kayanja kapijarra kurriny marnalu nyanya.”

³⁹ Nyanartijangka piyirnwarnti nukarnini manya jinjinyinya Jesusju, “Yutantilu yukanga wurrkalla tukuwarlany tukuwarlany.”

⁴⁰ Kajalurnijaa wartangurni palu yutantinya kirri, nganimpirriwarlany nganimpirriwarlany palu kirrarnani. ⁴¹ Miyiwarntijaa kapijarra manya warntarni Jesusju. Millu kankarral nyanya, Ngarpuwula parla ngarantikanya Jesusju, miyila manya jungani Jesusju. Yinya manya mapirrikarrajivarnti. Marni manyanangu, “Yungkalunya.” Yarntarni kapi manyanangu jungani. ⁴² Ngarni palu nukarnirlurni, kinkijartijarrinyala palu.

⁴³ Nyanartijangka miyijaa kapi jakarrngarnujangka palu warntarni mapirrikarrajivarntirlu, ngurtiwarntirla purlkawarntirla 12ja palu takurrpinya. ⁴⁴ Yangka piyirn palu nguja nyanartikarra paja 5 jawujun.

Jesus kankarninyirra yani ngapangal

⁴⁵ Nyanartijangka piyirnwarntiwu mapirrikarrajivarntiwu manyanangu marni Jesusju, “Kajalu manta yanku ngapanga purlkanga ngurtijarti ngapakarrajijarti. Ngurrakarti Pijayirtakarti kakanikakani manta yanku.” Yarntarni kanarlananywarnti piyirnwarnti nukarnini manya yiparni. Pujurni palu tikitikiyani pulparral ngapangajirtarlal ngurrawarntikarti. ⁴⁶ Yiparnurlakanungurla pamarrkartila yani nyantu Jesus. Nyanayirla parla purayimarnani Ngarpuwu, Ngarpuwu parla japirryungani.

⁴⁷ Wali mungajarrinyala manyanangurla mapirrikarrajivarntiwu. Kaparn muntanga palu karrinyani ngurtijarti, Jesuspala pamarra war-rarni kirrarnani. ⁴⁸ Pamarrngurni manya nyanya Jesusju wampalmar-nanujangka. Kayan ngartalu turrinyantarla ngurtijarti. Walypangu manya lamakujirni.

Nyanartijangka munganga jamurn yangka rarrpajarrinyani kakarra, Jesuspala manyanangurla pirriyanani mapirrikarrajivarntirla. Waan-gani manya wartangurni. Kankarninyirra yanani ngapangal, kula nguwangalparni. ⁴⁹ Nyanya palu ngapangal yananujangka. “Warawu,” marni palu. Kula palu pirlarni nyanya. ⁵⁰ Nyangungurla palu rayinjarrinya. Partalurnila manyanangu marni Jesusju, “Ngajirta nganta rayinjarri. Ngaju marna Jesus. Purnkujarrilu.”

⁵¹ Nyanartijangka Jesus manyanangurla takurryani ngurtinga mapirrikarrajivarntirla, lamajarrinyala walypa, purrpurmarnila palurla. ^{53a} Nyanartijangka juturni palu yanani ngapangal, pirriyanila palu rirringki.

7

Nganpayi pina rukjarti jalany kuta

³¹ Jesus yani tawunjangka yini parla Tayiya. Tayiyajangka yani pa kayirrara Jayitankarti. Jayitanjangka yani Jesus wamarn kakarrangu. Tikapalijjanga pirriyani ngapanga purlkanga yininga

Kalalirla. ³² Nganpayi palu kanya piyirnwarntirlu Jesuskarti pina rukjarti jalany kuta. Ngajirta pa wangki manyjarla, ngajirta pa wangki pinakarrinyantarla. Yapajangkarni pa ngunangani pina rukjarti jalany kuta. Wali ngarntimarnanila palunyananta Jesusja piyirnwarntirlu nurururlu, ngarntimarnani palurlanyanta nganpayiwu palymanupurru.

³³ Nyanartijangka Jesusju kanya piyirnwarntijangka palkakarti nganpayi pina rukjarti jalany kuta. Kangungurla manyanta takurryani Jesus kurrapajarra nganpayirla pinajarrarla. Juwajpanila manyanu Jesusju jamarnta kurraparla, kurraparlurnila palymani piyirn jalany.

³⁴ Nyanartijangka Jesus mil kankarraljarrinya, marnila parla Jesusju, “Kirlingirrijarri pinajarra.” ³⁵ Wali partalurni pinajartijarrinya nganpayi nyanarti, yarntala larrakarnjarrinya, marnanila manyanangu larrakarn.

³⁶ Nyanartijangka Jesusju manyanangu marni, “Ngajirta ngantanyanangu piyirnku ngantuwurti jula.” Wali Jesusju nururrurlu manyanangu jarrmarni. Nyantuwarntirlu ngajirta palurla mapunikararla Jesusku, jutungurni palunyanangu jakuljakuljulurni wapalkarrarlu. ³⁷ Purpurmarni palurla piyirnwarnti pinakarrinyujangka. Marni palurlanyanu, “Nganpayi minyarti Jesus pa wulyukujirnujuwal. Minyakatanya kirlingirrikujilany pina rukjartiwurti, yarnta piyirnwarnti jalany kutajangka manya juwalkujilany.”

8

Nganpayi jankajarti

²² Jesusjaa piyirnwarnti mapirrikarrajawarnti palu pirriyani tawunta yininga Pijayirtarla. Kanarlanywarntirlu piyirnwarntirlu palunyananta purpangkanya Jesuskarti nganpayi jankajarti. Ngarntimarni palurla piyirnwarntirlu palymanurla wulyukujirrupurru. ²³ Jesusju tawunngurni ngarrpirtimankanya pintirnikarti jankajarti. Juwajpani manyanta milla jankajartirla jamarnta, palymanila Jesusju kurraparlu. Palymanurla parla marni, “Wayila man nyangany nganawurti.”

²⁴ Ngalararni nyantu nganpayi jankajarti. Marni parla Jesusku, “Piyirnwarnti marnanya nyangany kitpungujangka. Kula manawarntirni purlkawarnti, minyakujala palu piyirnwarnti.”

²⁵ Yarntarni pa palymani mil kurraparlu Jesusju, warrpunyanyala jankajawurlu, milpala lirrinjarrinya. ²⁶ Nyanartijangka Jesusju nganpayi yiparni ngurrakarti nyantukurakarti. Marni parla, “Ngajirta ngan tikiyanta tawunkarti.”

9

Jesus kanarlanyparnijarrinya

² Jesusjaa murrkurn piyirnwarnti mapirrikarrajawarnti kankarral pamarra palu parayani jintanga Pita Jayimjijaa Jun. Jesus karrkin kurnakwantinya, kanarlanyparnijarrinyala. ³ Mana wirripurru nyantukura palypalymanani parpjartijinyangu. Kayan ngarta ngantunguwurti lukurpungka nyanartijilinywurra parpjartiwurra.

⁴ Nyanartijangka Jesusju nyanya palupinya mapirrikarrajawarntirlu karinyujangka Mujijjaa Yilayija. Wangkijarti palupinya nyanya, wangki

pilanyanta marnani Jesusja. Nyangungurla palu rayinjarrinya mapirrikarrajawarnti. ⁵⁻⁶ Pita ngajirta parla pinarri ngunarla wangkiwu marnupurru, yangkala parla paparmarni Jesusku, “Purika.” Turtuk parlipa nguniny minyayirla. Yutukarrku marnanyirrangulu wurriny minyayirla kayan nyuntuwu, kayan Mujjiku, kayanwarlany Yilayijawu.”

⁷ Nyanartijangka pirriyanila yurnturr, kutantinyala manyanangurla wangarr. Kaninykaninyngurni yurnturrngurni palu pinakarrinya lin Ngarpukura marnujangka. Marni manyanangu Ngarpungu, “Minyarti paji walaku ngajuwu, wulyu marna kangany muntanga. Pinakar-rilunyanta nyantunga.” ⁸ Jamurn palu pinakarrinya lin, warpparra nyanyala palurla mapirrikarrajawarntirlu, jartila palupilangulu nyanya. Jesumipala palu nyanya, wirlmarni pila kurrinywarlany nganpayijarra yinijarra Yilayijajaa Mujij nyanayirlarni.

⁹ Nyanartijangka jupantinyanila palu Jesusjaa mapirrikarrajawarnti kanimpal tikirr. Marnila manyanangu Jesusju, “Ngajirta ngantanyanangu jula piyirnkun ngantuwurti wangki nyangujangka. Mularnangulu mantanyanangu kajirna pirlajangka wanjijarriwu. Nyanartijarra mantanyanangu julawu piyirnkun walimpa.” Jarmarni manyanangu Jesusju.

¹⁰ Wali mularnpunganila palunyanangu nyanarti wangki kanarlanywarntiwu pamarra nyangujangka, yangkala japirlyungani palunyanu mapirrikarrajawarntirlu, “Nyapartukarra wangki minyarti manyanu jularnani pirlajangka pa wanjijarriwu. Ngurppa marnalurla.”

Mapirrikarrajawarntirlu palunyanta jarti jurramani pirla

¹⁴ Wali nyanartijangka palu turtuyani piyirnwarnti yiniwarnti Pita-jaa Jayimijjaa Junjaa Jesus pamarrngurni kaninypparral. Pirriyani palunyanangurla kanarlanywarntirla mapirrikarrajawarntiwarlanya. Kajalu palu karrinyani mungkurr mapirrikarrajawarntijaa piyirnwarnti kurayipwarnti. Piyirnwarntiwarlany paja mapirri palu karrinyani. Wali nyanya palunya Jesus mapirririlu. Kurayipwarntirlu palunya japirlyungani mapirrikarrajawarntiwarlany yapapurru wulyukujirrupurru.

¹⁵ Nyanartijangka Jesus palu nyanya piyirnwarntirlu. Wali ngarrurtajarrinyala palu Jesus nyangujangka, pupurula palanta laparni Jesuskarti, jamurn palu nyanya. Marni palurla, “Ngurt marnangulurla nguniny nyuntunga.” ¹⁶ Jesusju manya pinakarrinyani marnujangka yangka kurayipwarntirlu palunya japirlyungani mapirrikarrajawarnti mayangu kajaluwarlany wangki. Nyanartila manya japirlyinya Jesusju nukarnini, “Ngana wangki mantarlanyanu marnana. Julajilu.”

¹⁷ Nganpayirlu layingu manyanta jangkumani, “Yu, julawu marnangu. Pirrikanya marnangu nyuntuwu minyarti parri walaku ngajukura. Nyakarla man nyuntungu, minyakujala man yap yani, yangka marnangurla wartapuran pirriyani. Minyarti parri ngajirta wangki manya, lirra pa nguniny numjarti. Pirlangu pa patanyjakujilany. ¹⁸ Pirlangu pa tartpartalany, palypungany manyanta nguwanga, nyanayirla manyanu nartwarntalany. Pirlangu pa rukukarralany ngayila. Kayan ngarta ranganya parri nyanarti. Lirra manyanu kinyirrkarra pajarralany. Jamarntala manyanta pirriyanany par-ringa. Kayanmirri kayanmirri pa kujartijarrilany, nyanartijangka

marnyanangurla kanya parri mapirrikarrajivarntikarti nyuntuku-rwarntikarti. Jarti marnanya japirlyinya pirla jurramanupurru. Jarti palu ngunyipinya pirla parringajangka.” Kujarti parla marni nganpayirlu nyanawurlu ngarpunyankuraru Jesuku.

¹⁹ Nyanartijangka Jesusju manyanangu marni piyirnarntiwu nukarniwu, “Nyurrawarnti manta Ngarpu mapunjingajirtawarnti. Kayan nganta mapunikarra mapunjinyangu. Warrarni manta mapunikarralany kaparnwarlanyparni. Jarlujangka kartarna ngunanganani marnanyirrangurla. Larrkikanani marnanyirrangurla wangki Ngarpukura. Nyapartujangkarlu pajantarla nganga pinakarrinyani.” Nyanartijangka manyanangu marni Jesusju, “Kaj. Parri warntajilu.”

²⁰ Kanyala palanta Jesuskarti parri nyanarti.

Wali pirlangu parlipinya Jesus. Jamurn nyanya Jesus pirlangu palytarrapinyala parri nguwangkurra kanimpal. Wantinyala parri yangkala witawitakarninyirra nguwanga kaniny, jamarntala manyanta pirriyani lirrangu. ²¹ Jesusju pa japirlyinya ngarpun-yankura parrikura. “Nyangurlakarrajangka kujartijarrinyani parri.”

Ngarpungu nyantukurarlula manyanta jangkumani, “Yarr pa lam-parnjangkarni kujartijarrinyani. ²² Yangka paji tarrapungani yapa ngajukura, warlunga pulukkujirni pirlangu. Yarnarni ngapanga pulukkujirnani. Kunyungurla pajarla kulmanku pirlangu.” Yarnarni parla marni piyirntu, “Kunyungurla man pirla jurramanujuwal, kunyungurla ngajirtaparta. Puju man nyunturru pirla jurramanujuwal, wali nyanarti. Puju manpangu yawiyijarrilany, wali pirla jurraman-tanyanta ngajukurarlajangka parringajangka.”

²³ Nyanartijangka Jesusju parla marni, “Ngaranjangkarlu pajan japirlyungany kujarti, kunyungurla marna pirla jurramanujuwal. Mapun-pani marnanyirrangurla kujarti nguniny ngaju. Puju manta mapunikar-rku ngananguwurti, wali nyanarti, ngajungu marnanya marlamanku. Marlamanujuwal marna ngaju puju piyirntu mapunikarralany.”

²⁴ Wali partalurnila manyanta jangkumani piyirntu, “Yu. Mapunikarralanyal marnanta. Pinayungku pajan, mapunikarrku-jinyangu marnangurla nyuntunga.”

²⁵ Nyanartijangka warriyanani palunyanangurla yalartiwarntin-gurni, jarlula palu pajarrinyani piyirn. Jesusjula manya nyanya. Nyanartijangka pa warntajpani pirla. “Jartakpanyanyanta parringa-jangka nyuntu pirla. Nyuntuwu marnangu marnana pirlawu. Nyuntu man wangkingajirtakujirnujuwaljaa wangartakujirnujuwal. Ngajirta ngan yarnarni tikiyanta minyartikarti parrikarti. Ngunyipungany marnanta parringajangka minyartijangka pirla.”

²⁶ Nyanartijangka pirla pa papajani mayajinyangu. Parrila pilpil-marni pawujangkala. Nyanartijangka jarntakparnila manyanta pirla parringajangka. Wali wawuljarrinyala pa nyanarti parri yangkala palurla marni kanarlanywarntirlu, “Wali pa pujujarrinya nyanarti parri.”

²⁷ Nyanartijangka ngarrpirtimani parri Jesusju, karrinyukujirnila. Parrila karrinyangurra. ²⁸ Nyanartijangka palu yani ngurrakarti mayarurla kaninykaniny. Japirlyinyala palurlanyanta parriwu ranyjin-gurni, “Nyapartujangkarlu marnalu pirla jarti jurramani. Ngajirta manpangurla mapunikarrarla pirlangu.”

²⁹ Jesusju manyanangu marni, “Puju mantanyanta ngarntimanyjarlangurra jutungu, wali nyanarti. Ngarpungu manya pinakarriwujaa marlamanku. Nyanartila manta jurramanku pirla minyartijiliny parringajangkajiliny.”

10

Yapawarnti palu yani Jesuskarti

¹³ Walimpa kanarlanywarnti piyirnwartnti palunyanta pirriyani Jesuskarti. Yapawarnti palunya kanya Jesuspurru palymanupurru. Wali mapirrikarrajawarntirlu palunyanangu jarmarni piyirnwartntiwu nyanartiwarntiwu. “Ngajirta ngantanyanta kanganta yapawarnti Jesuskarti.”

¹⁴ Jesusju manya pinakarrinya mapirrikarrajawarnti. Kulijarrinyala manyanangurla mapirrikarrajawarntiwu tumaj palunya lamakujir-nani yapawarnti. Nyantungula manyanangu marni Jesusju, “Ngajirta. Yara pajilurla yankurni ngajukarti yapawarnti. Ngajirta ngantanya lamakuji. Yankurnijalurla ngajungawu yapawarnti. Pinakarrilany pajalu wangki ngajukura yapawarntirlu. Mapunikarralanyala palun-yanta Kutta, yangkala manyanangu Kut kajalkajal nguniny yapawarntiwu. ¹⁵ Kujartikarra pajanta pinakarriwu nyurrawarntirlu wangki ngajukura mapunikanupurru. Mapunikarrkula mantanyanta Kutta yapajilinyju. Nyanartijangkala kajalkajalparni manyirrangungunawu Kut nukarniwu,” marni manyanangu kujarti Jesusju.

¹⁶ Nyanartijangka Jesusju manyanangu warrpajparni yapawarntiwu kirrarnungurni. Nyanartijangka palunyanta pirripirriyani. Jatpanurla manya kirrarnukujir-nani nyantukurarla jinkarrirla kayanngurla kayanngurla. Nyanartijangkala manya palymanani kurraparlu jurluwarnti kayanngurla kayanngurla ngarntimanukarrarlul. Palymanukarrarlurni parla Ngarpu japirlyungani ngarrurtakujir-nupurru yapawarntiwu.

Jesusju pa wulyukujirni nganpayi jankajarti

⁴⁶ Nyanartijangka karlarrara palu yanani Jesusjaa piyirnwartnti mapirrikarrajawarnti, kanarlanywarnti piyirnwartnti paja mapirri-rini. Mayarukarti palu yanani Jurujulumkarti, yangkala layi mayaru kaparn karrinyani yini parla Jariku. Wurnarni palu tirrinyyanani mayarurla nyanayirla. Ngajirta palu lamajarrirla. Karlarrara lanirni palu yani.

Wali kajalurni pa kirrarnani mayarungurni pakul layi jankajarti. Kakarrangu palunyanta jamurnparni yanani Jesusngurra warntarrirla rirringkirla. Wali kirrarnani nganpayi nyanarti yini Parramayaj. Ngarpu parla nyanartiwu yini parla Timayaj. Ngajirta parla warrkammarnantarla pamarrku jankajawurlu, yarr pa kirrarnani. Kirrarnungurni manyanangurla ngarntimarnani piyirnwartntirlu pamarr yungupurru. Pamarr palurla yungani piyirntu tirrinytirrinyyanu-jangkarlu.

⁴⁷ Wali jularni palurla nyanartiwarntirlu piyirnwartntirlu yangkala palunyanta Jesusju mapirri yanani. Marni palurla, “Kangana marnapanya Jesusju Najuritkarrajirlu.”

Nyanartijangka wangki nyanarti takijularnujangka pa jankajawurlu nginyjirrikani. Papajanila parla Jesusku, “Jesus, Tayipitkura, yawiy-ijarriji yarrwurti.” Minyarti nganpayi Tayipit parla kilakinyankura

Jesuskura jarluwarlanyjanga. ⁴⁸ Jarti palu kanarlanywarntirlu mar-
rkukani. Jarti palurla jarrmarni jankajartiwu. Ngajirta manyanang-
gurla mapunikarrarla jankajawurlu. Juturni parla pawumarnani
Jesuskura. Marni parla jankajawurlu, “Jesus, Tayipitkura, yawiyijarriji
yarrwurti.”

⁴⁹ Wali Jesuspala lamajarrinya, nyanartijanga ngalaramarnila.
Parlipinyala Jesusju jankajarti kurrarnujanga. Marnila manyanangu
Jesusju piyirnwarntiwu, “Purpantajilu nganpayi nyanarti.”

Nyanartijanga yani palunyanta, marni palurla. “Pa. Turtapungka.
Purnkujarri. Ngajirta ngan rayinjarri. Jesusju mangu malany.
Nyaku manta.” ⁵⁰ Jamurn palurla marni piyirnwarntirlu jankajartiwu,
tarrapungurlakani parlanyanu pirlangkirr nyantukura. Partalurnila
piwu turtapinya. Turtapungurla yani manyanta Jesuskarti. ⁵¹ Jesusju
pa japirlyinya jankajarti, “Nyapartukujiwu marnangurla.”

Jankajawurlu parla marni Jesuskura purlkawu, “Ngajirta. Mil pajan
wulyukujiwu.”

⁵² Jesusjula parla marni jankajartiwu, “Kaj, yanta. Nyuntu man
wulyujarrinya. Mapunikani pajan ngaju yangkala man wulyujar-
rinya.” Nyanartijangkala partalurni manya nyanya piyirnwarnti
pujurni nganpayirlu. Nguwa mapirri nyanya. Nyanartijangkala
Jesuspala wajilpinya wurnarni.

11

Jesus manyanangurla yani tangkijarti

¹ Wali mayarungurni Jurujulumgurni kakarrara pila ngunangani
kurrinywarlany mayarujarra lamparnjarra yinijarra Pipayijijaa Pijani.
Pamarra pila ngunangani kakarrangukakarrangujarti rirringkirla.
Pamarr nyanarti yini parla Yalapjarti. Pirriyani palu ngurrajarr-
rarla Jesusjaa mapirrikarrajiwartijaa kanarlanywarnti piyirnwarnti.
Yanani palu Jurujulumkarti. Kaparn palu jatparamarni warntarrirla
mayarujarrarla.

Nyanayirla pilangu marni nganpayijarrawu mapirrikarrajijarrawu
Jesusju wangki takurryanupurru mayarurla. ² Marni pilangu Jesusju,
“Yantapila nyanawurlurra mayarurlurra warntarrirlalparni. Yanun-
gurla manpila parlipungku tangki. Karrpirnujanga karrinyana.
Nyanarti pa ngurrapangurra, ngajirta parla pinarri jarnakangupurru.
Wali kurtajpankula manpila. Tikirrkangku pajinpila mirnu.” ³ Kujarti
pilangu marnani Jesusju, “Puju manpilangulu malku ngananguwurti,
‘Nganapurru manpila kurtajpanany nyanarti tangki,’ wali julawu man-
pilanyanangu, ‘Ngajirta. Kangku pajarrarla majawu nyantukurawu.
Warrkamjangkarlu pa partalurni tikirryipawu.’” Kujarti pilangu mar-
nani Jesusju mapirrikarrajijarrawu wangki pikawurra.

⁴ Wali nyanartijanga jakarni pila wangkijarti Jesuskurajarti warn-
tarrirlal, pirriyanila pila ngurranga. Parlipinyala pila tangki nyanarti.
Jarlu palu karrpirni mananga. Karrinyani pa warntarrirla marnparni
mayarurla kiyitta. Wali jamurn pila kurtajpani tangki, ⁵ japirlyinya
palupinya piyirnwarntirlu kurrinyujangkawarntirlu, “Nganapurru
manpila kurtajpanany tangki nyanarti.”

⁶ Jangkumanila pilanya, “Ngajirta. Kangku pajarrarla majawu
nyantukurawu. Warrkamjangkarlu pa tikirryipawu partalurni.”

Marnila pilangulu karrinyujangkawarntirlu, “Kaj, kangkapila.”

⁷ Nyanartijangka tikiyanila pila, kanya pilanyanta tangki Jesuskarti. Jamurn pila pirriyani tangkijarti, wurnarni palu kurtajkurtajpani kar- rkintajangka mana pirlangkirrijilinyarni mapirrikarrajawarntirlujaa kanarlanywarntirlu. Palpungala palunyanta pulpulpinya tangkinga pikawurra Jesus kirrarnupurru. Jesuspala parayani, kirrarnanila jarnaka tangkinga.

⁸ Nyanartijangka kanarlanywarntirlu piyirwarntirlu palu kurta- jpanani pulpungupurru nguwangal warntarrirlal, yangkala tangki yanani puwullal pulpungujangkarlal. Kanarlanywarntirlu palu jun- ganani manajangka jaljarr yangkala palu warntarrirlal tarrapungani jaljarr. Tangki manyanta yanku puwullal warntarrirlal. Kujarti palu ngunangani piyirwarnti Juwujwarnti yangka palunya piyirn kajalkajalkujirnanani. Kujarti palunyanangu pulpungani.

⁹ Wali kajalurni palu yanani warntarrirlal piyirwarntiwarlany. Jesus pa yanani kaparnwarlany, kanarlanywarnti wartangurni palu yanani. Piyirwarnti pujurni palu pawupawukarra yanani ngar- rurta. Parrayiparrayi jularnani palurla, “Nyuntu man purlka Ngarpu. Wirriya marnalu nguniny. Minyarti Jesus manpanya yinya takingu, yangkala marnalunyanta nyantunga ngurtnguniny.”

12

Marnin kalkarra

⁴¹ Wali nyanartijangka layimirri Jesus pa kirrarnani mayarurla Timpulla, tirrinyyanani palu nganpayiwarntijaa marninwarnti. Yu- tukanani palurla pamarr Ngarpuwu, ngurtinga palu pamarrpururla takurrpungani wurnangu. Nyanganila manya Jesusju kirrarnungurni. Wali kanarlanywarntirlu purlkajartiwarntirlu pamarrjartiwarntirlu palu takurrpungani pamarr purlka. ⁴² Nyanartijangka layingu kalka- rrarlu takurrpinya pamarrjarra kurriny kurnkurnjarra. Ngajirta pamarr purlka martarla kalkarrarlu nyanawurlu.

⁴³ Jesusjula manya nganpayiwarnti mapirrikarrajawarnti marur- rpinya. Marnila manyanangu Jesusju, “Mapunparsi kalkarrarlu minyawurlu purlka takurrpinya. Kanarlanywarntirlu nukarnirlu palu lamparn takurrpinya. ⁴⁴ Yangkartiwarntirlu pamarrjartiwarntirlu palu yutukani purlkajawurlu, pamarr purlka palu kirli martarnani. Marnintu minyawurlu yutukani lamparnjawurlu, pujurni pa yutukani pamarr nyantukura. Yungungurla pa pamarrngajirta nguniny, pa- marr ngajirta pa martarla miyiwu warntarnupurru.”

14

Jutajju manyanangurla pirtinyikarrku Jesus pungupurru

¹ Wali pinalkarrapurru pinyalu ngarnani miyijaa kuyi piyirwarn- tirlu pujungurni Juwujwarntirlu. Minyarti kuyi pa kukunja lamparn yarnta miyi pa pulawa yiyijngajirta. Kujarti palu pinapinakar- rinyani nyapartukarra jarlu Ngarpungu manya kanya Yijipjangka. Kumantawarlanya pa ngarnuwu miyijaa kuyi pinalkarrapurru.

Wali nganpayiwarnti kurayipwarntijaa puriswarnti palunyanta mulkarra ngunangani Jesusja warntarnurla pungupurru, ranyjingu palu warntarla Jesus. ² Marnani palu, “Kayan ngarlipa Jesus warnta

tampi miyingajaa kuyinga pinalkarrapururla. Piyirnwarnti ngarlipangulu kulijarri, pungka ngarlipanyalu.”

¹⁰ Walimpa yani Jutaj Yijkarriyat yangkartiwarntikarti piyirnwarntikarti puriswarntikarti. Yani pa Jutaj. Jesus manyanangurla pirtinyikarrku pungupurru. Jutaj minyarti pa nganpayi Jesuskurajangka mapirrikarrajiwarntijangka. Wangki manyanangu jularni piyirnwarntiwu puriswarntiwu, yangkala wirriyajarrinya palu Jutajkurajangka wangkijangka. ¹¹ Wangki manyanangu jularni. Jurmartakani palu. Marni palurla Jutajku, “Puju marnanpangu Jesus pirtinyikarrku, pamarr marnantalu yungku.” Nyanartijangka kulalarnipurru pirtinyikanupurru Jesus pa jarranyangani Jutajju.

Pikakujirni pila kuyijaa miyi

¹² Wali jamurnjamurnjarrinyani parla kuyiwujaa miyiwu. Kukunjawarnti lamparnwarnti palunya pungani. Jesuspala palu japirlyinya mapirrikarrajiwarntirlu, “Wanyjurla marnalu pikakujiwu kuyijaa miyi.”

¹³ Jesusjula pilangu jularni nganpayijarrawu, “Yantapila tawunkarti. Pirriyankula manpilarla layiwu nganpayiwu, ngapa pa kangana pikala. Puju manpila parlipungku, mapirrirnila manta yanku kirninyja. ¹⁴ Puju yangka mayarurla takurr yanku pikalajarti, wali japirlyungku manpila nganpayiwarlany nyanartikarraji mayarukarraji. Kujarti manpila japirlyungku, ‘Minyarti wangki pa pinayungujuwalkura. Malany mangu, wanyjarrarla marnalu ngalku kuyijaa miyi pinalkarrapurru ngajungujaa mapirrikarrajiwarntirlu.’”

¹⁵ Jesusju pilangu juturni marni, “Minyartijangka wangkijangka manyapinya kangku mayarurlurra kaninykaniny. Nyanayirlajal manpila parlipungku pikakujirnujanga. Wali nyanayirla marnanpangupila kuyijaa miyi pikakujiwu.” Kujarti pinya jinjinyinya Jesusju nganpayijarra mapirrikarrajiarra, yiparnila pinya Jesusju wangkijarti.

¹⁶ Wali nyanartijangka jakarni pila nganpayijarra. Yani pila tawunkarti. Jirrkirljinyangu pilangu jarlu marni Jesusju. Kujartirnila pila parlipinya jirrkirlparni. Pikakujirnila pila kuyijaa miyi.

¹⁷ Karuwarrarla rarrpangarni palu yani Jesusjaa mapirrikarrajiwarnti ngarnupurru. ¹⁸ Yangka palu kurrarnungurni ngarnani, wali Jesusju manyanangu marni, “Layingual paja pirtinyikarrku pungupurru minyayirlajangkarlu ngarnujangkarlu.” ¹⁹ Yawiyijarrinyala palu. Layingu parla marni, “Kayan ngarnanta ngajungu pirtinyikarra. Kanarlanywarntirlu mantalu pirtinyikarrku.” Nyanartijangka palurla kujarti marni nukarnirlu. Kayannngurla kayannngurla palurla marni.

²⁰ Wali marnila manyanangu Jesusju, “Layingu paja pirtinyikarrku, minyayirla parlipangurla kirralany mapirri kayanta. Ngurtinga pulayitta pajarla jurrpkujilany miyi.”

Miyijaa wuru manya yinya

²² Yangka palu warrarni miyi ngarnani, Jesusju miyi warntarni pulawa yiyijngajirta. Warntarnurla parla marni Ngarpuwu. Miyi junganjangka manya yinya piyirnwarnti, marnila manyanangu Jesusju, “Warnta. Minyarti miyi paji karrkin ngajuwu.” ²³ Yartarni Jesusju pakirti warntarni. Yartarni parla Ngarpuwu marni wurupurru.

Nyanartijangka manya yinya, ngarnila palu pakirtijangka nukarnirlu. ²⁴ Jesusju manyanangu marni, “Minyarti wuru paji nungu ngajuwu jurmartajangka Ngarpukurajangka. Purtantiwu manyirrangu pajawu piyirngu ngajukurajangka nungu. ²⁵ Mapunparni. Kayan ngarna wuru linyngurru kujartijiliny narnta nganyja minyayirla. Yartawarlanyja marna ngalku kanarlanyparni Ngarpungajangka.”

²⁶ Wali yinparni palu juju. Turtangurla yanila palu kakarrara pamarrkarti. Pamarr nyanarti parla yini Yalapjarti. ²⁷ Jesusju manyanangu marni wurnangu, “Wanyjarrkujal pajanta. Laparnkarrakangu manta.” Yartarni manyanangu marni kurrumparlajangka Jesusju, “Kujartila pa nguniny kurrumparla Ngarpukurarla. Ngarpungu pa pungku ngampurji, kukunjawarntila palu lurrplurp yanku. ²⁸ Yangka paja wanjikujiwu pirlajangka, yankula marnanyirrangu kajalurni Kalalikarti. Wartangurni pajinta pirriyanku Kalalirla.”

²⁹ Pitangu parla marni Jesusku, “Kayan ngarnanta wanyjarra ngajungu. Kunyungurla mantalu kanarlanywarntirlu wanyjarrku nukarnirlu, kayan ngarnanta ngajungu wanyjarra.” ³⁰ Jesusju parla marni Pitawu, “Mapunjinyangu marnangu julalany. Wali pajan nginyjirrikarrku pukanya jalarra, yangkala pajan rayintu murrkurnmirri kanginyprungku. Nyanartijangkarlu pawul man pinakarrku kurrinymirri.”

³¹ Pitangu manyanta nurrurrurlu jangkumani, “Pujuwurti manyanangurla pirlajarriwu nyuntungarni, wali kayan ngarnanta rayintu kanginyprungka. Nginyjirrikanurla kayan ngarnanta kanginyprungka ngajungu.” Kujarti Pitajilinyju palurla Jesusku marni piyirwarntirlu nukarnirlu.

³² Nyanartijangka pirriyani palunyanta wurrkalkarti yinikarti Kijiminikarti mapirrikarrariwarntijaa Jesus. Marni manyanangu Jesusju, “Kirranyjalu minyayirla. Purayimalku marna. Wangki marnarla malku Ngarpuwu.” ³³ Wanyjanila manya wartangurni kanarlanywarnti. Minyarti murrkurn manya kanya Pitajaa Jayimijjaa Jun. Jesuspala yawiyijinyangujarrinyajaa karrartajarrinya. ³⁴ Marni manyanangu, “Munta marna yakurrjarrinya. Jamurn marna pirlajarirla yawiyijangka. Minyayirla jurumantajilu, warrpunyangantalu.”

³⁵⁻³⁶ Jesus yanila manyanangurla nganpayiwarntingurni, parntawantinyala nguwanga, purayimarnanila. Ngarntimanani manyanta Jesusju Ngarpunga, “Ngarpu. Ngungkupungana marnanyanu munta kaninykaniny, wirriyangajirta marna yanupurru. Ngajirta mangu nganawurti nyuntuwu tanyji, nganawurti ngajirta mangu majajarri. Warntawu pajanurla minyarti yawiyi ngajungajangka, puju man nyunturni wulyumalany.”

³⁷ Nyanartijangka Jesus manyanangurla tikiyani nganpayiwarnitikarti murrkurnkarti. Nyantuwarnti manyan palu yukarnani kajaluwarlany. Marni parla Pitawu, “Jayimin. Manyanjarrinya ngan. Ngajirta pajin warrpunyangantarla parnkingu. Partalurni ngan manyanjarrinya.”

³⁹ Yartarni Jesus yani purayimarnukarti. Purayimarni pa wangki kirlirni. ⁴⁰ Yartarni manyanangurla tikiyani murrkurnkarti. Yartarni manya parlipinya manyanjangka. Mil purtuly palu ngunangani

manyanjartijinyangu. Kurntayijarrinyala palu, ngajirtala palu Jesus jangkumantarla.

⁴¹ Yarntarni manyanangurla pirriyani yangkartiwarntirlarni purayimarnujangka. Yarntarni manya manyanjinyangu nyangurramarni. Marni manyanangu, “Warrarni manta manyan yukarnana. Wali manta yukarnani rawa. Jamurnparni paji kutajarrinya, pirtinyikarrku paja. Yakurrwarntirlu piyirwarntirlu pajalu tartpartawu. ⁴² Pa. Tur-tangkalu. Yankurlipa. Nganpayi yangkarti paji pirriyani, pirtinyikarrkula paja.”

Jesus palu tarrpartarni

⁴³ Nyanartijangka Jutaj manyanta pirriyani Jesusja wangkingarni. Jutaj yangkarti mapirri manyanangurla nguja miyinga mapirrikar-rajiwarntirla. Purlkwarntirlu palunyanta Jutajja yiparni karnarlanywarnti piyirwarnti kuturujartiwarntijaa nayipjartiwarnti purpanupurru. Minyartiwarnti purlkwarnti palu nguja puriswarn-tijaa kurayipwarntijaa piyirnku majawarnti.

⁴⁴ Wali jarlu manya lirrkarnpinya Jutajju. Marni manyanangu, “Puju marna ngukupajarrku nganpayi yangkarti, wali nyanarti nyantu. Wartangurni manta tarrpartawu. Ngajirta nganta yartajpanta, nurrur-rurlu manta tarrpartawu.” Wali Jutajju manyanangurla jarlu wangki pikakujirni.

⁴⁵ Partalurni manyanta Jutaj yanungurla pirriyani Jesusja, marnila parla Jutajju, “Purilka.” Jutajjula ngukupajani. ⁴⁶ Nyanartijangka palu Jesus warntarnurla tarrpartarni. ⁴⁷ Karrynyujangkarlurnila layingu piyirntu manyanu ruwarramani nayip juwal, junganila marnparni nganpayi karrynyujangkawarlany. Pina rulany jungani. Nyanarti piyirn pina junganujangka parlanyanu martarnani warrkampurru purlkangu Purisju.

⁴⁸ Jesusju manyanangu marni, “Nayipjartiwarnti juwaljartiwarnti pajantarla pirriyani ngajunga kuturujartiwarnti. Pirriyani pajantarla warntarnupurrujaa tarrpartarnupurru. Ngaju marna ngajirta ngurriji. Nyapartujangkarlu pajanta warntawu nayipjawurlujaa kuturujawurlu. ⁴⁹ Nira marna ngunangani Timpulla. Pinayungani marnanya kumantawarlany kumantawarlany, yangkala pajanta ngajirta warntarla. Nyanartikarra marna palkangarni nguja. Wali wangki nguniny ngirrpirla kurrumparla, nyanayirlalparni kirlingal wangkijilinyjal pajanta warntalany. Jamulu marnanyanu pikayungku wangkijangkarlaljal.”

⁵⁰ Nyanartijangka palu murtarni laparnkarranya maya nukarnini mapirrikarrajawarnti yap nyangurla. Wanyani palu Jesusmipa karrynyujangka. ⁵¹ Pingkayirlu nganpayirlu layingu Jesus jartamani. Piyirwarntirlu palu tarrpartarni nyantu kangupurru. Pingskayini nyanarti pa palyajarti. Palyamipa pa kangani ngilykinga karrpirnujanga, palyajartirnila palu tarrpartarni. ⁵² Yulajpani palunyanta palya piyirwarntirlu, laparnkarranyala pupuru pingkayini kurtangarri rayin.

Jesus palu kanya purlkawarntikarti

⁵³ Nyanartijangka Jesus palunyanta kanya nganpayikarti purlkakarti Puriskarti. Yijingkanya palunyanta. Nyantuwarnti palu kirninyajar-rinya Juwujwarntiwarlany. Puriswarntijaa piyirnku majawarntijaa

kurayipwarnti palu kirninyajarrinya. ⁵⁴ Wartangurni yanani juturni marringurni Pita. Purlkakurakarti mayarukarti manya wajilpungani wartangurni, kitanagarni manyanangurla pirriyani wartangurni mayarurla purlkakurarla. Warlunga manyanangurla kirninyani. Makurru kirrarnani.

⁵⁵ Wali jarti palu muwupunganijaa karlayilanani wangkiwu piyirwarntirlu purlkawarntirlu. Ngajirta palu wangki parlipungkarla ngirtilykarra jularnupurrujaa ngirtilykarra jularnujuwal. Jesus ngulikanurla pungupuru palu parlipungkarla. Ngajirta palu parlipungkarla, jarti palunyanu japirlyinya purlkawarntirlu. ⁵⁶ Ngajirtala palu yirrijwarntirlu jirrkirlikarrarla. Ngangamarnila palu wangki.

Wali ngurrujarra ngurrujarra palunyanangu marni purlkawarntiwu. ⁵⁷ Wangkiwarlany palu yirrijwarntirluwarlany warntarnkanya. Turtapungurla palu marni. ⁵⁸ “Nganpayi minyarti marnalu pinakarrinya. Kujarti pa marni, ‘Mayaru minyarti Timpul marna wajapungku yangka piyirntu palu ngartakpani. Nyanartijangkarlu kumantawarlanya marna mayaruwarlany ngartakpanku yangka piyirntu ngajirta ngartakpanta, wali nyanarti.’” Kujartirni palunyanangu minyartiwarntirlu yirrijirlu marni. ⁵⁹ Wali minyartiwarntirluwurti palunyanangu ngurrujarra ngurrujarrarni marni.

⁶⁰ Nyanartijangka manyanangurla purlka nganpayi Puris turtapinya, japirlyinyala Jesus purlkangu nyanawurlu, “Pinakarrilany nganunya nyuntungu nyapartukarra mantalu ngirtilykarra jularnana. Wayila. Jangkumanku nganunya. Nyapartukarra mantalu ngirtilykarra jularnana.” ⁶¹ Nyantu kulkururni karrinyani Jesus. Yartarni parla japirlyinya purlkangu nganpayirlu, “Nyuntu ngan nganpayi Kurayji. Kutkura walaku ngartan nyuntu.”

⁶² “Yuwayi,” marni parla Jesusju. “Nyaku pajanta kirrarnujangka. Kirralku marnanyanta mayajartirla Ngarpunga mayakarti. Yurnturra pajanta nyaku. Yurnturra marna pirriyanku kankarnumarrangu.”

⁶³ Wali kuluwuj manyanu larrmani purlkangu nyanawurlu kuli-jawurlu. Marnila manyanangu piyirwarntiwu, “Wali pawu. Kayan ngarlipanyanangu yarnta muwupungka jakuljularnupurruwarntiwu piyirwarntiwu. ⁶⁴ Wanyjarrkurlipanya. Pinakarrinya nganta wangki Jesuskura yakurr. Wayila. Nyapartukarra manta pinakarrilany.” Wali ngulikani palu pirla pungupuru piyirwarntirlu Jesus.

⁶⁵ Wali nyanartijangkala palu tarrpartarni. Juwajpanani palunyanta karrkinwarntirla. Kutikani palunyanta janginya, pinyala palu kurraparlu ngangangapururla. Japirlyinyala palurla, “Nganangu manta pinya kurraparlu piyirntu. Manyarnanyangu. Nganangu manta pinya.” Tarrpartarnujuwalwarntirlula palu kanya, pinyawarlanyparni palu kanarlanywarntirlu.

Pitangu Jesus kanginyampungani

⁶⁶ Pita warrarni kirrarnani warlunga. Mangala pirriyani warlukarti, parlipinyala Pita. Manga nyanarti pa warrkammayin nyanartikarraji. Warrkammarnani parla purlkawu. Purlka yangkarti palu jularnani nganpayi Puris purlka. ⁶⁷ Nginyjirringinyjirrikanani mangangu warlunga kirrarnujangka Pita. Marni parla Pitawu, “Nyuntu man mapirrikarrajijangka Jesuskurajangka. Nyuntu mapirri manunyanta ngunangani nganpayirla Najuritkarrajirla.”

68 “Ngajirta,” marni parla mangawu. “Ngajirta marnarla pinarri ngaju. Ngurrpa marnarla. Ngana partajin jularnana.” Kujarti Pitangu Jesus kanginypanya, pakulyanila pa warlungurni kiyitkarti. Wali pawulpala papajani.

69 Yarntarni pa Pita nyanya, marnila manyanangu mangangu karrinyujangkawarntiwu. “Jesusku parla nyantu mapirri.” Jularnani manyanangu mangangu pajawarlanyku. Yarntarni Jesus kanginypanya Pitangu.

70 Nyanartijangka piyirnwartirlu karrinyujangkawarntirlu palurla Pitawu marni, “Nyuntujal man Jesusjanga mapirrikarrajijangka, tumaj man nyuntu Kalalijangka Jesusjiliny,” marni palurla.

71 Jularnila manyanu mapunjilinyparni. Marni manyanangu, “Ngarpungu paji pinarri ngajuwu. Mapunparni marna malany. Ngurrpa marnarla nyanartiwu nganpayiwu.” 72 Jamurn Pita wangki marni, nyanantikarrarnila papajani pawul. Jarlurni pa papajani layimirri. Wali Pitangu pinapinakarrinya wangki Jesuskurajangka jarlujangka. Jesusju parla jarlu marni Pitawu, “Nginyjirrikarrku pajan, yangkala pajan rayintu murrkurnmirri kanginypongku. Nyanartijangkarlu pawul man pinakarrku kurrinymirri.” Pinapinakarrinyurla pa luyurrjarrinya, lunganila Pita.

15

Jesus palu kanya nganpayikarti Payilitkarti

1 Jamurn purangu turtapinya, purlkawarnti palu kirrarnani piyirnwartni. Puriswarnti kajalkajalwarnti, kurayipwarnti, purlkawarnti Juwujkurajangkawarntijaa wangki yirrikanujuwalwarnti palu kayantajarrinyurla yirrikanani. Nyapartukujiwu palu Jesus. Nyanartijangka karrpirnila palu Jesus, kanyala palu purlkawarlanykarti yinikarti Payilitkarti. Payilit yangkarti manyanangu maja ngunangani piyirnwartiwu Jurujulumjangkawarntiwu. 2 Wali Payilittu parla Jesus japirlyinya, “Nyuntu nganunyanangu maja Juwujwarntikurajangka.”

Jangkumanila parla Jesusju, “Yuwayi, kujarti man malany nyuntungu.”

3 Nyanartijangka ngirtilykarra palurla marnani Jesusku piyirnwartirlu puriswarntirlu. Wangkiwarnti yakurrwarnti palurla pirripirrikangani. 4 Yarntarni parla Payilittu japirlyinya, “Jangkumanumulu ngan karrinyana. Pinakarrilany manunya nyapartukarra mantalu ngirtilykarra jularnana.” 5 Ngajirta pa Jesusju yarta jangkumantarla, kulkuru pa ngunangani. Payilit parla wampalmarnila kulkurujangkawu Jesusku.

Jesus palu ngulikani pungupurru

6-10 Nyanartijangka Juwujwarntirlu palu japirlyinya nganpayi Payilit. “Yulajpanku marnanypangu nganpayi nurtungajangka jayillajangka.”

Japirlyinyala manya Payilittu, “Yulajpanku ngarnanyirranggu nganpayi Juwujwarntikurajangka maja, nyantu ngantarla ngurtpalany.” Wali Payilit pinarri manyanangu ngunangani Juwujwarntiwu yurruljangkawu. Yurruljangkarlu palu Jesus tarrpartarni.

Wali minyarti pa nyantuwarntikurarlal palu ngunangani Juwujwarnti. Miyi palu ngarnani pinalkarrapurru. Juwujwarntirlu palu japirlyungani miyikarramipa kapuman, “Nyangurla man yulajpanku

nganpayi layi jayillajangka.” Nirawarlany nirawarlany miyikarra palu japirlyungani nganpayi Payilit. Yulajpanurlapala yiparnani nganpayi layi jayillajangka. Nyanartiwarnti nganpayiwarnti Juwujwarnti murrkurn palurla jarlu kulijarrinya kapumanku, yangkala pinya palunya piyirnwartnti pirlawurra. Nyanartijangkala palunya takurrpinya jayilla. Nganpayi yini Purapij mapirri palu takurrpinya jayilla kulipariwarntirlu.

¹¹ Wali puriswarntirlu purlkawarntirlu palunyanangu piyirnwartntiwu wangki jirrkirkujirnani. Lirrkarpungani palunya, “Kujarti mantarla malku. Kujarti manta japirlyungku Payilit. Layiwu mantarla japirlyungku Purapijku, yulajpankula jayillajangka Payilittu,” marni palunyanangu.

¹² Yarnarni manya japirlyinya Payilittu, “Nyapartukarra manta malany. Nyapartukujiwu marna yangkarti yangka manta julalany Juwujwarntikurajangka maja. Nyapartukarra manta malany nyurawarnti.”

¹³ Pawupawumarnanila palurla Juwujwarntirlu, “Mananga tarnikaralalu. Pirlajarriwu pa manangarni.”

¹⁴ Marnani manyanangu Payilittu, “Ngana parla yakurr minyartiwu nganpayiwu. Nganangurni manta pungku.”

Yarnarni palu maya papajanani. Pawupawumarnani palu, “Mananga tarnikaralalu. Pirlajarriwu pa manangarni kankarni.”

¹⁵ Yulajpanila nganpayi Purapij Payilittu jayillajangka piyirnwartnti wirriyakujirnupurru. Wirriyakujirla manya nyanartiwarnti. Nyanartijangka manya yinya Jesus wipjawurlu pungupurru. Wijkarra pinya palu Jesus. Nyanartijangka manya yiparni mananga tarnikanupurru Payilittu.

Marnani palurla jingkirrkarra Jesusku

¹⁶ Wali kulipariwarntirlu palu kanya Jesus mayarukarti kaninykaniny kanarlanywarntikarti. Kanarlanywarntiwarlany kulipariwarntiwarlany palu ngunangani mayarurla. ¹⁷ Kurtajpani palunyanta kuluwuj ngilykingajangka, yutukanila palunyanta kuluwujwarlany pirljijiliny. Yarnarni janngujiliny palu ngartakpani mana jirijarti jirijarti pampilyijiliny. Jatkajatka palunyanta tarrjakkujirni jurlunga jirijirijarti. ¹⁸ Marnani palurla majajilinyku, yangkala palurla warralprungani jingkirrkarra. Kujarti palurla marnani jingkirrkarra, “Nyuntu manunyanangu maja Juwujwarntikurajangka.” ¹⁹ Yarnarni manajawurlu palu pungani jurlu, yarnarni palunyanta mirtijurrurnjurrurn wantinyani jingkirrkarra purlkanga, yarnarni palunyanta juwajprungani.

²⁰ Wali jingkirrkangurla palu pujujarrinya. Nyanartijangka palunyanta kurtajpani kuluwuj mana pirljijiliny ngilykingajangka, yarnarni palunyanta yutukani kuluwuj nyantukura. Nyanartijangkarlu palu wurnakujirni tarnikanupurru mananga kankarni.

Jesus palu tarnikani mananga

²¹ Wali nganpayi layi pirriyani marrijangka Jayimin Jarinikarraji. Wali jinjinyiyala palurla nyanartiwarntirlu kulipariwarntirlu. Marni palurla, “Kangkarla mana Jesusku tarnikanupurru.” Walirnila parla

kanya Jayimintu. ²² Kanyala palunyanta pamarrkarti yinikarti Kulku-takarti. ²³ Pamarr nyanarti pa kujijiliny jurlujiliny. Wuru mirrijinjarti palurla kanarlanywarntirlu kanya. Yijingkanya palunyanta Jesusja. Ngajirtala nganyjarla Jesusju. ²⁴⁻²⁵ Tarnikanila palu mananga. Mana jirijarti palunyanta parrpurupinya. Yangka purangu kankarnijarrinya, nyanartikarra palu tarnikani.

Wali mana nyanarti kuluwuj nyanarti palurla rijimanani ngilykinga-jangka kulipariwarntirlu. Rijimanani palurla wanyjarrarlu ngan-payirlu kangku. Manajawurlu kartjilinyjawurlu palurla rijimanani.

²⁶ Kujarti palu lani kurrumparla wangki Jesus ngulikanupurru. “Juwujwarntikurajangka manyanangu maja.”

²⁷ Jesus palu yutukani kaparn mananga. Kanarlany palu yutukani mayakarti ngurriji. Kanarlany palu yutukani jampukarti ngurrijiiwar-lany. Tarnikani palunya murrkurn. ²⁹ Nyanartiwarntirlu kanarlany-warntirlu palurla jingkierti warralpungani. Marnani palurla, “Nyuntu man yangkarti Timpul wajapungujuwaljaa kumantawarlanya ngar-takpanujuwal. ³⁰ Tikirrkujinyanu pirlajangka, yulajpantanyanu man-angajangka.”

³¹ Yarntarni kanarlanywarntirlu kurayipwarntirlujaa puriswarn-tirlu palurla jingkierti warralpungani Jesusku. Nyantuwarntirlu rantangangurni palurlanyanu marnani jingkiertikarrarlu, “Walirni pirlajangka manya wanjikujirni piyirnwartiwarlany, kayan nganyanu nyantungu wanjikuji.” ³² Nyanartijangkarlu marnila palurla Jesusku, “Yangkajal manunyanu yulajpantarlangurra purlkangu. Nyuntun-gurni manunyanu julalany maja Juwujwarntikurajangka yini Kurayij. Puju manunyanu yulajpanku, nyanarti marnangulu mapunikarrku nyangungurla.” Wali ngurrijjarrarlu mapirrirni pilarla manajarran-gurni jingkierti warralpungani.

Jesus pirlajarrinya

³³ Jamurn purangu kankarnimarrangujarrinya, ruklaparnila munga, nukarni mungajarrinya. Wali pa pukanyajilinyjarrinya. Wali karuwarrarlurralla pa purangu tikirr parralani.

³⁴ Yangka karuwarrajarrinya, Jesuspala maya papajani, “Kut nga-jukura. Nganajangkarlu pajan wanyjani.” ³⁵ Karrynyujangkawarntirlu palu pinakarrinya. “Pinakarrilu,” marni palu, “Papajanana parla Yilayijawu.”

³⁶ Nyanartijangka nganpayi yani, warntarni mana karrpirnujangka palya, yangkala jurrpkujirni ngapanga yininga pinikarla. Palya manyanta karrpirni mananga juwalla. Wali kangungurla manyanta yijingkanya Jesusja lirranga. Marni manyanangu jingkirrkarra, “Warra. Jarranyakurlipa. Kunyungurla Yilayija pirriyanku, yula-jpankula manyanta manangajangka.” ³⁷ Jesus pa papajani maya, papajanungurlala pa pirlajarrinya.

³⁸ Wali mana karrpirnujangka pa ngunangani palyajiliny mayarurla Timpulla. Rukjarti pa ngunangani. Wali yangka Jesus pirlajarrinya, larlaparnila mana nyanarti kankarnimarrangungurni kanimpparal.

³⁹ Layi nganpayi purlka manyanangu kulipariwarntiwu maja. Langkarnijarti pa karrinyani. Nyangani Jesus kitangarni pirlajarrinya. Pirlajarrinyujangkarla marni, “Mapunparni pa minyarti nganpayi ngunangani Kutkura walaku.”

⁴⁰ Marninwarnti palu marri karrinyani. Marringurni palunya nyan-gani. Yinijartiwarnti minyartiwarnti palu karrinyani Mayiri Miktilin-jaa Jalayimijaa Mayiri Jayimjiwu parla ngamaji. ⁴¹ Marninwarntirlu kanarlanywarntirlu mapirri palunya nyangani.

Jesus palu najikarti kanya pirla

⁴²⁻⁴³ Nira palu Juwujwarnti ngunangani, kamparnani palu karuwar-
rarla pikawurra. Kumantawarlanya Jarritirla palu ngarnani miyi. Warrkamngajirta palu ngunangani. Wali karuwarrarla yangkartirla pa yani Payilitkarti Jawujap Yaramatiyakarraj. Nganpayi Jawujap pa purlka Juwujwarntikurajangka. Purnkujarrinya pa. Yanungurla purnkungu jampirlyinya Jawujapju Payilit. Marni parla, “Jesus ngarna kangku pirla najikarti.”

⁴⁴ Payilittu pa pinapinakarrinya, “Kala jarlu ngarta pirlajarrinya.”

Nyanartijangkarlu Payilittu parla yiparni wangki purlkawu kuli-pariwu, pirriyanila manyanta Payilitta kulipari nyanarti. Payilittu parla jampirlyinya purlka. “Wayila pirlajarrinya ngarta.”

⁴⁵ “Yu,” marni parla purlkangu kuliparirlu.

Payilittula parla marni Jawujapku, “Yuwayi. Warnta.”

⁴⁶⁻⁴⁷ Nyanartijangka yani, warntarnila parla Jawujapju japalyarr
parpjarti wulyu. Nyanartijangka manakartila yani, manangajangkala kurtajpani Jesus. Japalyarrjawurlu pa karrpirni. Karrpirnurla kanya parla najikarti, yutukanila kaninykaniny. Pamarr manyanta rukukani. Kurrinyju marninjarrarlu pila yanungurla nyanya naji. Minyarti-jarrarlu yinijarrarlu pila nyanya Mayiri Miktilintujaa Mayirirlu Jay-imjikurarlu ngamajirlu. Najinga pa yutukani Jesus. Kaninyjarti rukukani. Jarlurni pikakujirni pamarr pirlapurru naji.

16

Jesus pa turtapinya pirlajangkarni

² Nyanartijangka kumantala palu turtapinya wiyikja. Jamurn purangu pirmarnani, marninwarnti palu rakarrarlarni yani najikarti pirlapurrukarti. ³ Wurnanga wurnanga palurlanyanu marnani marn-inwarntirlu, “Nganangu parlipangu pamarr rirripkangku. Pamarr manyanta ruknguniny kirlingiririrla najinga.” ⁴ Pamarr nyanarti pa purlkajinyangu. Warrpunyanya palurla najiwu. Nyanya palu pamarrngajirta, kirlingirirla palu nyanya. Karrinyani pa pamarr nyanarti marnparni rirripkangujanga.

⁵ Wali tartayani palu najinga marninwarnti, parlipinyala palu ngan-payi layi kurrarnujangka, nganpayi pingkayi parpjartijarti mana juwal-jarti kuluwuj kurrarninyirra. Karrartajarrinyala palu marninwarnti.

⁶ Marni manyanangu pingkayirlu, “Ngajirta nganta karrartajarri. Je-susku mantarla muwupungana Najuritkarrajiwu. Yangkarti palu jarlu mananga tarnikani. Yangka pa turtapinya, ngajirta nguna minyayirla. Nyakalu. Minyayirla palu yutukani.” ⁷ Yartarni manyanangu marni pingkayirlu, “Tikiyanku manta, malku mantanyanangu mapirrikar-rajiwarntiwujaa Pitawu mapirriirni. Kujarti mantanyanangu malku, ‘Yanku manta Kalalikarti wartangurni, kajalurni pa yanana Jesus, nyakula manta Jesus Kalalirla. Minyarti wangki manyirrangu jarlu marni Jesusju.’”

⁸ Wali jamurn palu marninwarnti turrinyyani najjjangka, nyanar-tijangkala palu laparnkarranya pupuru rayin karrarta. Rayin palu laparni, ngajirta palunyanangu jularla piyirnwarntiwu kanarlany-warntiwu.

Nganpayi Jesus

Yinjillu parla Jakarayiwu marni yapa martarnupurru

⁵ Jarlu pa ngunangani nganpayi Yarrit. Nyantu manyanangu purlka ngunangani king Jutiyajangkawarntiwu. Nyanartikarrarnila ngunangani nganpayi Jakarayi. Nyantu pa puris Ngarpukura. Kanarlanywarnti palu ngunangani puriswarntiwarlany. Nyantuwarntikura warrkam pa ngunangani Ngarpukura ngirrpipi. Warrkammarnani palu mayarurla Timpulla. Minyarti Jakarayi pa ngunangani Payijajarti wangarr. Kujarti palunyanu jularnani kilakiwarntikurajaa jamirtiwarntikura jarlujangka wangarr.

Wali Jakarayirlu parlanyanu martarnani kartu yini parla Lijipit. Kurntal parla yinya puriswarlanyjurni lamparrnyankurarlu nganpayi Jakarayi. ⁶ Nyanartijarra jamirlangu pila wulyujinyangu ngunangani. Ngarpungu pinya nyangani wulyu jirrkirl. Nyantujarrarlu pila pinakarrinyani Mujijkura luwu jarlujangka jutungurni. Ngajirta pilanyanta rukanyjarla. Nyanartijangkala pila mapunikanani. ⁷ Lijipittu ngajirta yapa martarla. Yarr pila kirrarnani yapangajirtajarti. Purrkujaa parnanyjarrinyala pila.

⁸ Layimirri Jakarayijaa puriswarntiwarlany palu warrkammarnani mayarurla Timpulla Payijakarrajartiwarnti. Kumantawarlany kumantawarlany palu warrkammarnani. ⁹ Puriswarntirlu palurlanyanu yirrikanungurla kurajpinya nganpayi Jakarayi. Marni palurla, “Nyuntu manurla takurryanu Timpulla Ngarpuwu. Pirninpaljiliny manurla warlunga yutukarrku.” Wali nira palurlanyanu puriswarntirlu layi kurajpungani kujarti yitilalwarlany yitilalwarlany warrkam-purru.

Wali takurryanila mayarurla kaninykaniny Jakarayi. Kanya parla pirninpaljiliny warlunga yutukanupurru pamarra paljarra. Lurnturmarnankula parla Ngarpuwu ngunyurr. Purayijilinyarni manyanta tirrinyyanku Ngarpukarti kankarral. ¹⁰ Nyanartikarrarni palu piyirwarntirlu pajangu japirlyungani Ngarpu karrinyungurni palkangurni. Kujartikarra palu nira purayimarnani ngunyurrjawurlujaa lirrangu. Nukarnirlurrarnila kayantajarrinyurla manyanangurla tirrinyyanku wangki Ngarpukarti ngunyurrjilinyarni Jakarayikurajangkajaa karrinyujangkawarntikura.

¹¹ Jamurn parla Jakarayirlu pirninpaljiliny yutukarrarla kaninykaniny, yinjilpala nyanya Ngarpukura kurlilanyjarti karrinyujangka. ¹² Pilpilmarnila karrarta Jakarayi nyangujanga. ¹³ Marni parla yinjillu, “Jakarayi. Ngajirta ngan karrartajarri. Wangkijarti marnangu pirriyani. Ngarpukura marnangu julawu. Pinakarrinya manta japirlyungujanga Ngarpungu, nyanartijangka mangu yawiyijarrinya. Kartungu nyuntukurarlu mangu martawu Lijipittu walaku. Yinila man julawu Jun. ¹⁴ Wirriyajarriwula manurla nyanartingurni. Yarnta kanarlanywarnti mapirri palurla wirriyajarriwula yangka pa yapa palkangawantiwu.

¹⁵ Nyanartijangka yinjillu parla marnani Jakarayiwu wangki pika, nyapartukarra pa ngunanganku nyantukura walaku. Marni parla

Jakarayiwu, “Walimpa yangka yapa purlkajarriwu, nganpayi wulyu pa nyanganku Ngarpungu. Ngajirta ngan yungka ngapa wayinjaa kanarlanywurti ngapawarlany kulipari nyuntukura walaku. Muntan-gajangkarla manyanta Pirlurr Ngarpukurajangka takurryanungurla ngunanganku yapanga.

¹⁶ Yarnartani marnangu julawu walimpapurru pikawurra wangkiwarlany. Nyuntukurarlul walakurlu manyanangu jularnanku Ngarpukurajangka wangki piyirnwarntiwu pajawu Juwujwarntiwu. Tikirrkujiwula manya Ngarpukarti. Ngarpula manyanangu ngunanganku maja. ¹⁷ Nyuntukura walaku manyanangurla kajalurni yanku, wartangurnila manyanta kanarlany pirriyanku. Wali jarluwarlany nguja Ngarpukura puraput Yilayija. Nyantungu manyanangu jularnani piyirnwarntiwu purnkungu mayajawurlu Ngarpukurajawurlu. Wali narangalparni manyanangu jularnanku nyuntukurarlul walakurlu Yilayijajilinyju purnkungu.”

Yarnartani parla yinjillu marni, “Wali nyuntukurarlul walakurlu manya lirrkarnpunganku piyirnwarnti. Nyanartijangka palunyanta tikiyanku Ngarpukarti, yartna palunyanangu nganpayiwarntirlu yawiyijarriwu walakuwarntiwu. Wulyuwulyula palu ngunawu.

Yarnartani marnangu julawu. Nyuntukurarlul walakurlu manyanangu jularnanku piyirnwarntiwu Ngarpu panypun-gujuwalwarntiwu. Kurnakkujiwu manya wangkijawurlu. Pinarrijartila palu ngunawu mapunjiwarntijiliny. Wali kujartikarra manyanangu nyuntukurarlul walakurlu pikakujiwu piyirnwarnti. Wartangurniwarlany manyanangurla pirriyanku purlka.” Wali lamajarrinyala yinjil wangkijangka.

¹⁸ Nyanartijangka Jakarayirlu parla marni, “Nyapartukarrarlul marnanta mapunikarrku. Ngurrpa marnarla wangkiwu nyuntukurawu. Kayan ngajarra yapa marta purrkungujaa parnanyju.”

¹⁹ Yinjillu parlanyanu jularni, “Ngaju marna yini Kayipil. Ngarpu paji maja. Nira marna nyantu mapunikarralany. Wali nyantungu paja yiparni nyuntukarti wangkijarti wulyujarti. ²⁰ Wali wangki minyarti marnangu takijularni, ngajirta pajan mapunikarrarla. Wangkinga-jirtajartila man ngunawu. Walimpa man yartnarni malku, yapaliny palkangajarriwu.” Wali lamajarrinya yinjil wangkijangka.

²¹ Wali piyirnwarntirlu palurla palkanga jurumanani Jakarayiwu japirlyungujangkarlu. Marnani palurlanyanu, “Nyangurla parlipangurla nganpayi Jakarayi pirriyanku. Kaninykaniny pa rawajinyangu karrinyana.”

²² Wali Jakarayi manyanangurla pirriyani kaninykaninyngurni palkakarti. Jarti parlanyanu kurlpinya marnupurru wangkiwu. Kurraparlu manyanangu jirnapungani, “Kayan ngarna manyja, lirra ngajukura patanyajarrinya.”

Nyanartiwarntirlu palurlanyanu marni, “Nganaparta nyanya kaninykaniny minyajal kulkuru pirriyani. Kunyungurla pa winkirjangka.”

²³ Wali nyanartijangka Jakarayi pa warrarni warrkammarnani mayarurla Ngarpukurarlul kulkururlulni kumantawarlany kumantawarlany kitangarni pujumani. Nyanartijangka wurnala tikiyani ngur-rakarti. ²⁴ Kirrarnanila pila lama nyanayirla.

Walimpa muntajartijarrinyala Lijipit. Nyanartijangka kaninykaninymipala kirrarnani ngurranga yakarnwarntirla murrkurnta 5ja. Ngajirta kitpungantarla palkangal.

²⁵ Lijipittu parlanyanu marnani, “Ngarpungu paji walimpawarlany yawiyijarrinya parnanyku, nyanartila paji yiparni yapa. Wali wulyula marna nguniny wirriya. Jarlu marna kurntayikarra kirrarnani yapan-gajirtajarti, jalarra ngajirta marna kurntayikarra kirranyja. Wirriya marna nguniny.” Wali kujartikarra palu marninwarnti ngunangani Juwujwarnti jarlu. Puju palu yapa ngajirta martarnantarla, wali kurntayijarrinyani palu.

Yinjillu parla Mayiriwu marni yapa martarnupurru

²⁶⁻²⁷ Walimpa yangka Lijipit warrarni kirrarnani muntajarti, Ngarpungu manyanta yinjil yiparni marninkarti wangkijarti Mayirikarti. Marnin nyanarti pa kirrarnani mayarurla Najuritta Kalalirla. Ngajirtarni palunyanta ngurrangakujirla ngumparnarla, warrarni parla purnta ngunangani nganpayiwu Jawujapku. Nganpayi Tayipit jarlujangka kilaki parla Jawujapkura jirnajangka. Wali Mayiri parla purnta ngunangani warrapurru Jawujapku.

²⁸ Wali pirriyani parla Mayirikarti yinjil kankarnumarrangu. Ngarpungu parla yiparni Mayirikarti yinjil nyanarti yini parla Kayipil. Marnila parla Mayiriwu, “Yu, Ngarpu mangu wirriya nguniny. Nyantu mantarla purlka nguniny nyuntunga.”

²⁹ Marnin nyanarti pa tuputupu ngunangani munta kaninykaniny wangkijangka. Pinapinakarrinya pa, “Nyapartukarra paji kujarti marni yinjillu.”

³⁰ Yinjillu parla marni, “Ngajirta ngan karrartajarri Mayiri. Ngarpungu manta kurajpinya, tumaj mangu wirriya nguniny. ³¹ Nyuntungu man martawu yapa. Yapa pa nyanarti ngunawu parla Ngarpuwu, Kutkura walaku. Nyuntungu man martawu, yinila man julawu Jesus. ³² Nyantu pa purlka ngunawu. Julawu palu Ngarpukura walaku kajalkajalkura. Ngarpungu pa majakujiwu kingkujiwu Tayipitjiliny nyantukurajiliny kilakijiliny yangka manyanangu Juwujwarntiwu ngunangani king jarluwarlany. Nyanartijilinywarlany-panila Ngarpungu majakujiwu. ³³ King manyanangu ngunanganku Juwujwarntiwu. Kujawurlurra manyanangu ngunangurla ngunawu purlka.”

³⁴ Wali nyanartijangka nyantungula parla marnintu marni, “Ngajirta paja nganpayirlu kangkarla, nyapartukarra marna minyarti yapa martawu ngumparnangajirtajawurlu.”

³⁵ Marnila parla yinjillu, “Ngajirta. Tartayanku mangurla Pirlurr Ngarpukurajangka, yangkala man yapa nyanarti martawu ngirrpri. Yapa palu julawu Kutkura walaku.

³⁶⁻³⁷ Nyentukura jarntujinyangu jalarra kirrarnana Lijipit muntajarti parnany. Walaku pa martarnana muntanga jarlujangka yakarnwarntirla 6ja. Marnani palu kanarlanywarnti kayan ngarta yapa marta. Wali pa Ngarpu wulyujinyangu yungujuwal. Waliwurti parla yarr yinya yapa.”

³⁸ Marnila parla Mayirirlu, “Yu. Ngarpuwu marnarla purlkawu mapunikarralany jalarra wangkingarni. Wali pirriyanku pajirla Pirlurr

Ngarpukurajangka, jamulu takurryanjukjirla jalarra.” Nyanartijangka yinjillu wanyjani Mayiri.

Mayiri manyanta yani kurlirra Lijipitkarti

³⁹ Nyanartijangka wurnala jakarni Mayiri wartangurni kurlirra. Jarntukarti manyanta yani Lijipitkarti. Pamarrrwarntirla Jutiyarla pa kirrarnani kurlirra.

⁴⁰ Lanirni pa yani kitangarni manyanta pirriyani ngurranga Lijipitkurlarla. Takurryanila, marnila parla parnanyku, “Yu, pirriyani marnangu najanu.” ⁴¹ Jamurn pa wangki pinakarrinya Lijipittu, yapa nyantukura jarntakparni kaninykaniny muntangajangka wirriya. Nyanartikarrarnila manyanta Pirlurr Ngarpukurajangka takurryani Lijipitta.

⁴² Nyanartijangka parla Lijipittu marni Mayiriwu mayangu wirriyarlu, “Nyuntu manta Ngarpungu witparni kurajpinya kanarlanywarntingurni marninwarntingurni layimipa. Nyanarti yapa yangka man walimpa martawu Kuttu parla wulumalku. Marulu parla Kutku ngunawu parri nyanarti.”

⁴³ Yartarni parla marni Lijipittu, “Nyuntu man kurajpungujangka wulyu marnin. Ngamaji manurla ngunawu purlkakurawu Kutkurawu. Wali pirriyani pajin, wirriyakujirnila pajan ngaju. ⁴⁴ Yangka pajin marni pirriyanujangkarlu, wali ngungkupinya marnyananu yapa jarntakparnujanga muntangajangka. Kuyungurla pajirla wirriya jarntakparni. ⁴⁵ Yangka yinjillu mangu marni Ngarpukurajangka wangki yapa martarnupurru, wali murtarnila manurla mapunikani wangkijangkarla takijularnujangkarla. Nyanartijangka manta wirriyakujirnila Ngarpungu.”

Mayirirlu parla juju yinparni Ngarpuwu

⁴⁶ Nyanartijangka Mayirirlu parla parrayiparrayi jularnani. Kujarti parla marni,

“Ngajungu marna Ngarpu kajalkajalkujilany.

⁴⁷ Wirriya marna nguniny Ngarpungurni wanjikujirnujuwalngurni.

⁴⁸ Nyangungurla paja jarluwarlany junpinya, ngajirta purlka, yarr warrkammayin.

Wali julawu pajalu piyirnwarntirlu wirriya, nyanartijangka jirnanyunguwarntirlu pajangu mapirrirni pajalu jularnanku wirriya, ⁴⁹ nyapartukarra paja nyantungu kurajpinya minyartipurru lamparnpurru martarnupurru.

Nyantu pa mapun ngirrpipi Kut.”

⁵⁰ Yartarni parla jularni Mayirirlu,

“Ngarpu manyanangu yawiyi nguniny piyirnwarntiwu yangka palurla Ngarpuwu mapunikarralany, yartna manyanangu jirnanyunguwarntiwu yawiyi nguniny.

⁵¹ Ngarpu pa mayapari purlka.

Kajalkajaljuwalwarntirlu piyirnwarntirlu palu jarti kurlpungani, nyantu pa marrirni mayapari.

⁵² Purlkawarnti manya kaninykujirni, warrkammayinkujirni manya.

Yartna warrkammayinwarnti manya kankarnikujirni, kajalkajalkujirni manya Ngarpungu.”

⁵³ Yartarni parla jularni Mayirirlu,

“Yangka palu ngunangani marranyanjarti marlaljarti, Ngarpungu manya yinya wulyuwarnti, wali kinkijartila palu nguniny ngurt. Yangka palu kanarlanywarnti ngunangani pajajarti, Ngarpungu manyanangurla warntarni, wali marlaljartila manya wanyjani.

⁵⁴ Jarlu parlipangu kilakiwarntiwu ngalimpakurawarntiwu kajalunypawarntiwu takijularni marlamanupurru Ngarpungu, walimpawarlany manya mapunparni marlamani Juwujwarnti.

⁵⁵ Ayiparan pa ngampurrikanani, yawiyijarrinyani parla.

Yarnta yapa jirnanyunguwarnti Ayiparankarrajangkawarnti manya marlamanani yawiyirlu.

Kujawurlurrarni manya marlamananku, kayan ngarta pujujarri.”

⁵⁶ Wali Mayiri lamajarrinya wangkijangka. Nyanartijangka manyanta Mayiri kirrarnani Lijipitta yakarnwarnti murrkurn. Nyanartijangka walimpa kayili tikiyani ngurrakarti nyantukurakarti.

⁵⁷ Wali Lijipittu nyanartikarrarni martarni parri wartangurni.

Yapa pa martarni Lijipittu

⁵⁸ Nyanartijangka piyirnwarnti marnpajangkawarnti jarntuwarnti Lijipitkurawarnti mapirriirni palurla wirriyajarrinya, tumaj palu pinakarrinya wangki nyapartukarra Ngarpungu parla yawiyijinyangujarrinya Lijipitku parnanyku.

⁵⁹ Jamurn palkangajarrinya nyanarti yapa, wali ngarrjarni nguja ngurrawarnti 8. Wali nyanartikarra palu jarntuwarntirlu pirriyani piyirnkujirnupurru. Juwujwarntikura yurru manyanangu nguja kujarti. Yarnta palunya nira yini jularnani nyanartikarrarni. Minyarti parri Lijipitkura palu piyirnwarntirlu jularla yini Jakarayi yangka parla ngarpunyankura ngunangani yinijarti kayanparni. Yini palu jularla ngarpunyankurajiliny. ⁶⁰ Yarnta ngamajinyankurarlu manyanangu jarmarni. “Ngajirta,” marni manyanangu, “Yini manta julawu Jun.”

⁶¹ Nyanartiwarntirlu palurla marni, “Ngajirta manpila jarntu martarla yini Junjarti. Kanarlanyparni parlipa yiniwarnti nguniny.”

⁶² Nyanartijangka purrku palurla japirryinya Jakarayi. Warrarni pa ngunangani wangkingajirtajarti. Marni palurla kurraparlu, “Ngana yini marnalu julawu parri nyuntukura.”

⁶³ Jakarayirlula manyanangu marni kurraparlu, “Mana partanpartan kangkajilu, yini marnanyirrangu lanku.” Wali lanila mananga kujartikarra, “Yini pa ngunawu Jun.”

Jartijinyangula palu pinapinakarrinya, “Nganajangkarlu pa yini kujarti kurajpinya.” ⁶⁴ Nyanartikarrarni wangkijartijarrinya Jakarayi kulkuru ngunangujanga. Ngarpula kajalkajalkujirni wurnarni.

⁶⁵ Wali nyanartijangka karrartajarrinya palu piyirnwarnti nyanartikarrajawarnti marnpajangkawarnti. Jakuljakuljularnanila palunyanangu wangki kanarlanywarntiwu Jutiyajangkawarntiwu.

⁶⁶ Nyanartiwarntirlu pinakarrinyujangkawarntirlu palunyanu japirryungani, “Nganajiliny parta ngunawu minyarti parri Jakarayikura.” Tumaj palu nyanya nyanarti yapa mayajarti Ngarpukurajarti.

2

Jesus pa palkangawantinya

¹ Nyanartijangka manyanangu kapumantu purlkangu Jija Wukajaju manyanangu marni pajawu piyirnkku, “Wurna manta yanku nyur-rarantikurakarti ngurrara. Yini mantanyanu yutukarrku pajangu piyirntu. Yini manya nyaku kapumantu.” ³ Marni manyanangu nukarniwu piyirnarntiwu wapalkarrawu. Wali ngurrarawarntir-lurra palu yanani kujangkurrajarra.

⁴ Wali Najuritjangka Kalalijangka pila yani Pajilimkarti Jutiyakarti ngurrara nyantukura Jawujapkura. Pajilim pa Tayipitkura ngurrara jarlungka kajaluwarlanyangka. Yarntarni Jawujap pa nyanar-tikarrajawarlanyparni Tayipitjiliny wartangurniwarlany kirlingalparni ngunangani, yanila Jawujap Pajilimkarti. ⁵ Purpankanya parlanyanu marnin purntajangka yini parla Mayiri, muntajartirni kanya Jawu-jajpu. Yani pila, yini pilanyanu yutukarrku kapumanta. ⁶ Pirriyani pilanyanta Pajilimja.

Wali kutajarrinya parla yapa martarnupurru. Nyanayirlala manyanu tarlkujirni yapangu purlumankurarla yartta. ⁷ Nyanartikarra pa tipani piyirntu pajangu mayaru purlka piyirnpurru yukarnupurru wurnakartirlu, yangkala pila yukarnani purlumankurarla.

Wali nyanartijangka Mayirirlu martarni yapa walunyungu. Lamparntu manyanu tarlkujirni Pajilimja. Wali ngamajirlu Mayirirlu parla pulpinya palya, yutukani lamparn Jesus, nyanayirla mirurrrumanurla pajkarrpirni palyajawurlu. Kujarti palunya ngamajirlu nira yapa karrpirnani. Takurrrinyala ngurtinga, kaninykaninyala ngunangani ngurtinga nurlunga. Yangka palu ngarnani kuyiwarntirlu jarntuwarn-tirlu miyi, nyanayirla pa yutukani lamparn Jesus Mayirirlu.

Piyirnarnti ngampurrijwarnti

⁸ Wali nyanartijangkarla kukunjarnti palurlanyanu ngampurrikanani marnparni palkanga piyirnarntirlu pukanya. ⁹ Pirriyani manyanangurla yinjil purlkakurajangka Ngarpukura-jangka. Parralani manya tilingu purlkakurarlu Ngarpukurarlu mayangu. Karrartajarrinyala palu. Rayin purlka palu ngujangurra.

¹⁰ Nyanartijangka marni manyanangu nyanawurlu yinjillu nyanar-tiwarntiwu piyirnarntiwu, “Ngajirta nganta karrartajarri. Wulyu wangki marnanyirrangu pirrikangany. Minyarti wangki marnanyir-rangu julawu. Piyirnarnti paja palu wirriyarriwu wangkijangka minyartijangka.”

¹¹⁻¹² Marnila manyanangu, “Jalarra pa yapa palkangawantinya Pajilimja Tayipitkurarla ngurrararla. Piyirn manya tikirrkujiwu yakurrjangka. Nyanarti yapa pa purlka Kurayij. Ngingjirrikarrkula manta yapa nyanarti. Parlipungku manta yukarnana pa ngurtinga. Yangka palu kuyiwarntirlu jarntuwarntirlu miyi ngalany, nyanayirla pa jalarra yukarnana palyajarti pajpajkarrpirnujangka.”

¹³ Wali pirriyanila palu partalurni pajajinyangu yinjilwarnti kankarnimarrangu. Nyanartijangkarlu palu yinparni juju, kajalka-jalkujirni palu Ngarpu Kut. ¹⁴ Marni palu, “Mapunparni pa wu-lyu Ngarpu kankarnijangka kajalkajalkujirrupurru, nyantu yini Kut.

Yangka manyanangu piyirnwarntiwu ngurtnguniny, wali nyanarti, kirtilypala palu nguniny nyantuwarnti.”¹⁵ Tikiyanila palu yinjilwarnti kankarral. Jamurn palunya wanyjani, kankarral palu tikiyani.

Marnila palurlanyanu piyirnwarntirlu ngampurrjiwarntirlu wartangurni. “Pa. Yankurlipa Pajilimkarti. Nyaku parlipa yapa. Ngarpungu purlkangu parla marni yinjilku, nyanartijangka wangkijarti parlipangu pirriyani. Pinajularni parlipangu yapa.”

¹⁶ Nyanartijangka partalurni palu yani, pirriyani pilangulurla Mayirirlajaa Jawujapja jampirlangurla. Nyanganila palu yapa yukar-nujangka. Kuyiwarntikurarla jarntuwarntikurarla ngurtinga yukar-nani, nira palunya yungani miyi, nyanayirlarnila yukarnani. ¹⁷ Yapa palu nyanya ngampurrjiwarntirlu.

Nyanartijangkala palunyanangu piyirnwarntiwu jakuljularnani nyangungurla, nyapartukarra manyanangu jarlu jularnani nyangungurla, nyapartukarra manyanangu jarlu jularni yinjillu yapa nyanarti. ¹⁸ Kanarlanywarntirlu palunyanangu purrpurmarni ngampurrjiwarntikurawu wangkiwu. Jularnani palunyanangu ngampurrjiwarntirlu yinjilkura wangki. ¹⁹ Yangkala Mayirirlu pa pinapinakarryani wutangu. Wangki ngampurrjiwarntikura pa muntanga tarrpartarnani jutungu. Ngajirta manyanta rukanyjarla.

²⁰ Wali nyanartijangka ngampurrjiwarnti palu tikiyani kukunjawarntikarti. Ngarrurtajarrinya palu. Yinparni palu juju, ngarrurtawurra palu yinparni. Kajalkajalkujirni palu Ngarpu. Takingu manyanangu marni yinjillu, nyanartijangkala palu ngarrurtarlula yinparnanijaa jularnani.

Jesus pila kanya Timpulkarti

⁴¹ Yitilalwarlany yitilalwarlany palu Juwujwarnti yanani Jurujulumkarti kuyijaa miyi yiyijngajirta ngarnupurru pinalkarrapurru. Jarluwarlany manya Ngarpungu wanji yinya Mujijngurra Yijipja. Kakarrala manya kanya Kayinankarti. Nyanartipurru palu Juwujwarnti yanani Jurujulumkarti pinalkarrapurru. Mayirijaa Jawujap mapirriini pila yanani.

⁴² Yangka Jesus purlkajarrinya yitilalwarnti 12 ngarrja, nyanartikarra pilarla kanya Jurujulumkarti miyiwujaa kuyiwu ngarnupurru Ngarpuwu pinalkarrapurru.

⁴³⁻⁴⁴ Wali kirrarnanila palu Jurujulumja. Yangka palu pujujarrinya miyi ngarnujangkajaa kuyi ngarnujangka, wali piyirnwarnti palu tikiyani kayili Mayirijaa Jawujap mapirriini. Kula manyanangurla Jesus mapirriini yani. Nyantu pila wanyjani nyanayirlarni lama mayarurla Jurujulumja. Wali nyantujarrampala pila yanani kayiliwarlany.

Yananyjangkala pilangurla karuwarrajarrinya. Nyanartijangka kaparnpala pilarla jartijarti nyanyangurra yapawu Jesusku. Wali jarntuwarntirla wurnajartiwarntirla pilarla jarti wamarn muwupungani. Murlanyanangurla nyanartiwarntirlarni yanani. ⁴⁵⁻⁴⁶ Nyantuwarntirlu pilangulu jirnapinya.

Wali yarntarni pila tikiyani kurlirra Jurujulumkarti tikirparni. Wamarn muwupunganila pilarla mayaruwarntirlal puranguwarnti murrkurn.

Walimpawarlany pila parlipinya mayarurla Timpulla. Kirrarnani manyanangurla wangkikarra Juwujwarntirla purlkawarntirla pinangurruwarntirla. Nyanartiwarntirlu palurlanyanu jularnani, Jesusju manya pinakarrinyani. Nyanartijangkarlu japirrpapirryungani manya tikirrporni tikirrporni Jesusju. ⁴⁷ Wali pinakarrinyurla palurlanyanu marni piyirwarntirlu, “Minyarti parri pa pinarrijarti-jinyangu. Wangkiwarntiwu parla nukarniwurni pinarrijarrilany.”

⁴⁸ Mayirijaa Jawujap pilarla karrpirlmarni. Purkuwarntirlaliny manyanangurla kirrarnani Jesus. Mayirirlu parla Jesusku marni, “Nganajangka mantarrangurla yap yanungurla kirrarni. Minya pajarrarnangu wamarn muwupungani karrartarlu mayaruwarlany mayaruwarlany. Nyuntu man lamajarrinya minyayirla. Marringurni pajarrarnangu nyirrwiri tikiyani.”

⁴⁹ Wali parringu pilangu marni, “Nganajangkarlu pajinpila wamarnwamarn muwupungani. Pinarri nganpilarla minyayirla Timpulla marna kirrarnana. Wangki ngajukurajangka Ngarpukurajangka marnarla pinarrijarrinyana.” ⁵⁰ Nyantujarrarlu ngajirta pilarla nginyjirrikanantarla nyapartukarra pilangu jularnani.

⁵¹ Wali nyanartijangka pilangurla Jesus yani kayili. Pirriyanila palu mayarurla Najuritta, nyanartijangka palu kirrarnani. Nganawurti pilarla jinjinyungani, nyantungu pilangurla mapunikanani walakurlu Jesusju.

Wali Mayirirlu pinapinakarrinya yangkartijangka wangkijangka yangka pilarla Jurujulumja marni Jesusju.

⁵² Wali Jesus karrkin purlkajarrinya. Milyilyirlu mapirri jirrkirl pinakarrinyani. Kuttu parla wirriyajarrinya, yarnta kanarlanywarnti piyirwarnti palurla wirriyajarrinya nyangujanga.

3

Jun pa yutukani jayilla

¹⁸ Marnani manyanangu Juntu wulyu wangki piyirwarntiwu wariyanujangkawarntiwu, yarnta kanarlany mapirri rini wangkiwarntiwarlany manyanangu jularnani. Lirrkarnpungani manya kur-nakwantinyupurru.

¹⁹ Wali layimirri nganpayiwu parla jirrkirl marni Juntu purlkawu Yarritku. Marni parla, “Nyuntu man ngurriji. Ngurru manurla kartu warntarni papajikurajangka nyuntukurajangka. Yarnta man yakurrjinyangu ngunangani.” ²⁰ Nyanartijangka kuljarrinya parla Yarrittu, jayilla yutukani Jun.

Kilakiwarnti Jawujapkurawarnti

²³ Jesusju manya mimijartiwarnti wulyukujirnani, jankajartiwarn-tijaa kirrarnumartajangkawarnti. Yarnta manyanangu jularnani Ngarpukura wangki purnkungu. Wali yitilalwarnti nguja 30, nyanar-tikarra manyanangurla warrkammarnani purnkungu.

Wali piyirwarntirlu palu ngurrpangu jularnani Jawujapkura walaku Jesus. Kilakiwarnti palurla kujarti kajalurnijangkawarnti.

Jawujapkura ngarpu parla yini Yilayi,

²⁴ Yilayikura ngarpu parla yini Matat,
Matatkura ngarpu parla yini Lipayi,

Lipayikura ngarpu parla yini Milki,
 Milkikura ngarpu parla yini Janayi,
 Janayikura ngarpu parla Jawujapwarlany,
²⁵ Jawujapkura ngarpu parla yini Matatayij,
 Matatayijkura ngarpu parla yini Ramas,
 Ramaskura ngarpu parla yini Niyam,
 Niyamkura ngarpu parla yini Yijili,
 Yijilikura ngarpu parla yini Nakayi,
²⁶ Nakayikura ngarpu parla yini Mayat,
 Mayatkura ngarpu parla Matatayijwarlany,
 Matatayijkura ngarpu parla yini Jimiyan,
 Jimiyankura ngarpu parla yini Jawujik,
 Jawujikkura ngarpu parla yini Jawuta,
²⁷ Jawutakura ngarpu parla yini Juwanan,
 Juwanankura ngarpu parla yini Rija,
 Rijkura ngarpu parla yini Jarapapil,
 Jarapapilkura ngarpu parla yini Jiyaljiyal,
 Jiyaljiyalkura ngarpu parla yini Niri,
²⁸ Nirikura ngarpu parla Milkiwarlany,
 Milkikura ngarpu parla yini Ratiyi,
 Ratiyikura ngarpu parla yini Kujam,
 Kujamkura ngarpu parla yini Yilmatam,
 Yilmatamkura ngarpu parla yini Yiya,
²⁹ Yiyakura ngarpu parla yini Jajuwa,
 Jajuwakura ngarpu parla yini Yaliyija,
 Yaliyjakura ngarpu parla yini Jaram,
 Jaramkura ngarpu parla Matatwarlany,
 Matatkura ngarpu parla Lipayiwarlany,
³⁰ Lipayikura ngarpu parla yini Jimiyin,
 Jimiyinkura ngarpu parla yini Juta,
 Jutakura ngarpu parla Jawujapwarlany,
 Jawujapkura ngarpu parla yini Janam,
 Janamkura ngarpu parla yini Yilayakim,
³¹ Yilayakimkura ngarpu parla yini Miliya,
 Miliyakura ngarpu parla yini Mina,
 Minakura ngarpu parla yini Mataja,
 Matajakura ngarpu parla yini Nayijin,
 Nayijinkura ngarpu parla yini Tayipit,
³² Tayipitkura ngarpu parla yini Jisi,
 Jisikura ngarpu parla yini Wupit,
 Wupitkura ngarpu parla yini Puwaj,
 Puwajkura ngarpu parla yini Jala,
 Jalakura ngarpu parla yini Najan,
³³ Najankura ngarpu parla yini Minatap,
 Minatapkura ngarpu parla yini Yatmin,
 Yatminkura ngarpu parla yini Yaniyi,
 Yaniyikura ngarpu parla yini Yajuran,
 Yajurankura ngarpu parla yini Parij,
 Parijkura ngarpu parla Jutawarlany,
³⁴ Jutakura ngarpu parla yini Jayikap,

Jayikapkura ngarpu parla yini Asik,
 Asikkura ngarpu parla yini Ayiparan,
 Ayiparankura ngarpu parla yini Tira,
 Tirakura ngarpu parla yini Niyuwu,
³⁵ Niyuwukura ngarpu parla yini Jaruk,
 Jarukkura ngarpu parla yini Riyiwu,
 Riyiwukura ngarpu parla yini Pilik,
 Pilikkura ngarpu parla yini Yipa,
 Yipakura ngarpu parla yini Jiyila,
³⁶ Jiyilakura ngarpu parla yini Kayinan,
 Kayinankura ngarpu parla yini Pajkit,
 Pajkitkura ngarpu parla yini Jiyim,
 Jiyimkura ngarpu parla yini Nawa,
 Nawakura ngarpu parla yini Lamik,
³⁷ Lamikkura ngarpu parla yini Tujala,
 Tujalakura ngarpu parla yini Yinak,
 Yinakkura ngarpu parla yini Jarat,
 Jaratkura ngarpu parla yini Malalial,
 Malalialkura ngarpu parla Kayinanwarlany,
³⁸ Kayinankura ngarpu parla yini Yinaj,
 Yinajkura ngarpu parla yini Jaaj,
 Jaajkura ngarpu parla yini Ratam,
 Ratamkura ngarpu parla Kut.

5

Nganpayi mimijarti putajarti

¹² Nyanartijangka Jesus pa ngunangani mayarurla tawunta. Nganpayi layi pa ngunangani mimijarti putajilinyarti. Wali Jesus nyanya nganpayirlu mimijawurlu, yanila manyanta Jesuskarti. Nyanayirla manyanta parntawantinya jinanga Jesusja ngarntimarnupurru. Nira palu kujartikarra ngunangani nyanartiwarnti Juwujwarnti parntawantinyani palunyanangurla piyirnwartirla purlka-warntirla ngarntimarnupurru nurrurrurlu.

Wali nurrurrurlu parla ngarntimarnani Jesus nganpayirlu mimijawurlu. Marnani parla, “Purlka. Puju man wirriya nguniny wulyukujirnupurru, wali wulyukujija nyuntungu.”

¹³ Nyanartijangkala palymani nganpayi mimijarti kurraparlu jutinyngurni. Marnila parla Jesusju, “Wirriyajal marna nguniny wulyukujirnupurru. Wulyukujiwujal marnanta.” Partalurni wulyujarinya, mimingajirtajartijarrinya. ^{14a} Jesusju parla jarmarni, “Ngajirta nganyanangu ngantuwurti jakuljula.” ¹⁵ Walirni palunyanangu jakuljakuljularnani wangki Jesus wulyukujirnujuwal mimijangka. Nyanartijangka palunyanta pirriyanani piyirnwartni pajajinyangu, Yanani palunyanta Jesuskarti pinakarrinyupurrujaa wulyukujirnupurru mimijangka, yangkala pajajinyangu palanta pirriyanani. Ngajirta parla Jesusju Ngarpuwu marnantarla, tumaj piyirnwartirlu pajangu palurla japirlyungani nira wulyukujirnupurru, yarnta nyantukura wangki pinakarrinyupurru.

¹⁶ Wali piyirnarntingurni manyanangurla turtangkarrakangani Jesus jintangarlurra pintirnikarti. Japirlyunganila parla Ngarpuwu pintirningurni Jesusju.

7

Kalkarrakura walaku wanjikujirni Jesusju

¹¹ Nyanartijangka Jesus yani kayilungu tawunwarlanykarti yinikarti Nayinkarti. Nyantukura mapirrikarrajivarntijaa piyirnarnti paja mapirrirni palunyanta yani. ¹² Jamurn palu takurryantarla kiyitta, pirriyanila palu kanarlanywarnti. Piyirn palu layi pirla kangani kalukurla. Nyanarti nganpayi pirla parla layikura marninkura kalkarrakura walaku layirni. Nayinkarrajivarnti paja palunyanta yanani mapirri.

¹³ Wali Jesusju nyanya, yawiyijarryniala parla nyanartiwu marninku. Marni parla, “Ngajirra ngan lungka.” ¹⁴ Nyanartijangka Jesusju yanungurla tarrpartarni nyanarti kaluku, lamajarryniala palu nganpayiwarnti kangujangkawarnti. Jesusjula parla marni piyirnku nyanartiwu pirlawu, “Nganpayi turtangka. Malany marnangu ngajungu.”

¹⁵ Nyanartijangka nganpayi nyanarti turtapinya. Kirrarnnungurnila wangki marninyirra. Jesusjula parla marni nganpayikurawu, “Wanjikujirni marnangu. Tikirrkangku man.”

¹⁶ Rayinjarrynya palu nukarni nyanartijangka. Wirriyajarryniala palu. Ngarpula palu jamalkanya. Marnani palurlanyanu, “Purlka parlipangurla pirriyani Ngarpukura puraput. Ngarpu parlipangu pirriyani wanjikujirrupurru.”

¹⁷ Wali wangki parla nyanarti jalyyani Jesusku wamarn mayaruwarlany mayaruwarlany Jutiypurtarra.

15

Ngangayanujangkawarnti

¹ Piyirnarntirlu kanarlanywarntirlu palurla pamarr warntarnani kapumanku piyirnarntiwarlanyjangka. Kapumantu manya jinjinyungani pamarr warntarnupurru piyirnarntiwarlanyjangka, nyanartila palurla pamarr warntarnani piyirnarntiwarlanyjangka yini manyanangu ngunangani takkirlaka.

Yarntarni kanarlanywarnti nira palu ngunangani kujartikarra ngarlangalparni Ngarpungajirtajarti, yangkala Juwujwarntirlu palunyanangurla yakurrmarnani. Nyanartiwarnti piyirnarnti palunyanta yanani Jesuskarti pinakarrynupurru.

² Nyanartijangka palu Jesus ngirtilykarra jularnani kurayipwarntirlujaa Parajiwarntirlu. Marnani palurlanyanu, “Jesus manyanangurla wirriya kirralany pamarr warntarnujuwalwarntirlajaa piyirnta ngarlangarlarla. Yarntarni manyanangurla miyi ngalany nyantuwarntirla.”

³ Nyanartijangka wangkila manyanangu marni Jesusju wangki ranyjikarrajii kujarti.

Kukunja ngangayani

⁴ “Kinyin yangka piyirntu manya martalany kukunja paja 100, puju layi yap yanany, wali piyirntu kukunja ngampurrjirlu manya wany-jarralany kukunjawarntiwarlany yukanga palkanga. Nyanartiwarnti 99 palu yukanga karrilany. Nyanartijangka kayanku parla muwupungany yap yanujangkawu, kitangarni parlipungany. ⁵ Parlipungurla ngarrurtajarrilany parla. Ngamurlamanungurla wanturala kangany tikirr kukunja nyanarti. ⁶ Kangujangkarlu manyanangu pawumalany jarntuwarntiwu. Malany manyanangu, ‘Pawu. Nyaku mantawu. Parlipinyajal marna minyarti ngangayanujangka.’ ”

⁷ Nyanartijangka Jesusju manyanangurla larrkkujirnani. Wangki manyanangu marni, “Kujartikarrarni manyirrangu nguniny nyanartijilinyarni kirlingalparni. Puju piyirn kayan yakurrngurni kurnakwantilany, wali nyanarti, Ngarpu parla wirriyajarriwujinyangu. Wulyuwarnti piyirnwarnti manya 99 nyangany wulyu Ngarpungu. Yarnta kaji piyirn yakurrngurni kurnakwantilany, nyanarti parla Ngarpu ngarrurtajarrilany purlkajinyangu wirriya parla nguniny.”

Pamarr wilantina

⁸ Yarntarni manyanangu marnani Jesusju, “Puju marnintu manya martalany pamarrwarnti murrkurn yangka parlanyanu marulu martalany 10 jilpa, wali nyanarti. Puju manyanta wilantilany, wali marulu parla muwupungany. Turlkujilany pala tili, tilijawurlu rarpalany ngurra nyantukura. Wamarn warrilany parla maruluwu kitangarni parlipungany. ⁹ Parlipungurla manyanangu papajarralany jarntuwarntiwu, ‘Pawu. Nyaku mantawu. Parlipinyajal marna yangkarti marulu wilantinyujangka.’ ”

¹⁰ Larrkkujirnanila manyanangurla Jesusju. Marni manyanangu, “Kujartikarrarni manyirrangu nguniny nyanartijilinyarni kirlingalparni. Nyanartiwu kayanku palurla wirriyajarriilany yinjilwarnti Ngarpu mapirriarni, puju palu nyangany piyirn kayan yakurrngurni kurnakwantinyujangka.”

Nganpayi ngangayani

¹¹ Yarntarni manyanangu marnani Jesusju, “Kayan ngarpungu pinya martarnani kurriny walakujarra. ¹² Jirnajangkarlu manyanta ngarntimarni ngarpunga. “Ngarpu, jalarra pajan yungku nyuntukura pamar-rjaa manawarnti munyaljangka, yangka pajin yutukani walimpapurru munyal.” Wali ngurrujarrakujirni pilangu walakunyankurajarrawu munyaljangka pamarrwarntijaa manawarnti. Jarlu pilangu yutukani munyal ngarpunyankuraru. Warntarla pila manawarntijaa pamar-rwarnti munyaljangkawarnti, yangka pilangu ngarpunyankura pirla-jarrirla. Walirni wanjingarni manyanta japirlyinya ngarpunyankuraru. ¹³ Nyanawurlu nganpayirlu jirnajangkarlu manya marurrpinya pamarrwarntijaa manawarnti munyaljangkawarnti, wurnapurru parlanyanu.

Nyanartijangkarla murrkurn ngurrawarnti kumantawarlanya jakarnkarrakanyala wurna ngarpukurangurni ngurrangurni. Yap yani pa nyanarti nganpayi marri. Marrijinyangu yap yani, ngajirta marnpa. Nyanayirla ngurranga marriwarlany manyanangurla pirriyani purlkanga tawunta. Nyanayirla warntarnani parlanyanu pamarrjawurlu wulyuwulyuwarntijaa yakurrwarnti. Nyanartijangkala

yarnta manya yungani piyirnwarnti pamarr pinakarrinyumulu. Ngarlangaljinyangu ngunangani. ¹⁴ Pujumani parlanyanu nyantukura pamarr. Warpinykujirni parlanyanu kitangarni parlanyanu pujumani pamarr nyantukura. Marlalapa nguja pamarrngajirta.

Ngajirta manyanangu ngapa pirriyantarla piyirnku nyanartiwu pajawu. Ngajirta manyanangu turtapungkarla miyi. Piyirn nyanarti palu paja kirrarnani miyingajirtajarti. Ngapa ngajirta manyanangu pirriyantarla yitilal. Marlal nguja nyanarti nganpayi miyingajirtajarti marranyanjarti. Munyal ngajirta parlanyanu jarlu yutukarrarla pamarr nyanawurlu nganpayirlu. Pujumani palunyanu pamarr nyantukura munyaljangka.

¹⁵ Nyanartijangka nganpayi walimpa marranyanjarti manyanta yani purlkakarti nyanartikarrajikarti linti. Warrkampurru parla japirlyinya. Wali yinyala parla warrkam pikipikiwarnti. Ngampurrikanani manya pikipikiwarnti nyanawurlu nganpayirlu.

¹⁶ Nyanartijangka miyi ngarla manyanangurla ngarnantarla marranyanjawurlu pikipikiwarntirla jamurn. Ngajirta parla ngananguwurti yungkarla miyi piyirntu.

¹⁷ Wali nyanarti nganpayi pinarrijartijarrinya. Pinapinakarrinyani. Marni parlanyanu marranyantu, “Paja palunyanta warrkammayin nguniny ngajukurarla ngarpunga. Martalany palu miyi pajajinyangu. Ngaju marna minyayirla nguniny purlka marranyan. Yangkartiwarntirlu palu ngalany miyi kinkiwurra, yangkajal manyanangu paja miyi nguniny. ¹⁸ Yanku marnanyanta ngajukurakarti ngarpukarti. Tikiyanku marnanyanta, malkula marnarla, ‘Ngarpu, yawiyijarrilany marnangu. Mapunparni marnanta wanyjani. Yarnta marnarla yawiyijarrilany Kutku. ¹⁹ Ngajirta marnangu turtuk nguna walaku nyuntukura jularnupurru. Yarr marnangu ngunawu warrkammayin. Nyuntuwu marnangu warrkammalkula tikiyanungurla.’” Kujartikarra parlanyanu wangki pikakujirni nganpayirlu nyanawurlu. Pinapinakarrinya parlanyanu kujartirni nyantukura ngarpu wartangurni. Warrarni pa marrirni kirrarnani.

²⁰ Nyanartijangka tikiyanila manyanta nyantukurakarti ngarpukarti. Marringurnila pa nginyjirrikani ngarpunyankuraru walaku nyantukura. Luyurrmarni parla ngarpunyankuraru, marringurniliny nginyjirrikani.

Nyanartijangkala parla laparni langkarni ngarpunyankura, ngamurlamanila. Linyala manyanta ngarpunyankura. ²¹ Marnila parla ngarpuwu walakurlu, “Ngarpu, yawiyijarrilany marnangu. Mapunparni marnanta wanyjani. Yarnta marnarla yawiyijarrilany Kutku. Ngajirta marnangu turtuk nguna walaku nyuntukura jularnupurru.” ²² Ngajirtala mapunikarrarla ngarpunyankuraru. Jinjinyinya manya warrkammayinwarnti nyantungu. Marnila manyanangu warrkammayinwarntiwu, “Partalu pirrikangkalurla kuluwujjaa ringjaa yakapiri, yangka marnanya munyal martalany. Yungku marnarla kuluwuj wulyu, yutukarrku manyanu ngajukuraru piyirntu. Kurraparla manyanu tarjakkujiwu ring. Yakapiri marnarla yungku, jinanga manyanu karrpiwu.”

²³ Yarntarni manyanangu marni, “Warntalu kuyi nyanarti purlumanu ngajukura jirajartijinyangu. Pungkalu. Kuyijaa miyi

purlka parlipa ngalku nukarnirlu. Wirriyajarriwu parliparla ngajukurawu walakuwu. ²⁴ Kula pirlajarrinyani walaku ngajukura, minyakujala wanji tikirrwantinya. Jarlu pa ngangayaniliny jalarra marna parlipinya tikiyanujangka.” Nyanartijangkarlu palu ngarnani kuyijaa miyi, nyanartila palu wirriyajarriyani.

²⁵ Wali nyanawurlu nganpayirlu papanyankurarlu wartangurni warrkammarnani yanungurla mayarungurni ruwangu.

Nyanartijangkarlu warrkamjangkarlu tikirrwantinya nyanarti nganpayi, pinakarrinyala manya wangki marnujangka. Paja palu marnani wirriya. ²⁶ Papajani parla warrkammayinku. Marni parla, “Nyapartujangka palu wirriya marnana nyanartiwarnti piyirwarnti.”

²⁷ Jangkumanila manyanta nyanawurlu warrkammayintu. Marni parla, “Ngajirta. Nyuntukura ngajajipurru pirriyani, yangka jarluwarlany yap yani. Wanjila wulyu pirriyani. Kula ngangayanirni, minyakujala wanjirni tikirrwantinya yara. Ngarpupipurrula parla wirriya nguniny walakuwu nyantukurawu. Nyanartijangkala ngarpupipurrurlu parla pinya kuyi nyanarti jirajartijinyangu purlumanu.”

²⁸ Nyanartijangka nyantu pa kulijarrinya nganpayi kajalurnijangka. Jutparnila karrinyani. Ngajirta manyanangurla kirninyantarla piyirwarntikarti. Ngarpunyankura parla langkarni yani. Jarti pa purpani nyanartikarti piyirwarntikarti.

²⁹ Marni parla ngarpunyankurawu, “Ngajirta. Nira marnangu warrkammarnani nyuntuwu. Ngajirta marnangurla panypungantarla. Mapunikanani marnangu. Wulyuwulyu marnangu warrkammarnani nira. Ngajirta pajan kujarti yungantarla kuyi nanikutwurti lamparnwurti wirriyakujirrupurru kujartijilinypurru. Puju marnanyanangurla ngajungu nganyjarla jirajarti kuyi, nyanartila marna wirriyajarri, nyanarti wali. ³⁰ Minyarti mankurla jalarra pinya nyanarti jirajarti purlumanu nyuntukurawu walakuwu tikirrwantinyujangkawu. Yangka mantarrangu yutukani munyal, nyanartila manya nyantungu warntarnkarrakanya munyaljangka pamarrwarntijaa manawarnti. Wanyjanurlakani manta wurnangu. Nyanartijangkarlu nyuntukururlu walakurlu mangu tarrapungurlakani pamarrwarntijaa manawarnti. Nyuntukura walaku pa marninjuwal ngunangani. Nyanartijangka marlalpala mangurla tikirrwantinya nyuntukarti ngarpukarti, nyanartila manurla pinya kuyi nyanarti purlumanu jirajarti nyan-tuwumipa, ngajirta ngajuwu, nyantuwumipa.”

³¹ Ngarpungula parla marni walakuwu nyantukurawu, “Ngajajipurru pa yani, kanyala parlanyanu pamarrwarntijaa manawarnti pujurni munyaljangka. Nyuntungu ngajirta pajan wanyjarrarla. Nira pajanurla nguniny ngajunga, yangkala pamarrwarntijaa manawarnti pujurni mangu warrarni nguniny minyayirla ngurranga.”

³² Yarnarni parla marni walakuwu nyantukurawu, “Minyarti marnalurla ngajajipurruwu pinya purlumanu jirajarti. Kula walirni pirlajarrinya, minyakujala yararni pirriyani wanjirni. Kula walirni ngangayani, parlipinyala marna tikirrwantinyujangka. Nyanartila marnalurla purlumanu pinya ngajajipurruwu, ngajula marna wirriyajarri.”

21

Jesus manyanangu jularni Timpul palu tarrapungku

⁵ Yangka palu Timpulla karrinyani Jesuskurawarnti mapirrikarrajiwarnti, wali marnani palurlanyanu, “Wulyujinyangu pa minyarti mayaru, yarnta pamarrwarnti wulyuwarnti nganapartu nganapartu, yangka palurla jarlu Ngarpu yinya yiji.”

Jesus manyanangu marni, ⁶ “Wali manta nyangany jalarra. Walimpa palunya tarrapungku pamarrwarntijaa mayaru minyarti mapirri. Minyartiwarnti pamarrwarnti palu ngunanganku wantinyujangka.”

Piyirnwarnti pungujuwalwarntijaa yakurrwarnti

⁷ Wali japirlyinya palurla Jesus, “Pinarriyungujuwal. Nyangurla pa kujartijarriwu. Nyapartukarra marnalu nyaku kutajarrinyujangka, yangka parla kutajarriwu mayaruwu tarrapungupurru.”

⁸ Wali Jesusju manyanangu marni, “Ngajirta ngantanya wajilpungka kajiyungujuwalwarnti yirrijiwarnti.” Yarntarni manyanangu takijularni Jesusju, “Pirriyanku palu kanarlanywarnti yirrijiwarnti. Julawu palunyanu, ‘Yangkarti marna ngaju yangka pajinta jurumanani.’ Yarntarni manyirrangulu julawu kutajanyupurru. Wali ngajirta ngantanya wajilpungka yangkartiarnti.”

⁹ Yarntarni manyanangu Jesusju takijularni, “Kanarlanywarntirlu palunyanu kajalkalkujiwu wartangurnijangkarlu, yarnta palunyanu piyirnwarntirlu punganku. Wali pinakarrinyanku manta kujarti. Ngajirta nganta rayinkarri. Ngajirta paji kutajarri ngajupurru tikiyanupurru, walimpa pa ngunawu kujartikarra.”

¹⁰ Yarntarni manyanangu Jesusju marni, “Piyirnwarntirlu pajangu palunyanu punganku kuli marriwarntijangkarlu mapirrirni, ngajirta murrkurntumipa. ¹¹ Yarnta ririmarnanku nguwa langkirrlaparnupurru, yarnta ngapawu mapirrirni palurla kanarlanywarntirlu jarti jurumanku miyiwu mapirrirni turtapungupurru. Marranyanjarti palu ngunanganku. Yakurrwarnti manyanangurla pirriyanku nganapartu nganapartu. Yarnta yalkirijangka palu nyaku nguwukarrikanupurru karrartakujirnujuwal.”

¹² Wali yarntarni manyanangu takijularni Jesusju mapirrikarrajiwarntiwu, “Wali tarrpartawu manyalu pungupurru, yarnta kangku manyalu purlkakarti kuwutkartti. Kuwutjangkarlu manyalu kangku jayilkarti. Nyanartijangka manyalu kangku purlkawarntikarti kingwarntikarti, tumaj pajinta ngajukurawarnti mapunjiwarnti. ¹³ Wali nyanayirla purlkawarntirla mantanyanangu julawu ngajukurajangka wangki wulyu. ¹⁴⁻¹⁵ Wali ngajirta nganta rayinkarri. Ngajungu marnanya purnkukujiwujaa tanyjikujiwu. Nyanartikarra marnanyirrangulu julawu ngajukurajangka wangki nyapartukarra mantanyanangu tikirjulawu. Ngajirta nganta kajaluwarlany rayin pinakarra. Wali marnanyirrangulu julawu wangki, nyanartijangka kayan nganyalu jangkumanta nyanartijangka ngajukurajangka wangki.”

¹⁶ Yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Kangku manyalu jarn-tuwarntirlu pungupurru ngamajirlujaa ngarpungu, yarnta papajirlujaa ngajungu mapirririlu. Pungku manyalu kanarlanywarnti pirlawurra. ¹⁷ Yarnta manyirrangulu yakurrmarnanku nukarnirlu piyirnwarntirlu ngajungurni, nyurrawarnti pajinta ngajukurawarnti.

18 Wali ngajungu marnanya martarnanku kurraparla. 19 Lani manta ngunawu ngajukurarlal, yangkala manta pirlurr ngunawu wanji.”

Jesusju manyanangu jularni tarrapungku palu Jurujulum

20 Wali yarntarni manyanangu Jesusju takijularni mayaru tarrapungupurru, “Yangka mantanya nyaku marrijangkawarnti palu marnpa pirriyanku kulipariwarnti Juwujngajirtawarnti, mapunparni palu minyarti mayaru tarrapungku Jurujulum timpul mapirri. 21 Wali nyanartikarra palu lapalku pamarrwarntikarti marri pungungamarra, mayarujangkawarnti palu lapalku. Ngajirta ngartalu rantanga-jangkawarnti lapanya mayarukarti takurr. 22 Puraputwarntirlu palu jarlu lani kujartikarra, puju ngajirta palu mapunikarrarla, pungkula manya Ngarpungu. Jalarra marnanyirrangungu jularnana, mapunparni manya pungku Juwujwarntijaa mayaru mapirri. 23 Yangka marninwarnti muntajartiwarntijaa lamparnjartiwarnti, wali yawiyi palurlanyanu ngunawu. 24 Wali kanarlanywarnti Juwujwarnti palunya marrijangkawarntirlu lanku pirlawurra, kanarlanywarnti palunya kangku ngurrujarra ngurrujarra. Jarntuwarntingurni palunya wirrpakangku. Warrkammayinkujiwula palunya Juwujwarnti marrijangkawarntirlu. Mayaru minyarti Jurujulum palu tartalykanyjiwu Juwujngajirtawarntirlu kitangarni manya Ngarpungu lamakujiwu.”

Yarntarni Jesus pirriyanku

25 Jesusju manyanangu marni mapirrikarrajiwarntiwu yangkartiwarntiwu, “Purangujaa yakarn, wilwarnti palu kanarlanyarnijarriwu. Nginyjirrikarrkula manta. Kaniny nguwanga jawurlata purlka-jarriwu, yangka manya takulanku manawarntijaa mayaruwarnti, kaparnpala palu karrinyanku. Pinakarrinyanku palu, rangkur-marnanku pa jawurlata nyanarti. Purrpurmalkula palu piyirnwarnti nukarnini wapalkarra, yangka palu nyaku nyanarti ngapa parayanujangka. 26 Yarntarni yalkirikarrajiwarnti purangujaa yakarn-jaa wilwarnti palu turtapungku kanarlanykartingurni wapalngurni. Wali nyanartijangka palu piyirnwarnti yalyyanurla wantiwu karrarta purrpurmarnujangka. Ngurppangurrrparu palunya nyaku yangkartiwarnti yalkirikarrajiwarnti piyirnwarntirlu.”

27 Wali yarntarni manyanangu Jesusju marni, “Nyanartikarra marna ngajula pirriyanku. Yurnturra marnanyanta kirrarnanku. Wulyu pajalu nyaku pajangu piyirntu mayajarti. 28 Yangkartiwarnti mantanya nyaku yalkirirlajaa jawurlatarla, wali manta nginyjirrikarrku. Mil manta kankarraljarti karriwu purnku. Kurraparla marnanya martawu. Partalurnila marnanyirrangurla rayin pujukujiwu.”

Nyapartukarra parlipa nginyjirrikarrku Ngarpu majajarrinyupurru

29-30 Nyanartijangka Jesusju manyanangu warraja marni, “Yangka manta pinakarrilany jiriki kirtirr marnujangka, nginyjirrikarrkula manta ngapa partalurni pirriyanupurru. 31 Nyanartijiliny manta nyaku yalkirijaa jawurlata kanarlanyarnijarriwu pila, nginyjirrikarrkula manta Ngarpu manyirrangungu partalurni majajarriwu.”

32 Wali yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Mapunparni marnanyirrangungu jularnana, yangka manta jalarra wanji nguniny, kujartikarra marnanyirrangungu marnani yangkarti jarlu. Kunyungurla

manta yirrawarlany kajalurni pirlajarriwu, yirrawarlany manta wanji ngunawu, nyaku manta minyarti. ³³ Yalkirijaa nguwa pila pujujarriwu, wali nyanarti jamulu. Kayan ngarta ngajukura wangki pujujarri.”

Marni manyanangu marrki ngunangupurru

³⁴ Yarnarni manya lirrkarnpinya, “Kujarti marnanyirrangu marnani, pinalkarra mantarla ngunawu. Ngajirta nganta pinapinarri jutungu kanarlanywarnti miyijaa ngapa ngarla, pamarrjaa warrkam, yarta kanarlanywarnti nganapartu nganapartu. Yarr manta ngunawu lani. Puju manta yarr kirrarnanku nganganganga, wali murtarni manyirrangu kanarlanyparnijarriwu yalkirijaa jawurlata, yangka kunyarrjiliny kitpananany manangu kitpanjuwallu. ³⁵ Yangka kunyarrwurti jakalany, wali murtarnila manyanta pajarralany manangu kitpanjuwallu.”

Yarnarni Jesusju marni, “Kujartikarra manyanangurla murtarni pirriyanku piyirnwarntirla nukarnirla wapalkarrarla yangka kunyarrjiliny warntalany, yangka marnanyirrangu jarlu jularni. ³⁶ Wali marrki manta ngunawu pika, japirlyunganku mantarla Ngarpu nira yangkartirlamarra. Purnkula manta ngunanganku. Yangka marnanyirrangu pirriyanku, marnpa pajantarla karriwu ngajunga kurntayingajirta, tumaj manta pikajarti kirralany.”

³⁷ Wali nyanartijangka Jesusju manya kumantawarlany kumantawarlany pinarriyungani nyanayirla Timpulla. Yarnata karuwarrawarlany karuwarrawarlany pa jintanga yapyanani pamarrkarti yinikarti Yalipjartikarti.

³⁸ Wali piyirnwarnti nukarnini palurla pirripirriyanani Timpulkarti kumantawarlany kumantawarlany purangu kankarraljarriny-jangkarla pinakarrinyupurru.

23

Jesusju parla marni ngurrijiwu

³⁹ Wali layiwarlanyju ngurrijirlu parla Jesusku nginarmarni. Marni parla kujartikarra, “Julalany manyanu Ngarpukurajinyangu yini Kurayij. Nganajangkarlu manyanu tikirrwanjikujirla. Ngajarra mapir-rirni mantarranya tikirrwanjikujiwu.”

⁴⁰ Nyanartijangka ngurrijiwarlanyju parla jarmarni, “Nganajangka man. Ngarpuwu ngajirta manurla rayinkarri.” Yarnarni parla marni, “Nukarnini parlipanyalu mananga tarnikani nyantu mapir-rirni. ⁴¹ Ngali-jarramipa parli yakurr, pirlakujilanyypala parlipanyalu tumaj parli ngurriji-jarra. Yurru parli jungani ngali-jarraru. Nyanarti nganpayi kaparn-jangka yakurrngajirta. Ngajirta pa yurru jungantarla nyantungu.”

⁴² Nyanartijangka Jesusku parla marni jarmarnujuwallu, “Yangka man purlka pirriyanku maja, wali ngajula pajan pinapinarriwu.”

⁴³ Wali Jesusju parla marni, “Mapunparni pajinurla ngunawu ngajunga kankarni wungkurra jalungurrurla jalarrarni.”

24

Ngarpungu kanya Jesus kankarral yapinkarti

⁵⁰ Jesusju manya kanya mapirrikarrajiwarnti kurlila mayarukarti Pijanikarti. Nyanayirlarni palu jatparamarni. Nyanartijangka Jesusju kurrapajarra kankarnikujirnurla japirryungani parla Ngarpu, mapirrikarrajiwarntiwu manyanangurla jutujikujirnupurru.

⁵¹ Nyanartikarrarnila japirryungujangkarlu manya wanyjani wartangurni. Kankarralpala kanya Ngarpungu yapinkarti.

⁵² Nyanartijangka mapirrikarrajiwarntirlu palu Jesus kajalkajalkujirni wartangurni kankarralyanujangka. Wali tikiyanila palu kayili Jurujulumkarti wirriyajinyangu. ⁵³ Nyanartijangka nira palu Ngarpu kajalkajalkujirnani mapirrikarrajiwarntirlu mayarurla Timpulla.

John

8

Marnin palu kanya Jesuskarti

² Jamurn yangka purangu kankarnijarrinyani kumantajarti, Jesus-pala yani mayarukarti Timpulkarti. Piyirnwarntila palunyanta paja yani Jesuskarti. Jesuspala manyanangurla yutantinya nyantuwarn-tirla, pinayinya manya kirrarnungurni.

³ Nyanartijangka marnin palunyanta Jesuskarti kanya piyirnwarn-tirlu. Minyartiwarnti piyirnwarnti palu kanarlanywarnti tarrukuwu nyantukurawu pinangurru, yini manyanangu kurayip. Kanarlany-warntiwarlany palu tarruku nyantukura tartpartarnujuwal, yini manyanangu Paraji.

Wali yangkarti marnin palu warntarni yukarnujangka, kanarlanykurla ngumparnarla manyanta yukarni. Wali kaparnpala palu marnin karrinyukujirni. Piyirn palunyanta marnparni wamarn karrinya. ⁴ Marni palurla Jesusku kurayipwarntirlujaa Parajiwartirlu, “Minyarti marnin marnalu parlipinya kanarlanyjarti ngumparna yukarnani. ⁵ Ngarpukurajangka Mujijju parlipinya jinjinyinya nyantukurlu tarrukurulu jarlujangkarlal kujartijilinyku pamarrjawurlu pajanuwu pirlawurra. Nyapartu mankurla malku nyuntungu.” ⁶ Wangki palurla Jesusku kuja marni kajiyungupurru, kajiyungkarla palu Jesus. Jesuspala palu ngirtilykarra jularla.

Nyanartijangka mirtijurrurnjurrurn wantinyurla Jesus kulkururlurni wirntipungani nguwanga. ⁷ Jutungurni palu Jesus japirlyungani kurayipwarntirlujaa Parajiwartirlu, yangkala manya nyanya kankarral. Marnila manyanangu, “Pamarrjawurlu pa luwawu kajalurni nyanawurlu piyirntu jurnanyakarrarlul. Yangka yakurrwurti ngajirta manyanta nguna.”

⁸ Wali Jesus warrarnila kirrarnani. Kurraparlu wirntipungani nguwanga kulkururlurni. ⁹ Jamurn palu pinakarrinya nyanarti Jesuskura wangki, wurnarnila palu kurntayikarra turrinytirrinyyani nukarnini kurayipwarntijaa Parajiwartni. Kayanngurla kayanngurla palu turrinytirrinyyani purrkuwarntiliny pingkayiwartni wartangurni. Jesuspala palu wanyjani kirrarnujangka wartangurni. Kuja manyanta marnin karrinyani linyja. Nyanartiwarnti paja piyirn palu yap yani. ¹⁰ Jesus ngalaramarnila parla. Kankarral nyanya karrinyujangka. Marni parla marninku, “Marnin. Wanyjurla palu yani yangkarti-warnti, ngananguwurti manta ngulikani kuliparirlu.”

¹¹ Jangkumanila manyanta marnintu, “Ngajirta, marlal.”

Jesusju parla marni, “Ngajungu lakarra, ngajirta marnanta ngulikarra. Yanta. Ngajirta ngan yarnta yakurrjarri.”

11

Nganpayi Lajuras

¹ Layi nganpayi yini parla Lajurasjaa rimpinyankurajarra mapirrirni palu ngunangani mayarurla yininga Pijanirla marninjarra yinijarra

Mayirijaa Maaja. Nyanartijangka Lajuras wantinya purlka mimi.
² Layirni Mayiri yamparrajarti yangkarti manyanta Jesusja jina-jarrarla purtukujirni wulyu parntimanupurru, yangkala murupinya nyantukurajawurlu purturnjawurlu yamparrajawurlu. Murupinya manyanta jinanga Jesusja jurlungajangkajawurlu rallu. Nyantukurala Mayirikura parla papaji mimi nguja Lajuras.

³ Nyanartijangka pilarla wangki yiparni Jesusku ngapurlunyanakura-jarrarlur purlkawu, “Nyuntukura mangu mirt mimijarrinya.”

⁴ Jamurn pinakarrinya Jesusju marringurni, marnila manyanangu mapirrikarrajawarntiwu, “Nganajangka pa yukarnana. Ngajirta pirlajarrinyupurru. Yarr pa yukalany, mimijangka palu nyaku kanarlanywarntirlu pajangu Ngarpukura maya. Nyaku pajalu, ngajungu marna maya martalany, ngaju marna Kutkura walaku. Minyarti nganpayi mimijangka palu wulyula nyaku kanarlanywarntirlu.”

⁵ Jesusju manya tapungmanani nyanartiwarnti rimpirlangujarti mapunjinyangu Maajajaa ngajanyankura yarnta Lajuras mapirrirni.
⁶ Jamulurni manya pinakarrinyurlakani, jularnani palurla Lajuras mimijarrinyujangka, yalayirlarni Jesus kirrarnani lama, kurrinywarlany ngurra yukarni. Ngajirta manyanangurla warnajarrirla partal.

⁷ Nyanartijangka kurriny ngurra yukarnkarrakanya. Marni manyanangu Jesusju mapirrikarrajawarntiwu, “Yankurlipa karla Pijanikarti tikirr Jutiyarlalparni Lajuraskurakarti ngurrakarti.”

⁸ Mapirrikarrajawarntirlu palu marrkukani Jesus, “Ngajirta. Jarlurni mantalu pamarrjawurlu luwarla pirlawurra Juwujwarntirlu Pijanirla marnpa. Nyapartu man tikiyanany nyanayirlurra.”

⁹⁻¹⁰ Jesusju manyanangurla jangkumani, “Jininyara parlipangu purlka kitpungupurru, kayan ngarlipa takurkarrara wanti pukanyjajilinyarni. Jininyara parlipa kitpungany, purangurlu parlipanya tili yungany. Pukanyja parlipa yanany, nyanarti wantilany parlipa kurkunga, tumaj tili ngajirta manyanta nguna.”
¹¹ Yarntarni manyanangurla marni Jesusju, “Ngalimpakura piyirn Lajuras parlipangu manyan yukalany. Yanungurla marna parnkimanku ngajungu.”

¹² Mapirrikarrajawarntirlu palurla marni, “Purlka. Puju pa manyan yukalany, nyanarti pa wulyu turtangku nyanturni.”

¹³ Nyanartiwarntirlu palurla marni, kula manyanparni yukarnani, minyangurru manyanangu Jesusju kujawarlanyngurnu jularnani. Ngajirta manyanangu pirlajarrinyujangka jularnantarla jirrkirl.

¹⁴ Nyanartijangka manyanangu kalara jularni jirrkirl Lajuras pa pirlajarrinya.
¹⁵ Wali marni manyanangu Jesusju, “Lamajarrinya marna minyayirla ngurranga takiwarlanyarni. Ngajirta marnanyanta jarlurni yantarla Lajuraskarti. Jalarra parliparla yanku, yangkala pajanta nyaku nyanayirla ngajukura maya, mapunikarrkula pajantarla. Kujartikarrapurru marnanyirrangurra ngarrurra nguniny.”

¹⁶ Marnila manyanangu nganpayirlu yiningu Tamijju mapirrikarrajawarntiwarlanyku, “Yanku parlipanyanta Jesusja Pijanikarti mapirrirni. Puju palu Jesus pungku, wali ngalimpa mapirrirni parlipanyalu pungku.”

¹⁷ Nyanartijangka palu yani, pirriyanila palu Pijanirla, jarlungurru palu Lajuras yutukani pirlajarrinyujangka najinga ngurrawarntila murrkurntajaa ngurra kayanta.

18-19 Wali nyanarti mayaru Pijani marnparni manyanta nguja Jurujulumja karlarrara, yangkala palu Juwujwarntiwarlany Jurujulumkar-rajiwarnti yani nyanartikarti mayarukarti Pijanikarti. Wali Mayirijaa Maaja pila ngunangani nyanayirlarni Pijanirla lungujangka pinyalu mapirrikujirnani. Papajiwu pilarla pirlajarrinyujangkawu lungani. 20 Jamurn palurla jularni Maajawu Jesus yanujangka nyantukurakarti ngurrakarti, yanungurla parla japantinya Maajarlu. Mayiri pa lamarni kurrarnani kaninykaniny mayarurla.

21-22 Maajarlu parla marni Jesusku, “Purlka. Puju man jarlu pirriyantarla, wanjirni pa ngunarla warrarni papaji ngajukura. Wulyukujirlala man nyuntungu, yangka man partalurni pirriyantarla. Yangka manyanta ngartikangany Ngarpunga nira, nyanarti wali pinakarrilany mangu. Ngajungu marnarla mapunikarralany, mapunparni mangurla jangkumanany.”

23 Jesusju parla marni, “Nyuntukura papaji mangu pirlajangka wanjijarriwu.”

24 Maajarlu manyanta jangkumani, “Yuwayi. Ngaju marnarla pinarri, walimpa turtangku. Yangka ngurra kutajarriwu, nyanartikarra palu wanjijarriwu walimpa pirlajangkawarnti jarlu-jangkawarnti, mapirrirni manyanangurla turtangku papaji ngajukura.”

25-26 Jesusjula parla marni Maajawu, “Ngaju marna kayan wanji yungujuwal pirlajangkawurti marnarla wanji yungany. Puju ngananguwurti pajirla mapunikarralany piyirntu, nyanarti pa wanji ngunawu. Puju yangka pirlajarriwu, pirlurr pa wanjirni ngunawu. Puju ngananguwurti pajirla wanjigurni mapunikarralany, kayan ngarta pirlurr nyantukura pujujarri.” Japirrynyala parla Jesusju, “Mapunikarralany ngan Maaja.”

27 Marnila parla Maajarlu, “Yuwayi. Mapunikarralanyjal marnangurla. Nyuntu man yangkarti Kurayij Kutkura walaku. Pirriyani manpangu Ngarpungurni kankarnimarrangungurni, yangka marnangulu pinalkarra ngunangani jarluwarlanyjanga.”

28 Nyanartijangka wanyjanurlakani Jesus Maajarlu. Kajalkajal pa yani Maaja mayarukarti. Parlipinyala ngajanyankura, yangkartiwarrantingurni manyanangurla ngarrpirtimankarranya. Nyantu manyanangurla kurrarnani Jurujulumjangkawarntirla, jularnila parla Jesus pirriyanujangka. Marni parla, “Purlka parlipangu pirriyani pinayungujuwal. Japirlyinya mangu nyuntuwu. Nyaku manta.”

29-30 Wali partalurni pa Mayiri turtanya wangkingarni, yanila manyanta Jesuskarti warntarrirlal. Jesus pa warrarni karrinyani kirlingarni. 31 Jamurn palu nyanya Mayiri turtangujangka piyirntarntirlu lungujangkawarntirlu, wajilpinya palu. Kula Mayiri pa yantarla najikarti jintanga. Najinga palunyanta lungkarla nyanayirla, minyangurru manyanta Jesuskarti yani.

32 Wali pirriyani manyanta Jesusja Mayiri. Lapart parntawantinya manyanta jinanga kajalurni. Marnila parla lungukarrarlul, “Purlka. Puju man jarlu pirriyantarla, wanjirni pa ngunarla warrarni papaji ngajukura. Wulyukujirlala man nyuntungu.”

33 Mayarujangkawarntirlu palu pirriwajilpinya wartangurni Mayiri, yangkala palu lungani, Jesusjula manya nyanya lungujangkawarnti.

Munta yawiyijarrinyajaa luyurrmarni mapunjinyangu. ³⁴ Japirlyinya manya Jesusju, “Wanyjurla manta yutukani pirla karrkin.”

Jangkumanila palunyanta, “Pa. Pinakangku marnangulu.”

³⁵ Wali linyala Jesus. ³⁶ Kanarlanywarntirlu palu Jesus nyanya lungugangka. Marnila palurlanyanu, “Mapunparni kujala tapungmanani nganpayi minyarti pirlajangka.”

³⁷ Wali kanarlanywarntirlu palurlanyanu marni, “Nganpayiwarlany wulyukujirni mil jankajartijangka. Kula Lajuras nyanartijiliny wulyukujirla nganpayijiliny jankajartijiliny.”

³⁸ Yarnarni pa luyurrmarni Jesus. Wali yanila najikarti. Jarlu palu yutukani najinga, pamarrpala palunyanta rukukani kirlingirrla. ³⁹ Jesusju manya jinjinyinya. “Pamarr nyanarti rirripkangkalunyanta.”

Maajarlu parla marni Jesusku Lajuraskurarlu rimpingu, “Jarnngu pa jungkupalany. Jarlu pa pirlajarrinya ngurrawarnti kurrinykurriny.”

⁴⁰ Jesusjula parla marni Maajawu, “Yangkakatarnangu jarlu jularni. Rukarni ngannyanta. Puju pajanurla mapunikarralany, nyaku man Ngarpukurajangka maya.”

⁴¹⁻⁴² Mapunparnila palu rirripkanya pamarr nganpayiwarntirlu, Jesusjula kankarral warrpunyanya, Ngarpula parla japirlyinya. Marni parla Ngarpuwu, “Mapunparni marnangurla mapunikarralany. Pinakarrilany pajan nyuntungu, jangkumanany pajanurla. Minyartingurni jalarra pajilurla mapunikarrku piyirntu, nyuntungu pajan yiparni minyartikarti.”

⁴³ Nyanartijangka mayajinyangula papajani, “Lajuras turtangka. Palkangajarri.” ⁴⁴ Wali mapunparnila pirriyani Lajuras. Warrarni pa pajpajkarrpirnujangka ngujangurra warpiny miljarrajaajaa jinajarrajaajaa kurrapajarra nukarnini. Jesusju manyanangu marni, “Yulajpantallanta, wurna pa yanku.”

⁴⁵ Yangka palu Jesus nyanya wanjikujirnujangka Lajuras, wali pajangu palu mapunikani yangkartiwarnntirlu Mayiri palu wajilpungani najikarti lungugangkarlu. Nyanartijangkawarnntirlu palu mapunikani yangka Jesusju wulyukujirni nganpayi Lajuras. Nyanyala palu pajangu wanjikujirnujangka.

20

Jarti palurla nyanya Jesusku karrkinku

¹ Rakarrarlarni wiyikja pa jakarni Mayiri Miktilin najikarti pirlapurrukarti. Parlipinyala kirlingirri ngaamarnujangka. Nyanarti paljarr purlka rirripkangujangka pa marnparni karrinyani. ² Wali jamurn nyanya kirlingirri, mayarukartila tikirrlaparni Mayiri. Mapirrikarrajijarrarla pilangurla pirrilaparni. Kanarlany pa mapirrikarraji yini parla Pita, kanarlany pa mapirrikarrajiwarlany yangka Jesusju tapungmanani. Nyanartijarrarla pilangurla Mayiri pirrilaparni. Wali marnila pilangu, “Warawu. Yap kanya palu purlka ngalimpakura najingajangka. Ngurrrpa parliparla, wanyjarrarla partalu yutukani.”

³ Wali jamurn pilangu marni Mayiri Miktilintu, wurnarnila pila jakarni najikarti mapirrikarrajijarra. ⁴ Laparni pila pupuru. Wali nyanarti nganpayi mapirrikarrajiwarlany mayajinyangu manyanta tirrinylaparni Pitanga. Kajalurni wantinyala najinga. Pita pa warrarni

laparnani. ⁵ Wali Jesusku parla kijinyanya mapirrikarrajirlu najinga-jangkawu. Parlipinyala palya karrkintajangka Jesuskura. Ngajirtarni takurryanarla kaninykaniny. Warrarni pa karrinyani palkanga.

⁶ Wali nganpayi Jayimin Pita pa wartangurni pirrilaparni. Ngajirta pa lamajarrirla kirlingirirla. Murtarni manyanta takurryani najinga pirlapururla kaninykaniny. Parlipinyala palya karrkintajangka yukarnani. ⁷ Palyawarlany Jesuskura jurlungajangka parla yukarnani pakulwarylany. Rulumapkujirnurla parla jarlu wanyjani.

⁸ Wali takurryanila manyanta nganpayi mapirrikarrajirli wartangurni Pitanga kaninykaniny. Karrkin ngajirtarni parlipungkarla wartangurnijangkarlu. Wali jarti nyangungurla parla mapunikani Jesusku wanjijarrinyujangkawu. Minyajal parla palyamipa yukarnani.

⁹ Wali jarlu pa wangki lani kurrumparla nganpayirlu puraputtu Jesus tikirwanjijarrinyupurru. Wali pila pinakarrinya wangki puraputkura. Yarnta ngajirta pila mapun nginyjirrikarrarla yangkarti wangki jarlujangka mapirrikarrajijarrarlu. Nyanartikarramiparni pilarla mapunikani kaji pila palyamipa nyanya. ¹⁰ Nyanartijangka tikiyanila pila ngurakarti.

Mayiri Miktilintu Jesus nyanya

¹¹ Wali nyanartijangka Mayiri pilangurla wartapuranjarrinya nganpayijarrarla. Karrinyani palkanga najinga marnpa. Lungani. Ngajirtarni takurryanarla kaninykaniny. Lungukarrarlurni parla kijinyangani najinga Jesusku. ¹² Nyanyala pinya yinjiljarra kurriny. Kirrarnaninyirra pila kaninykaniny. Kuluwuj parpjarti pila wirrimmartarnani. Kirrarnani pilanyanta manginga nyapartukarra Jesus yukarni. Kanarlany kirrarnani jurlunga. Kanarlany pa jinanga kirrarnani. ¹³ Wali yinjiljarlarlu pilarla marni Mayiriwu, “Marnin, nganajangka man lungana.”

Marnila pilangu Mayirirlu, “Yangka pajilu warntarnkarakanya ngajukura purka. Ngajirta marnarla pinarri. Wanyjurla partalu yutukani.” ¹⁴ Wali tikirkurnakwantinyala Mayiri. Parlipinyala Jesus. Wartangurni manyanta karrinyaninyirra. Ngajirtarni pa nginyjirrikarrarla Jesus. Warrarni pa kanginypongani.

¹⁵ Nyanartijangka Jesusjula parla marni Mayiriwu, “Marnin, nganajangka man lungana. Ngantuwu mankurla muwupungana.” Mayirirlu nganganyanya. Kularni yangkarti nganpayi warrkammayin nyanartikarrajirli. Ngajirtarni nginyjirrikarrarla Jesus.

Wali Mayirirlu parla marni, “Nyuntungu partan warntarnkanya. Julaji. Wanyjurla man yutukani. Wali nyanartijangka puju pajin julawu, yanungurla marna warntawu.” Kujartikarra parla marni Mayirirlu.

¹⁶ Wali Jesusju parla marni Mayiriwu, “Mayiri, nyakaja.” Mayirirlula manyanta warrpunyanya, nginyjirrikanila.

Marnila parla Mayirirlu, “Rapuni.” Nyanarti wangki Mayirirlu parla marni Juwujwarntikura. Kayanparni wangki parlipa julalany pinayungujuwal.

¹⁷ Nyanartijangka parntawantinya manyanta jinanga Jesusja, tarpartarnila jina Mayirirlu. Marnila parla Jesusju, “Ngajirta ngajan tarparta. Warrarni. Ngajirta marnanyanta tikirrwantirla kankaral Ngarpukarti. Yanku manyanangurla mapirrikarrajijarntikarti

ngajukurawarntikarti. Julawula mannyanangu minyarti wangki ngajukurajangka. Kankarral marnanyanta yanku Ngarpungkurra ngajukurarlurra, nyurrawarntiwupurrupurru manyirrangu mapirri.”

¹⁸ Wali Mayiri Miktilin mayarukarti yani. Mapirrikarrajawarntiwu manyanangu jularni. “Ngalimpakura purlka marna nyanya.” Yarntarni Mayirirlu manyanangu marni nyapartukarra parla Jesusju wangki yinya.

Mapirrikarrajawarntirlu palu Jesus nyanya

¹⁹ Karuwarrajarti wiyikja nyanartikarrarni manyanangurla piriyani Jesus mapirrikarrajawarntirla mayarurla kaninykaniny. Jarlu palurlanyanu rukukani kiyijawurlu tuwawarnti, yangkala ngartalu pirriyanta Juwujwarnti majawarnti pungujuwalwarnti. Rayinjarrinyani palunyanangurla mapirrikarrajawarnti Juwujwarntirla. Wali takurryanila manyanangurla Jesus. Takurryanangurla manyanangurla jatparamarni kaparn. Marnila manyanangu, “Pirriyani marnanyirrangurla.” ²⁰ Wali jirrimartarnila manyanangurla Jesusju kurrapajarrjaa ramarra. Nyanyala palu mapirrikarrajawarntirlu limiwarnti kurrapajarrarlajaa ramarrarla. Nginyjirrikanila palu Jesus. Makijarrinyala palu yangka palu purlka nyanya.

²¹ Wali jularnila manyanangu Jesusju, “Wirriya nganta nguniny.” “Yu,” marni palurla.

Jularnila manyanangu, “Ngajukurarlu Ngarpungu paja yiparni nyurrawarntikarti. Wali kirlingalparni marnanya nyurrawarnti yipalany ngurrawarlany ngurrawarlany. Wangki mantanyanangu takijulawu.”

²² Wali rangmarnungurla manya puwumarni Jesusju mapirrikarrajawarnti. Marnila manyanangu, “Pirlurr Ngarpukurajangka marnanya yungany. Nyurrawarntirla manyirrangurla ngunawu. ²³ Puju mantarla malku piyirnkun ganawurti yakurryyakurr wajapungupurru, kujartikarra mantarla malku, ‘Ngarpungu mantarla wajapungurla rukarni yakurryyakurr nyuntukura.’ Wali mapunparni manyanangurla wajapungurla rukarni Ngarpungu. Yarnta puju mantarla takingu malku piyirnkun ganawuwurti, ‘Ngarpungu ngajirta mantarla wajapungurla rukanyjarla yakurryyakurr nyuntukura.’ Wali mapunparni Ngarpungu ngajirta wajapungurla rukanyjarla.”

Nganpayi Tamij

²⁴ Wali nyanartijangka Jesus manyanangurla yap yani mapirrikarrajawarntingurni. Wartapuranjarrinyala manyanta Jesusja nganpayi mapirrikarrajawarnti Tamij. Yiniwarlany parla ngunangani Titimaj. ²⁵ Jamurn pirriyani Tamij, marnila palurla mapirrikarrajawarntirlu, “Purlka ngalimpakura marnalu nyanya.”

Wali Tamijju manyanangurla panypinya. Marni manyanangu, “Yangka kaji marna nyaku kurrapajarra limijarti parnpungujangka, yangka marna kurrapajarra palymanku, nyanartila marnarla mapunikarrku Jesusku wanjijarrinyujangkawu. Yarnta yangka marnanyanta kurrapa takurryanu ramarrarla liminga Jesusja nyanartikarrala marnarla mapunikarrku.”

²⁶ Wali wiyikwarlanyja Jesus manyanangurla pirriyani mapirrikarrajawarntirla, yangka kaji pujurni palu kurrarnani mayarurla. Rukjarti

palurlanyanu martarnani. Tamij manyanangurla mapirri kirrorani. Takurryanangurla manyanangurla Jesus jatparamarni. Marnila manyanangu, “Yu. Ngaju marnanyirrangurla pirriyani.”

Wali yijingkanya manyanu Jesusju. ²⁷ Tamijku parla marni panyampungangkawu, “Palymantaja kurrapajarra. Palymanangurla nyakaja limi. Yarnta talmanangurla takurryantajarla kurrapa ramarrarla. Ngajirta ngajankurla panyampunganta. Mapunikarrkuwurti pajankurla.”

²⁸ Wali marni parla Tamijju Jesusku, “Yu. Nginyjirrikarralany marnanta. Purlkajal pajin. Kutjal pajin.”

²⁹ Jesusjula parla marni Tamijku, “Mapunikani pajanurla nyangujangkarlamipa. Ngajirta pajan mapunikarrarla jarlu. Yangka pajan millu nyanya, wali nyanartila pajan mapunikarralany. Ngarrurtajarrinyala pajin. Karlpurrrwarlanyju piyirnwartirlu pajilu murtarni mapunikarrku nyangungajirtajangkarlu. Kayan ngajalu nyaka millumiparni, yangkala nyantuwartirlu pajilu mapunikarralanywurti. Wali ngarrurtajinyangu pajilu nguniny.”

³⁰ Wali mapirrikarrajiwartirlu palu nyanya Jesus wlyukujirnanujuwaljaa jurramanujuwal. Millu palu nyanya warrkamjangka. Ngajirta marna pujurni lantarla minyayirla kurrumparla, nyapartukarra Jesusju wlyukujirnani mimijangkajaa pirla manyanangurla jurramanani. Nira pa warrkammarnani Ngarpukura, ngurra ku jawurlurra.

³¹ Minyayirla kurrumparla nyangungurla manta mapunikarrku Jesus. Nginyjirrikarrkula manta Jesus yangkarti yiparnujangka Ngarpukura, yini palu julalany Kurayij. Yarntarni manta nginyjirrikarrku Kutkura walaku. Yangka manta mapunikarrku, wanjila manya yungku kujawurlurra Jesusju.

21

Kanarlanywartirlu palu Jesus nyanya

¹⁻⁴ Wali nyanartijangka palu kayirrara yani mapirrikarrajiwarnti Kalalikarti. Wali yiniwarlany parla ngapa nyanarti Tayipiriyij. Mapirrikarrajiwarnti palu yani yinijartiwarnti Jayimin Pitajaa Tamij Titimajjaa Nataniyal. Wali minyarti nganpayi Nataniyal pa tawunjangka Kayinakarrajijaa Kalalikarraji. Mapirri rni pila yani kurriny walakujarra, nganpayiwu Jipitiwu pilarla. Yarnta kurrinywarlany mapirrikarrajijarrawarlany. Wali warriyanangurla palu kirrorani.

Wali nganpayirlu manyanangu marni Jayimin Pitangu mapirrikarrajiwarntiwu, “Kapikarti marna yanku.”

Kalpurrrwarlanyju palurla marni, “Yanku marnangulurla mapirri.” Wali jakarnila palu pujurni. Yanangurla palu parayani ngurtinga ngapakarrajirla. Jamurn purangu karla takurryanani, nyanartikarra palu jakarni. Wali wamarn ruwarraruwarrakangani palu langkunawurra kapi warntarnupurru, nyanartikarrarni pukanyja purlka kakarrara. Ngajirtarni palu kapi warntarla. Marlalparni.

Nyanartijangka Jesusju manyanangurla kalarawantinya yarntarni mapirrikarrajiwartirlu. Jamurn purangu kakarra pirmarnani, nyanartikarra pa Jesus karrinyani ngapanga rirringki. Nyanartiwarntirlu

mapirrikarrajiwarntirlu ngajirta palu nginykirrikarrarla. Kula ngan-payiwarlanyarni. ⁵ Japirlyinya manya, “Wayila manta kapi warntarni piyirnwarni.”

Jangkumanila palu, “Marlal. Jarti marnalu ruwarraruwarrakan-gani.”

⁶ Marnila manyanangu Jesusju, “Tarrapungkalurla langkunawurra kujangkurra. Nyanartijangka kapila manta warntawu.” Wali tar-rapinyala palurla. Kapila palu pajajinyangu warntarni. Nyanarti-jangka jartila palu jatpanani. Patkanyjirnani manyanangu kapingu pajangu langkunawurra.

⁷ Wali layingu parla marni Pitawu, “Nyaka. Nyanarti purlka parlipangu karrinyana.” Wali kujarti parla marni yangkartirlu nganpayirlu yangka Jesusju tapungmanani. Wali wangki pinakar-rinyurla Pitangu manyanu yutukani mana jaat partalpartal. Jarlu pa warrkammarnani jaatngajirtajawurlu. Nyanartijangka wurnarnila jarntakparni ngapakarti ngurtingurni. ⁸ Ngurti ngapakarraji ngajirta pa marri karrinyantarla. Rirringkirlarni yarr marnparni karrinyani. Kanarlanywarnti mapirrikarrajiwarnti palu wartangurni yani ngurt-jartirni rirringkikarti. Langkunawurra palu ruwarrakangani kapi-warntijarti. ⁹ Nyanartijangka palu jupantinya mapirrikarrajiwarnti. Wurnala palu yani rirringkikarti pulparrkarti. Wali nyanyala palu warlu manyjirnaninyirra. Kapiwarnti palu nyanya pirrkinga, manyjir-nani palu warrarni. Rapuwarnti mapirri palu warlunga rirringki yukarnani. ¹⁰ Wali Jesusju manya ngartikanya, “Kapi kangarnilu mirnu ngajukarti yangka manta warntarni.” ¹¹ Wali ngurtikartila tikir-rjakarni Jayimin Pita. Kurtajpanila langkunawurra, ruwarrakanyala rirringkikarti kapi pajajarti. Kapiwarnti purlkapurlka pajajinyangu palu ngunangani 153. Yangka kapiwarnti pajajinyangu palunya warntarni, langkunawurra ngajirtarni palu langkirmantarla kapingu. Wulyuwulyurni pirrikanya.

¹² Nyanartijangka Jesusjula manyanangu marni, “Yanarnilu. Jarlu kuyi pukarrjarrinya. Ngalkurlipa.” Wali palu nginyjirrikani. Ngajirta palu yarnta japirlyungkarla, “Ngana man nyuntu.” Mulkarra palanta ngunangani japirlyungapurru tumaj manyanangu purlka.

¹³ Nyanartijangka rapuwarntila manya warntarni Jesusju, yinyala manya. Yarnarni kapiwarnti manya yinya. ¹⁴ Wali nyanartikarra Jesusju manyanu wanjijarrinyujangkarlu kalarakujirnani mapirrikar-rajiwarntirla. Jarlu manyanu kalarakujirni kurrinymirri.

¹⁵ Nyanartijangka jamurn palu kapi ngarni, wurnajarrinyala palu Jesusjaa mapirrikarrajiwarnti. Wali Jesusju parla japirlyinya Jayimin Pita wurnanga wurnangarni, “Jayimin, Junkura, ngurtpalany ngajin ngajuwu. Kunyungurla ngajirtaparta. Kunyungurla manurla ngurt-palany kapiwu, kapi man warrkammarnanku.”

Wali Pitangu jangkumani, “Ngajirta. Pinarri pajin ngajuwu. Wulyu-malany marnangu.”

Wali Jesusju parla marni, “Ngampurrikarranya ngajukurawarnti piyirnwarni yangka pajanta waangany.” ¹⁶ Yarnarni Jesusju japir-lyinya, “Jayimin, Junkura, ngurtpalany ngajin ngajuwu.”

Marnila parla Pitangu, “Yu. Pinarri pajin ngajuwu, wulyumalany marnangu.”

Wali Jesusjula parla marni, “Ngampurrikarranya ngajukurawarnti piyirnwarni yangka pajanta waangany.”¹⁷ Yarnarni Jesusju parla marni Jayiminku, “Jayimin, Junkura, wulyumalany ngajin.”

Wali Pita pa yawiyijarrinya kaji Jesusju parla japirlyinya yarnarni kirlingalparni. Marnila parla Jesusku, “Yu, nyuntu man pinarrijinyangu. Wulyumalany marnangu.”

Wali Jesusju parla marni, “Ngampurrikarranya ngajukurawarnti piyirnwarni yangka pajanta waangany.”¹⁸ Wali Jesusju parla takijularni Pitawu, “Minyarti wangki marnangu mapun marnana. Yangka man jarlu ngunangani pingkayi, kuluwuj manyanu yutukanani wurnapurru, nyanartijangka man yanani kujangkurrajara yangka manurlanyanu kurajpungani nyuntungu. Ngajirta manta ngananguwurti lamakujirnantarla. Yarr man yanani nyuntukurarlal. Kaji yangka man walimpa purrkujarriwu, nyanartikarra manyanu kurrapajarra jirrimartawu. Karrpiwula mantalu rupjawurlu. Wali ruwarra mantalu kangku ngurrakarti kanarlanykarti. Ngajirta mankurla wirriya nguna. Parnkapunganku man nyanarti ngurrara.”

¹⁹ Kujartikarra parla Jesusju marni Pitawu. Pinayungani wangki nyapartukarra Pita walimpa pirlajarriwu. Piyirnwarnitirlu palu tartpartarnurla pungku pirlawurra. Wali Ngarpula palu kajalkajalkujir-nanku piyirnwarnitirlu kanarlanywarntirlu tumaj Pitangu Jesuskura wangki mapunikanani yangka parla ngunangani jamurnku pungupurru. Nyanartijangkarlu Jesusju parla Pitawu marni, “Nyuntungu pajan jartamananku.”

Layi nganpayi mapirrikarraji

²⁰ Wangkiwangkikarra pila yanani Jesusjarra Pita. Wali nyanartijangka ngalaramarnila Pita. Nyanyala nganpayi mapirrikarrajiwarlany wartangurni pilangurla yanani. Yangkarti nganpayi yangka Jesusju tapungmanani. Nyanarti manyanta marnparni kurrarnani Jesusja, yangkartikarra Jesusku parla jamurnjamurnjarrinyani tarpartarnupurru. Japirlyinyala parla kujartikarra, “Purlka, nganangu piyirntu manta pirtinyikarrku.” Wali nyanartirni mapirrikarraji pilangurla wartangurni yanani. ²¹ Nyangungurla parla marni Pitangu, “Purlka. Yangkarti pajin jularni ngajuwu pirlajarrinyupurru. Nyapartujarriwu nyanarti yangka parlipangurla wartangurni yanana.”

²² Marnila parla Jesusju, “Kunyangurla nyanarti nganpayi ngunanganku wanji kaji yangka marna tikirrwantiwu. Kunyangurla marna pirriyanku wartangarra. Wali nyanarti, nyantukura parla wanji, ngajirta nyantukura. Nyuntungu pajin mapunikarrku ngajuwu.”

²³ Yangka Jesusju parla minyarti wangki marni, mapirrikarrajiwarntirlu palurlanyanu marnani, “Nganpayi nyanarti kayan ngarta pirlajarri. Julalany palu, ‘Wanji pa kujawurlurra ngunawu.’” Minyarti wangki palunyanangu marnani piyirnwarlanyku kayanngurla kayanngurla Jesuskurawarntirlu. Wali makarn palunyanangu marnani. Ngajirta palu wangki Jesuskura taki pinakarrinyantarla. Jesusju ngajirta parla manyjarla wangki ngunangupurru kujawurlurra wanji. Marni parla nyantungu kujarti, “Puju marnarla wulyumalany nyanarti wanji ngunangupurru kitangarni marna tikirrwantiwu, wali nyanarti, ngajungu marna kurajpungku, ngajirta nyurrawarntirlu.”

Mapirrikarrajirlu lani kurrumparla wangki mapun

²⁴ Wali nganpayirlu yangka palu marnani wangki wanji ngunangupurru, nyantungu marni minyarti wangki Jesuskurajangka. Yarnta kurrumparla lani. Wangki minyarti lanujangka mapunjinyangu nguniny, ngajirta wupal. Pinarri parliparla mapunku.

Jesusja wartangurni piyirwarnti Ngarpukurawarnti

¹⁻² Jarlu marnangu lani mirlimirliwarlany ngajungu Lukju yiniwu Jiyapulijku, nyapartukarra Jesus kitpungani, Jesusju manyanangu jularnani wangki Ngarpukura. Wali marnangu jularni Jesus nyapartukarra pirlajarrinyajaa nyapartukarra wanjijarrinyajaa nya-partukarra kankarralkujirni Ngarpungu.

Wali kurajpinya manya nyanartiwarnti piyirwarnti pajilwarnti pajajangka mapirrikarrajawarntijangka. Larrkujirnani manyanangurla Jesusju takingu nyapartukarra palu ngunawu wartangurni. Pirlurru Ngarpukurajangkarlu mayakujirnani Jesus nyanartila manyanangu Jesusju jularnani wangki kurajpungujangkawarntiwu.

Yangka manyanangurla piyirwarntirla larrkujirnani jarlurni Jesusju pikawurra, nyanartijangkala Ngarpungu kankarralkujirni.

Yarntarni marnangu tikirjulawu wangkiwarlany, ngajungu Lukju yangka Jesus wanjijarrinya pirlajangka. ³ Pajangalmirri manyanangurla pirriyanani Jesus yangkarti pirlajangka. Mapunwurrajinyangu palu nyangani karrkin piyirwarntirlu. Pirripirriyanani manyanangurla warraja mapunwurra, walila palurla mapunikanani. Ngajirra palanta panyungantarla. Pinarrijarrinyala palurla Jesusku, mapunjinyangu kujala wanji. Takijularnani manyanangurla Ngarpu parlipangu purlka nguniny.

Wali tikitikiyani manyanangurla ngurrawarnti 40, kitangarni yapyani walimpawarlany. ⁴ Yangka manyanangurla Jesus warrarni ngunangani, lamakujirni manya piyirwarnti nyanartiwarnti. Marni manyanangu Jesusju, “Kirranyjalu lama mayarurla Jurujulumja. Jurumantalurla, pirriyanku manyirranguru Pirlurr Ngarpukurajangka. Jarlu marnanyirranguru jularni, Ngarpungu manyirranguru yipawu Pirlurr nyantukurajangka. Jurumantalurla Jurujulumja.”

⁵ Yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Ngapangakujirni manya nganpayirlu Juntu piyirwarntijaa marninwarnti. Ngapapurula palu nguja piyirn, turtapinyala palu. Nyanartijilinyju manya rukukarrku ngapajilinyju Pirlurru Ngarpukurajangkarlu. Ngarpungu manyirranguru yipawu Pirlurr nyurrawarntiwu, takurryanku manyirrangurla. Ngurrawarntirla murrkurnta manyirrangurla pirriyanku.”

Jesus pa kankarralkujirni Ngarpungu

⁶ Wali nyanartijangka Jesus manyanangurla ngunangani kanarlanywarntirla piyirwarntirla nyantukurawarntirla pajilwarntirla. Marni palurla Jesusku, “Japirlyungku marnantalu. Nyuntu marnanpangu purlka. Jarlu parlipangulu ngunangani kajalkajalwarnti kilakiwarnti ngalimpakurawarnti. Jalarra marnanpanya nyuntungu kajalkajalkujiwu nganampa jirnajangkawarnti, nyapartukarra parlipangulu ngunangani ngalimpakurawarnti kilakiwarnti jarlu kajaluwarlany.”

⁷ Wali marrkukani manya wangkijawurlu. Marni manyanangu, “Ngarpu parla pinarri nyantumipa. Kajalkajalkujirnupurru parla nyantu pinarri Ngarpu, nyapartukarra nyantungu kajalkajalkujiwu

piyirn. Pinarri parlipangu nyantumipa nyapartukarra parlipa ngunanganku. Kunyungurla parlipanya jalarra kajalkajalkujiwu, kunyungurla walimpa. Ngurrpa mantarla ngunanganku kajalkajalkujir-nupurru.”

⁸ Yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Pirriyankujal manyirrangurla nyurrawarntirla Pirlurr Ngarpukurajangka. Takurrywankula manyirrangurla, mayakujiwula manya. Nyanartijangka pajinta wangkijarti ngunawu. Jakuljulawu mantanyanangu piyirwarn-tiwu kanarlanywarntiwu ngajukurajangka wangkijaa ngaju marnanyirrangurla ngunangani mapirri. Julawu mantanyanangu piyirnkuru Jurujulumkarrajiwarntiwujaa Jutyakarrajiwarntiwujaa Jimariyakarrajiwarntiwu. Nyanartijangka wapalkarrawu mayaruwarlany mayaruwarlanyjangkawu marrijangkawarntiwu mapirrirni mantanyanangu julawu.”

⁹ Wali Jesus lamajarrinya wangkijangka marnujangka, Ngarpungula pa kankarralkujirni nyantukurakarti ngurrakarti yini yapinkarti. Warrpunyangani palu kankarral piyirwarntirlu Jesus manyanangurla turtangkanya tampirni kankarral. Jesus palu yayikanani, tuwumarnani Jesus kankarral. Ngarpungu kangani. Yurnturr manyanta ruklaparni Jesusja. Yarntawarlany jartila palurla nyanya, yurnturrula pa ranyjikujirni.

¹⁰ Wali warrarni palu warrpunyangani yalkirirlurra. Karrinyani palu kankarraljarti mil. Kurriny pila marnpa kalarawantinya murtarni piyirnarra, parpjarti mana pila wirrimkangani kuluwuj nyanartijarra yinjiljarra. ¹¹ Marnila pilanyanangu piyirwarntiwu Kalalikarrajiwarntiwu, “Nganapurru manta warrpunyangana, kankarraljarti mil manta karrinyana. Jesus pa jatpanurlakanya Ngarpungu yapinkarti nyurrawarntijangka. Walimpa pirriyanku narangalparni, minyartijiliny yapyani kankarral, narangalparni tikiyanku.”

¹² Wali Jurujulumngurni kakarra palu karrinyani pamarra yininga Yalipjartirla. Ngajirta marri, yarr marnpa. Wali wurnajarrinyala palu karla Jurujulumkarti. ¹³ Pirriyani palu ngurranga Jurujulumja. Takurryanani palu mayarurla nyantuwarntikurarla. Kayanta palu pajilwarnti kurrarnani yinijartiwarnti minyartiwarnti nganpayiwarnti,

Pita

Jun

Jayimji

Yanturu

Pilip

Tamij

Paratalamiyu

Maju

Jayimjiwarlany juku parla Yalpiyajku

Jayimin, ngajirta Pita. Jayiminwarlany minyarti. Yinijarra kurriny palu jularni Jayiminjaa Jaluti.

Jutaj, ngajirta yangkarti Jutaj. Kanarlany pa Jutajwarlany. Ngarpu nyantukura yini parla Jayimji.

¹⁴ Wali japirlyungani palurla Ngarpu. Kayanta palu kurrarnani mayarurla mapirrikarrajiwarnti nganpayiwarnti, yarnta marninwarnti ngamaji Jesuskura mapirrirni yini parla Mayiri, yarnta Jesuskurarwarnti ngajawarnti. Wali jutungu palurla japirlyungani Ngarpu.

Jutajju manya wanyjani, nganpayiwarlanypala palu warntarni

¹⁵ Wali nyanartijangka warryani palu piyirnwarntijaa marninwarnti mayarurlurra Jesuskurawarnti paja. Miyitingja palu kirrarnani paja piyirn 120. Nganpayi Pita pa turtapinya wangkijarti.

¹⁶⁻¹⁷ Marni manyanangu Pitangu, “Ngajukurawarnti jarntuwarnti Jesuskurawarnti, pinakarrilu. Yangkarti nganpayi Jutaj yangka Jesusju kurajpinya warrkampurru nyantukurapurru. Kula warrarni parlipangurla ngunangantarla ngalimparla, yarntala parlipanya wanyjani Jutajju. Nyanartijangkarlula pinakanya manyanangu Jesus tartpartar-nupurru, yangkartila palu tartpartarni.”

¹⁸ Wali pamarr palurla Jutaj yinya Jesus pinakangupurru. Kanyala parlanyanu pamarr Jutajju, yinyala parla nganpayi. Payamkujirni manyanta ngurra nyanarti, nyantuwula parla nguja Jutajku. Wali nyanartijangkala Jutajju manyanu kurntayi parlipinya. Parayanungurla manyanu tarrjakkujirni rup kangkurlla karrartarlu. Nyanartijangkala pujujarrinya wanji. Wantinyala kaniny pirla. Murtarnila purljukkarnti munta, jilpirti pa palkanga nguja. ¹⁹ Jurujulumkarrajiwartirru palurlanyanu jakulkangani, Jutaj pa pirlajarrinya yangkarti mapirrikarrajijangka. Yini palu jartikanila ngurra Jutajkura yini ngurra pirlajarrinyujangka.

²⁰⁻²² Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Yangka parlipa nguja 12 jarlu, kanarlany pa ngangayani Ngarpungurni Jutaj. Kanarlany parlipa warntawu nganpayiwarlany, yarnta parlipa turtukjarriwu, yangka parlipa jarlu nguja. Kujartikarra parlipangu jarlu takijularni kurrumparla. Wali lani layingu nganpayirru nyapartukarra layi pa pirlajarriwu, wali nyanartijangka palu kurajpungku layiwarlany. Yangka parlipa kurajpungku nganpayi layi nyanartijangka yangka Jesus nyanya wanji turtapungujangka.”

Yarntarni manyanangu marni Pitangu pinalkarrarlu warntar-nupurru piyirnwarlany, “Ngalimpajiliny 12jiliny parlipa kurajpungku. Wali nganpayirru Juntu manya ngapangakujirni piyirnwarnti kajuwarlany, nyanartijangkala pirriyani Jesus. Mapirrikujirnila parlipanya Jesusju. Jartamani parlipa Jesus ngalimpakura purlka. Nyanartikarra parlipanyanta lapantinya Jesusja, wali kitangarni parlipanya Jesusju wanyjani. Jesus kankarralkujirni Ngarpungu. Wali piyirn parlipa kurajpungku ngalimpajilinyarni yangka parlipangurla kirninyja ngunangani mapirrikarrajiwartirra. Wali muwupungkurli-parla nganpayiwu.” ²³ Nyanartijangka kitangarni palupinya parlipinya kurriny nganpayijarra yinijarra Jawujapjaa Majayaj. Marnani palurlanyanu, “Kunyangurla parlipa Jawujap kurajpungku, kunyungurla Majayaj. Wali japirlyungku parliparla Ngarpu. ²⁴⁻²⁵ Nyantungu parlipangu takijulawu yinijartijarra. Layi parlipangu kurajpungku Ngarpungu, warrkampala parliparla yungku Jutajkura.”

Wali purayimarni palupilangulu. Marni palurla Ngarpuwu, “Nyuntu man pinarri, kayan marnanpangu. Nyuntungu marnanpanya nyan-gany. Kayan ngarnangulu ranyjiwanti. Minyarti marnantalu japir-rmanany nyuntu jarntungurru. Nyuntungu marnanpanya yungku piyirn layi kurajpungurla. Kurrinyku marnantalurla japirlyungany minyartijarrawu nganpayijarrawu yinijarrawu Jawujapkujaa Majaya-jku. Wanyjarra marnanpanya yungku yinijarti layi nganpayi.”

Yarntarni palurla marni Ngarpuwu, “Jarlu pa ngangayani nganpayi Jutaj. Ngurrpa marnalurla wanyjurlaparta nguniny. Kunyungurla manyanu kujikani. Nganpayiwarlanyju kayantu parla kangku warrkam Jutajkura. Wayila marnanpanya yungku nganpayiwarlany warrkamayinwarlany.”

²⁶ Wali nyanartijangka pamarrjarra yinijartijarra palupinya yutukani. Ngarpungu kurajpinya pamarr layi, nyanyala palu Majayajkura pamarr. Nyanartila Ngarpungu kurajpinya nganpayi Majayaj warrkampurru. Wali nganpayi nyanarti manyanangurla kirninyyani mapirrikarrajawarntikarti pajilwarntikarti. Yarntarni palu ngunangani 12.

2

Pirlurr Ngarpukurajangka manyanangurla takurryani

¹⁻² Nyanartijangka palu Jesuskurawarnti nukarnini kirrarnani kayanta mayarurla kaninykaniny, yangkala manyanangurla kankarnimarrangu pirriyani wankirirrijarti walypajilinyarni purlkajilinyarni. Pinakarrinyala palu walypajiliny rangkurrmarnani. ³ Nyanganila palu tili ngalyukngalyukmarnani. Kula warlurni. Wali taawantinyala manyanangurla nukarnila tiliwarnti. Ngurrujarra ngurrujarra manyanangurla tili taawantinya. ⁴ Pirlurrula Ngarpukurajangkarlu manyanangurla takurryani mapunjinyangu, juntumanila manyanangurla, wankijartikujirnila manya. Wangkila palu marnani kanarlanywarnti wankiwarnti. Ngajirta palu wanki marnantarla jarlu yangkartiwarnti wankiwarnti, jipinywarlany palu marnani wanki.

⁵⁻¹¹ Wali nyanartijangka palunyanangurla warrlaparni, yalartingurni yalartingurni palu pirripirriyani pinakarrinyupurru. Karrartajarrinya palunyanangurla wankiwarntirla yangka palu paja marnani kujangkurrjarra. Kanarlanywarntirlu palurlanyanu nginyjirrikanani wankiwarnti marrijangkawarnti. Japirlyungani palurlanyanu nyantuwarntirlu karrartaru, “Nyangurlajangka wankiwarnti minyartiwarnti. Nganangu manya pinayinya. Yangkatarlipa Kalalikarrajimipa. Marrijangkawarntirlu marnalurlanyanu nginyjirrikaralany ngalimpakurawarnti wankiwarnti jarntuwarnti marnanpangulu marnana. Marnana palu, nyapartukarra Ngarpu nguniny mayapari. Nyanarti palu marnana wankiwarntiwarlanyngurni.”

Nyanartiwarnti nganpayiwarnti palu Juwujwarnti marrijangka-jinyangu ngurrawarlany ngurrawarlanyjangka kurlampaljangka kakarrampalkarraji kayirrapaljangka karlampalkarraji. Wali kajalurni palu pirriyani, jirnala palu pinakarrinya wankiwarnti nyanartiwarnti marnujangkawarnti. ¹² Purppurrmarnila palu, nyanartila palunyanu japirlyungani, “Nyapartujangka palu marnana. Nyapartukarra parlipanyalu pinayungana minyartiwarntirlu piyirnwartirlu. Minya palu marnana wankiwarnti paja.”

¹³ Wali kanarlanywarntirlu palu jingkirti warralpungani, “Yarr palu wangarta marnana ngapajangka.”

Pitangu manyanangu marni pajawu pinakarrinyanujangkawarntiwu

¹⁴ Wali nyanartijangka Pita turtapinya. Jesuskurawarnti pajilwarnti kanarlanywarnti palu 11 mapirriini ngunangani. Karrinyungurni

manyanganu marnaninyirra Pitangu mayajinyangu. Jirrkirlikanani manyanganu jarrakparnaninyirra. “Piyirnarnti jarntuwarnti, pinakarrilu. Kanarlanywarnti manta pirriyani marrijangkawarnti, kanarlanywarnti manta Jurujulumkarrajiwarnti. ¹⁵ Minyartiwarnti piyirnarnti ngajirta palu wangarta marnana ngapajangkawarnti. Nyurrawarntirlu mantanya nyangany kularni palu wangartarni malany wangki nyanarti, minyartirni manpangu pirriyani Pirlurr Ngarpukurajangka. Ngapa pa ngarnupurru wangartawurra karuwarrajarti. Ngajirta kujarti. Jalarra parlipangu kumantajarti.

¹⁶⁻¹⁷ Kujarti manta pinakarrilany marnujangka, yangka manyanganu Ngarpungu jarluwarlany marni pikawurra ngalimpakurawarntiwu kilakiwarntiwu, nyanartijangkala puraputtu parlipangu lani kur-rumparla ngalimpawu pinalkarrapurru. Ngarpungu manyanganu marni, ‘Yangka ngurra kutajarriwu, kujartikarra marnyanangu yipawu Pirlurr ngajukurajangka piyirnarntiwu nukarniwu ngajungu Kuttu. Julawu palunyanangu wangki ngajukura jirnajangkawarntirlu piyirnarntirlujaa marninwarntirlu. Pingkayiwarntirlu palu nyaku winkirrijilinyarni. Purrkuwarntirlu palu winkirrmananku.’”

²²⁻²⁴ Yarntarni wangkiwarlany manyanganu marni Pitangu, “Ngan-payi yangkarti Jesus Najuritkarraji Kuttu yiparni takyangu. War-rkammarnani minyayirla parlipangurla ngalimparla, nyanjala manta nyurrawarntirlu. Nyanya manta yangka warrkammarnani Ngarpuku-rajawurlu mayangu. Wali pirlakujirni manta nyurrawarntirlu, tu-maj ngajirta mantanya lamakujirla nyanartiwarnti kulipariwarnti, nyurrawarntirlu manta Jesus pirtinyikani pungupurru, ngajirta man-tanyanganu jarmarnantarla. Yijingu mantanya martarnani. Wali tarnikanila palu kankarni mananga, wanji pujujarrinya manangarni, yangkala Ngarpungu wanjikujirni. Jarti pa pirlangu tarrpartarni. Yulajpani pa Ngarpungu. Ngarpu parla pinarri nguja jarluwarlany, pungku palu Jesus nyanarti. ²⁵⁻³² Mapunparnila yiparni kankarnumar-rangu pirlajarrinyupurru. Mapunparni wanjikujirni Jesus Ngarpungu, yangkala marnalu nyanya mapirrikarrajawarntirlu nganamparlu. Ku-jarti manyanganu jarluwarlany Kuttu jularni ngalimpakurawarn-tiwu kilakiwarntiwu, nyapartukarra Jesus pa tikirr wanjikujiwu Ngarpungu.

³³ “Nyanartijangka kajalkajalkujirni Jesus Ngarpungu. Jalarra manyanta Ngarpunga kirralany yapinta mayakarti. Ngarpungu purilkakujirni, kirrarnukujirnila mayakarti, purilkala nguniny Jesus. Nyanartijangka Ngarpungu manyanta yiparni Jesusja Pirlurr nyan-tukurajangka. Jesusjula manpangu yiparni Pirlurr Ngarpukurajangka. Wali pirriyani manpanyarla Pirlurr Ngarpukurajangka, wangkijar-tikujirni manpanya. Nyanartijangka marnalu marnaninyirra. Wali nyanartirni wangki manta jalarra pinakarrinya kayanparni nyur-rawarntirlu. ³⁶ Jesusjal yangkarti purilka kajalkajal. Kajalkajalkujirni Ngarpungu, yiparni pa nyantukurajangka kajalkajalparnila manta pirlakujirni nyurrawarntirlu.” Wali tarruru manyanganu marnani Pitangu.

³⁷ Wali Pitakurajangka wangkijangka palu purrpurrmarni. Munta palu yakurrjarrinya. Marni palunyanangu Pitawujaa kanarlanywarn-tiwu japilwarntiwu. Japirlyinya palunya, “Nyapartujarriwu marnalu.”

³⁸ Pitangu manyanangurla jangkumani, “Walijal. Kurnakwantiwujal manta jalarrarni. Ngapangakujiwula marnanyalu. Jesuskurawarnti manta ngunawu, ngapangakujiwu marnanyalu yininga Jesusja. Julawu marnanyalu Jesuskurawarnti. Wajapungkula manyirrangurla yakurryakurrjangka. Rukalkula manyirrangurla yakurra Ngarpungu. Nyanartijangka manya yungkula Pirlurr nyantukurajangka. Takurryankula manyirrangurla Pirlurr Ngarpukurajangka, juntumankula manyirrangurla. Yiji manya Pirlurr yungku, ngajirta purtayan. ³⁹ Jularni parlipangu Ngarpungu jarlu. Yipawu parlipangu yangkarti Pirlurr Ngarpukurajangka Juwujwarntiwu nukarniwujaa yapajirnyanguwarntiwujaa kanarlanywarntiwu marrijangkawarntiwu, yangka parlipangu kurajpungany Ngarpungu.”

⁴⁰ Wali ngajirta nyanartimipa wangki, kanarlany wangki mapirri manyanangu jularnani Pitangu, mapunwurrainyangu pinakarrinyupurru. Lirrkarpungani manya wangkijawurlu nyanartijawurlu, “Pinakarrilu. Kujikani mantyanu Juwujwarntirlu Jesus pirlakujirnujankarlu. Yangkarti manta pinakarriwu yangka mantyanu kujikani. Wali partalurni manta Ngarpukarti kurnakwantiwu.”

⁴¹ Nyanartijangkarlu palu minymani wangki Pitakura pajangujinyangu. Kurnakwantinyala palu Ngarpukarti, ngapangakujirnanila palunya pajilwarntirlu. Ngapangajarrinyala palu paja marninwarntijaa nganpayiwarnti 3 jawujun. Nyanartijangkala palu mapirrijarrinya palunyanangurla mapirrikarrajiwarntirlu. ⁴² Ngunangani palu nukarnini, yangkala palunyanangu pinajularnani wangki pajilwarntirlu kanarlanywarntiwu Jesuskurawarntiwu. Pinakarrinyani palu nira. Miyi palu pinalkarrapurru ngarnani mapirrirrlu nukarnirlu. Purayimarnani palu.

Jesuskurawarnti palu ngunangani mapirri

⁴³ Warrkammarnani palu Ngarpukurajawurlu Pirlurrjawurlu, walila palunya wlyukujirnanani mimijartiwarnti pajilwarntirlu. Nyangani palunya pajilwarnti kanarlanywarntirlu pajangu. Walila palu nyanangungurla rayinjarrinyani yangka palunya wlyukujirnanani mimijartiwarnti pajilwarntirlu.

⁴⁴⁻⁴⁵ Nyanartijangka nira palu ngunangani mapirri Jesuskurawarnti nukarnini. Wali kanarlanywarnti palu ngunangani pamarr pajajartiwarntijaa mana pajajartiwarnti, yarnta mayarujartiwarnti. Kanarlanywarnti palu lamparnjartiwarnti. Wali purlkajartiwarntirlu palunya jalimkujirnanani manawarnti nganapartu nganapartu mayaruwurti. Pamarrpala palu warntarnani. Nyanartijangkala pamarr palunya yungani mayarujangkawarnti lamparnjartiwarntijaa marlalljartiwarnti.

⁴⁶ Wali warryanani palu mayarurlurra Timpullurra kumantawarlany kumantawarlany. Miyi palurlanyanu ngarnani mapirrirrlu ngurrawarlany ngurrawarlany. Ngarrurtarlu palu ngarnani. Yungani palunyanu jangarrarlu miyijaa kuyi. Kujartikarra palu ngunangani. ⁴⁷ Wirriyarlu palu nira parpayipungani Ngarpu nyantuwarntirlu. Wulyu palu jularnani, “Wulyujinyangu parlipangu ngalimpawu Ngarpu.” Jurujulumjangkawarntirlu palunyanangu wlyumarnani Jesuskurawarntiwu nukarnirlu.

Wali kanarlanywarntila manya kurnakkujirnani Ngarpungu, mapunikanurla palunyanangurla kurninyyanila Jesuskurawarntirla.

3

Nganpayi nyirnilya wurnajarrinya

¹ Nyanartijangka Pitajaa Jun pila yani mayarukarti purlkakarti Ngarpukurakarti. Purayimarnukarti pila yani purangurla karlangurla. Nyanartikarra palu nira purayimarnani karuwarrarlurra purangu karlangurla Juwujwarnti. ² Wali pirriyani pilanyanta nganpayirla kirrarnumartarla. Kirrarnani palkanga kirlingirrirla marnpa. Kirlingirri nyanarti palu Juwujwarntirlu jularnani yini jurnanykarra. Kumantawarlany kumantawarlany pa kirrarnani nganpayi nyanarti kirrarnumarta. Ngarntingarntimarnani manyanangurla pamarr piyirnwarntirla yangka palu tirrinyyanani nyanartipurtarra Ngarpukurakarti mayarukarti purlkakarti. Yawiyijarrinyanila palurla kanarlanywarnti, yunganila palurla pamarr. Wali nganpayi nyanarti pa kirrarnani lama kirrarnumarta warrkamngajirta. Yapajangkarni kirrarnumarta kujartirni ngunangani. Wali jatpankarra kangani palu wurna ngurakarti tikirr. Yarnata kumantawarlany tikirrporni palu kangani nyanartikartirni mayarukarti jurnanykarrakarti. Ngurruwarlany pa kirrarnumarta. Kumantawarlany kumantawarlany palu jatpankarra kangani, kirrarnukujirnani palu kirlingirrirla ngarntimarnupurru.

³ Wali nyanartipurtarra pila yani nganpayijarra Pitajaa Jun. Ngarntimarni pilangurla, “Yarrwurti yungkajapila pamarr miyipurru.”

⁴ Wali jatparamani pila kankurnumarrangu. Karrinyungurnu pila nyanyangurra kirrarnujangka. Marnila parla Pitangu, “Kaj. Nyakajaranya.”

⁵ Wali pinakarrinya pinya nyanawurlu nyirnilyarlu. Marni parlanyanu, “Kunyangurla nganapartajapila yungku wulyu nyantujarrarlu.”

⁶ Nyanartijangka Pitangu parla marni, “Pamarr ngajirtajarti pajarra. Marlal. Ngajirta pajarra pamarr marta, yarrwurti pajarrarnanta yungku wulyujinyangu, yangkarti Jesuskura maya pajarrarnanta yungku. Yarrwurti turtapungka nyuntu, wurnala man yanku. Jesus Kurayijju manta tanyjikujiwu Najuritkarrajirlu.”

⁷ Wali Pitangu karrinyungurni ngarrpirtimani mayakartingurni. Ngarrpirtimanurla karrinyukujirni nganpayi nyanarti. Partalurnila jinajarra yarrpangkajarrinya, wali wulyujarrinyala. ⁸ Jamurn warlarpirtijarra jina tanyjijarrinya, murtarni jarntakparni kankarral. Karrinyangurrara, kitpinyangurra, wali tirrinyyanila pilangurla nganpayijarrarla mayarurlurra purlkangkurra Ngarpukurarlurra. Rijikarra pa tirrinyyanani ngarrurtajarrinyangurra. Ngarpula pa wulyujinyangu parpayipungani, “Ngarpu pa wulyujinyangu. Wulyukujirni paja nyirnilyajangka.” ⁹ Nyanya palu piyirnwarntirlu nukarnirlu nganpayi nyanarti. Wurnajarti palu nyanyangurra. Parpayipungani manyanangurlanyanu Ngarpuwu. ¹⁰ Nginyjirringinyjirrikanani palu yangkarti ngarntimanujuwal. Purrpurrmarni palu, mil palu purlkajarrinya, nyapartujangka yangkakata nira kirrarnani kirrarnu palkanga kirlingirrimartaji jurnanykarrarla.

Pitangu manyanangu marni mayarurla Ngarpukurarla purlkanga

¹¹ Pirripirriyanani palu purrpurmarnujangkawarnti marnpangurni yarntarni nyangupurru. Tarrpartarnani pinya nganpayirlu wulyujar-rinyujangkarlu Pitajaa Jun. Karrinyani palu nyanayirlarni mayarurla kirlingarni.

¹²⁻¹³ Yangka manya nyanyangurra Pitangu, kanarlanywarnti pir-ripirriyanani palunyanangurla, marnila manyanangu Pitangu, “Nga-jukurawarnti jarntuwarnti. Nganajangka manta kujarti mil purlka-jarrilany. Ngurrpa ngantarla Ngarpukurawu mayawu. Jesusjugal wlyukujirni minyarti. Nganajangkarlu marnanypanyalu nyangany nganampa. Ngurrpangu ngarnanypanyalu nyangany. Ngurrpa ngartantarla wlyukujirnipurru. Ngajirta pajarra ngajarrarlu wlyukujirna yangka pa Jesusju wlyukujirni. Ngajirta pajarra maya marta, yangka pa Jesusju maya martalany. Jesus yangkarti parlanyanu walaku nyantukura kajalkajalkujirni Ngarpungu ngalimpakur- rarl, yangkawurti manta pinakanya Jesus tarrpartarnupurrujaa ngu- likanupurru. Wali pa Jesus yulajpantarla Payilittu, yangkala mantarla jarlmarni.

¹⁴ “Nyurrawarntirlurni manta ngulikani parntakayanparni. Nyar- narti nganpayi Jesus mapunparni nguniny munta kayan parla Ngarpuwu wlyujinyangu. Mapunikani parla Jesusju Kutku. Nyur- rawarntirlu manta parnkapingurla ngulikani. Payilittu pa Jesus yulajpantarla, nyurrawarntirlu mantarla japirlyinya nganpayiwar- lany yulajpanuwu. Purapij manta yulajpani yangkarti pungujuwal.
¹⁵ Ngulikani manta Jesus, nyanartila palu tarnikani mananga, yangkala pirlajarrinya nyanarti wanji yungujuwal. Ngarpungula wanjikujirni. Nyanyala marnalu mapirrikarrajawarntirlu nganamparlu. Jalarrarni marnalu julalany nyanarti wanjikujirnujangka.

¹⁶ “Wali Jesus parlipangu mayapari mapunjinyangu. Nyantuku- rarl mayangu Jesuskurarlu pa wurnajartikujirni nganpayi minyarti kirrarnujangka. Mapunikani parla nganpayirlu kirrarnumartarlurni, nyanartijangkarlula karrinyukujirnila Jesusju. Wayila manta nyan- gana nganpayi minyarti. Mapunikani parla Jesusku. Wali Jesusjula wlyukujirni jalarrarni manta nyangana.”

¹⁷ Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Wali ngurppangurrparlu palu Jesus ngulikani purlkawarntirlu Juwujwarntirlu. Nyurrawarnt- tirlu mapirrirlu manta ngurppangu ngulikani. Ngajirta mantarla pinarri ngunarla Jesusku. ¹⁸ Nyurrawarnti mantarla ngurrrpa ngunan- gani, ngajirta Ngarpu. Nyantungu manyanangu jarluwarlany jularni puraputwarntiwu nyapartukarra manta nyurrawarntirlu Jesus Kurayij pirlakujiwu. ¹⁹ Puju manta nguniny kurntayi jalarra, kurntayikarra manta kurnakwantiwu Ngarpukarti. Ngarpungula manyirrangurla wajapungku kurntayijaa yakurryakurr.”

4

Tarrpartarni palupinya Pitajaa Jun

¹⁻² Wali kanarlanywarntirlu palurla yakurrmarnani wangkiwu nya- nartiwu yinijartiwarntirlu Tajujiwarntirlu. Minyartiwarntirlu Tajuj- iwarntirlu palu nira pinapinakarrinyani piyirn nganawurti kayan

ngarta turtangka pirlajangka marlaljinyangu. Nyanartijangka palupilangurla panypungani Pitangajaa Junta wangkingarni, jularnani pilanyanangu pirlajangka pa Jesus wanjijarrinya. Wali pilanya pinalkarra jularnani, “Mapunwurra marnalu nyanya Jesus turtangujanga, walimpa parlipa kirlingalparni turtanguku nyantujiliny pirlajangkawarlanyparni.”

Nyanartijangka Pitangu warrarni manyanangu jularnani wangki Juntu mapirriirni, yangkala palu pirriyanani wangkingarni Tajujiwarn-tijaa puriswarnitijaa nganpayi limpajiliny layi. Maja parla mayaruwu purilkawu Ngarpukurawu ngunangani limpajiliny. Wali pirriyani palupilangurla Pitangajaa Junta. Kulijarrinya palu. Yakurrmarnani palupilangu Pitajarrawu Junku marnujangkawu. ³ Tarrpartarnila palupinya piyirwarnitijangka. Karuwarrarla palupinya tarrpartarni, yangkala palupinya yutukani jayilla. Kangkarla palupinya partalurni majawarntikarti japirlyungupurru, yangkala jarlu karuwarrajarrinya. Walila palupinya yutukani jayilla kumantapurru.

⁴ Wali mapunikanila palu kanarlanywarntirlu pajangu wangki Pitakurajangka jularnujangka, yarnta Junkurajangka, yangkala palu kurnakwantinya Jesuskarti. Wali Jesuskurawarntila palu nyanartikar-rarni pajajarrynyajinyangu, 5 jawujunjarrinya palu.

Pitajaa Jun palupinya kanya purlkawarntikarti

⁵ Nyanartijangka kumanta pila nyanayirlarni ngunangani jayilla. Martarnani pinya limpangu. Wali Juwujwarnti purlkawarnti majawarntijaa kurayipwarnti palupilangulu warryani japirlyungupurru Jurujulumja. ⁷ Marni palurla limpawu, “Purpantapinya nyanartijarra nganpayijarra.” Wali pirrikanya pinya Pitajaa Jun limpangu. Marnpa palupinya karrinyukujirni. Japirlyinya palupinya, “Nyapartukarra manpila wulyukujirni nganpayi kirrarnumartajangka. Wanyjarra-jangka manpila maya martalany. Ngana yini manpilarla jularni wulyukujirnipurru.”

⁸ Wali nyanartijangka Pirlurrijawurlu Ngarpukurajangkajawurlu manyanangurla jangkumani Pitangu. Marni manyanangu, ⁹⁻¹⁰ “Jarntuwarnti ngajukurawarnti purlkawarnti. Wali japirlyungany mantarranyalu nyurrawarntirlu. Ngajirta marna ngajungu wulyukujirla, yangka pa Jesusju wulyukujirni. Julawu marnanyirrangu minyarti maya pa Jesuskura Najuritkarrajikura. Jesus yangkarti manta pirlakujirni nyurrawarntirlurni, Ngarpungula wanjikujirni. Nyantukura yini pajarra julalany Jesuskura yini wulyukujirnipurru. Jesusju pa wulyukujirni. Jalarrarni manta nyangany nganpayi minyarti karrinyujangka. Jesuskuraru mayangu pa kirrarnumartajangka karrinyukujirni. ¹² Yarnta nyantungurni parlipanya pirlurr wanji yungany kujawurlurra Jesusjumipa. Kayan ngarlipanya ngananguwurti yungka, nyantungumipa kayantu Jesusju. Nyantu pa kayan.”

¹³ Wali purlkawarnti palu purrpurrmarni tumaj pila jularnani wangkiwarnti purrrtuwarnti. Ngurrrpa pilarla kurrumpawu, ngajirta pila pinarrijarrirla kuwulla. Wali nginyjirrikani palupinya minyartijarra pila Jesuskurajarra mapirrikarrajijarra. Jesusju pinya pinarriyinya nukarnini.

¹⁴ Ngulikanupurru palu nguja. Ngulikarrarla palupinya nganpayijarra yinijarra Pitajaa Jun, yangkala palu nyanya wulyukujirnujangka kirrarnumarta pila wulyukujirni. Mapirri palu karrinyani. Kulkururlu palu pinakarrinyani, yangkala palurla jarti pinakarrinyani wangkiwu marnupurru. ¹⁵ Marni palupilangu, “Yantapila palkakarti. Wangki marnalu malku nganampamipa.” Wali turrinyani pila. Karrinyani pila palkanga.

¹⁶ Japirlyungani palunyanu, “Nyapartukujiwu parlipinya minyartijarra nganpayijarra. Minyajal palupinya nyanya pajangu Jurujulumkarrajiwarntirlu mapirri wulyukujirnujangka. Mapunparni pila wulyukujirni ngurruwarlany kanarlanyparni. Kayan ngarliparla jirnapungka yangka parlipinya tampi nyanya. ¹⁷ Jarmalku parlipilangu minyartijarrawu nganpayijarrawu. Puju ngarlipa yarr kirranya kulkuru, yangkala ngartapilanyanangu jularnanta Jesus, mapunikarrarla ngartalurla pajangu piyirntu. Minyarti parlipilangu malku, ngajirta ngartapila Jesus jularnanta yarnta. Ngajirta ngartapilanyanta Jesusja yarringarnanta mayanga.”

¹⁸ Nyanartijangka tikirrkujirni palupinya. Marni palupilangu, “Wayila manpila lamajarriwu jalarra. Kanarlanywarntiwu ngajirta nganpilanyanangu yarnta Jesus jularnanta. Ngajirta nganpilanya pinarriyunganta Jesuskurajangka wangki. Ngajirta nganpilanyanta Jesusja yarringarnanta mayanga. Wali manypilangurla ngaapalku.”

¹⁹⁻²⁰ Marnila pilanyanangu, “Nyurrawarnti manta pinangurruwarnti. Kaj nganawu pajarrarla mapunikarrku. Kunyungurla Ngarpuwu, kunyungurla nyurrawarntiwu. Julalu. Wali mapunikarralany pajarrarla Ngarpuwu, tumaj pajarranyanta pinakarrinyani Jesusja wangki marnujangka. Yarnta mapirri pajarranyanta ngunangani Jesusjarni. Nyantungu pajarranya pinarriyungani. Yarnta pajarra nyanya Jesus turtapungujangkajaa mapunikani pajarranyanta. Kayan ngajarrarnanyirrangu mapunikarra nyurrawarnti piyirwarnti. Ngarpumipa pajarra mapunikarrku.”

²¹⁻²² Jarmarni pilangulu purlkawarntirlu. Kulikulijarrinya pilangulu purlkawarntirlu. Mapunikarrarla pilanya nyantuwarnti purlkawarnti. Jarmarnurla palupinya yulajpani jayillajangka, palkangala pila ngujangurra. Kayan ngalupinya jayilla martarla, tumaj palupilangu piyirwarntirlu pajangu wulumarnani Jurujulumkarrajiwarntirlu. Ngarpula palu parpayipungani nukarnirlu nyantujarrangurni. Marnani palu, “Nganpayi nyanarti pa Jesusju wulyukujirni jamurnku purrkuwu yitilwarnti 40 pa ngunangani.” Nyanartijangka jartila palu purlkawarntirlu pinakarrinya nganangurni palupinya yutukarrarla jayillajaa pungkarla pinyalu kuli.

Purayimarnani palurla Ngarpu purnkukujirnuwu

²³ Nyanartijangka yani pilanyanangurla nyantujarrakurlurra Jesuskurawarntirlurra. Jularnanila pilanyanangu wangki, nyapartukarra palupinya marrkukani. ²⁴ Jamurn palu pinakarrinya nyanarti wangki nyapartukarra palupinya marrkukani, wali purayipurayimarnani palurla Ngarpuwu Jesuskurawarntirlu. Marnani palurla

Ngarpuwu, “Nyuntu man purlka, nyuntu man kayan. Jarlu mar-nanpangu ngartakpani yalkirijaa nguwa, kuyiwarntijaa piyirwarnti, miyiwartijaa ngapa. Purlka marnanpangu nyuntu nguniny.

²⁹ “Nyuntu marnantalu jalarra japirrmanana yangkarti marnapanyalu marrkukani piyirwarntirlu. Nyuntukurangurni wangkingurni marnapanyalu marrkukani. Wali nyuntungu manyanangu pinarri nyapartukarra marnapangulu marni minyarti. Jarlujangka manurla pinarri ngunangani kuliwu minyartiwu. Jamulu marnapangulu jarmarni, nganamparlu marnalunyanangu nyuntukura wangki jularnanku jutungurni. Purnkukujirnanpanya, nyuntula marnantalu jularnanku purnkungu. ³⁰ Nyuntungu marnanpanya maya yungku, yangkala marnalunya wulyukujiwu mimijartiwarnti yini Jesus jularnurla. Piyirwarntirlula palunya nyaku wulyukujirnujanga, malkula palu, ‘Minya kujala mapun Jesus Ngarpukura walaku mayakujirnujuwaljaa wulyukujirnujuwal.’”

³¹ Yangka palu karrkarni purayimarnujanga, ririmarni mayaru nyanarti. Ririmarninyirra. Yarntarni manyanangurla takurryani Pirlurr Ngarpukurajanga, yangkala manya tipani Pirlurru Ngarpukurajangkarlu. Nyanartijanga jularnani palunyanangu Ngarpukura wangki purnkungu. Ngajirta palu rayinkarrirla.

Yungani palunyanu Jesuskurawarntirlu

³² Wali kayanparni palu pinakarrinyani milyilyi kayantajarrinya palu. Kayanparni palu ngunangani. Ngajirta palu ngurrunguru ngunangantarla. Yungani palunyanu manawarnti jangarrarlul. Ngajirta palurlanyanu martarnantarla, ngajirta palurla mururrmarnantarla nyanartiwarntiwu manawarntiwu. Yungani palunyanu Jesuskurawarntirlu.

³³ Pajilwarntirlu palunyanangu jularnani piyirwarntiwu kanarlanywarntiwu nyapartukarra Jesus turtapinyajaa wanjijarrinya. Ngarpungu manya marlamanani Pirlurru Ngarpukurajangkarlu mayakujirnani manya. Ngajirta palunyanangu yakurrmarnantarla Jurujulumkarrajiwarntirlu, wulyumarnani palunyanangu Jesuskurawarntiwu.

³⁴⁻³⁵ Wali kanarlanywarnti Jesuskurawarnti palu ngunangani pamarr pajajartiwarntijaa mana pajajartiwarnti, yarnta mayarujartiwarnti. Mayaruwarnti palunya martarnani. Jalimkujirnanila palunyanangurla mayaru, pamarrpala palu warntarnani. Nyanartijangka pamarr palunya yinya mayarujangka pajilwarnti kanarlanywarnti yungupurru marlajartiwarnti, yungkula palunya pajilwarntirlu. Nyangani palunya marlajartiwarnti. Parlipungani palunya pajilwarntirlu, “Yu. Minyarti kayan, yungku parliparla.” Yunganila palunya marlajartiwarnti. Nyanartijangka ngajirta layiwurti marlal ngunarla. Pujurnila palu nguja pamarrjartiwarnti Jesuskurawarnti piyirnjaa marninjaa yapa. ³⁶⁻³⁷ Layi nganpayi manyanangurla ngunangani Jesuskurawarntirla yinijarraarti kurrinyarti yini Panapajjaa Jawujap yinijarra kurriny pinya martarnani. Pajilwarntirlu palu jularnani Panapaj Wirriyakujirnujuwal. Martarnani pa mayaru Panapajju Wirriyakujirnujuwallu. Jalimkujirnila manyanangurla Panapajju kanarlanywarntirla, pamarrpala warntarni, yinyala manya pajilwarnti

pamarr mayarujangka. Kanarlanywarntila palunya yungku pajilwarn-tirlu marlaljartiwarnti.

5

Yananayajja Jipayira

¹ Nganpayiwarlany ngunangani Yananayaj kanarlanyparni ngajirta Panapajjiliny. Kartujarti pa nyantu yini Jipayira. Jamirlangurlu pila martarnani mayaru kurrinyju. Nyanartijangka jalimkujirnila Yananayajju mayaru manyanangurla kanarlanywarntirla, pamarrpala warntarni mayarujangka. ² Pamarr nyanarti warntarni mayarujangka. Nyanartijangka kanarlanywarnti pamarr manya yinya pajilwarnti, kanarlanywarnti martarnani parlanyanu nyantungu. Marni manyanangu, “Minyarti marnannya yungana pamarr pujurni,” marni manyanangu pajilwarntiwu Pitawu mapirri, yungkula manya marlaljartiwarnti. Yirri manyanangu marni. Kajiyinya manya pajilwarnti. Ranjikujirni pilarlanyanu kanarlanywarnti pamarr jamirlangurlu. Martarnanila pilarlanyanu pamarr. Ngajirta pa ranji martarla nganpayirlumipa Yananayajju. Kartunyankura mapirrirni parla pinarri nguja nyanartiwu pamarrku ranyjikujirnujangkawu.

³ Pitangu parla marni Yananayajku. Taj jularni parla yini. Marni parla, “Nyapartujangkarlu manpanya kajiyinya. Pirla mangurla takurryani, pinakarrinya manyanta pirlanga. Ngajirta man ngunyipungkarla pirla, wulumarnani mankurla pamarrku nyuntungu. Nyanartijangka pamarr mankurpanyanu ranyjikujirni karlpurrwarlany nyuntungu. Nganajangka marnanpangu marni, ‘Minyarti pamarr marnannya yungana pujurni.’ Nyuntukura pamarr wali. Yangkala man murlanpinya. Ngajirta manpangu manyjarla karlpurrwarlany martarnupurru nyuntungu. Pirlurrku Ngarpukurajangkawu manurla yirri marni.”

⁴ Yarnarni parla marni Pitangu, “Ngajirta marnantalu japirlyungka pujurni pamarr yungupurru. Minyarti mayaru mangu nyuntukura. Wali mankurpanyanu jalimkujirni. Pamarr mankurpanyanu warntarni, wali nyanarti, martarla mankurpanyanu kalara pamarr kalpurrwarlany. Minya manpangu marni pujurni manpanya yungkarla, kujartikarra manpangu marni kalpurrwarlany mankurpanyanu ranyji martarni. Nganajangkarlu man pirla mapunikani. Mapunparni man kajiyinya Ngarpu. Ngajirta marnanpanya kajiyungkarla piyirwarnti nganampa. Kajiyinya mankurla Ngarpu.”

⁵⁻⁶ Jamurn pinakarrinya wangki nyanarti Pitakura, wantinyala mur-tarni. Pirlajarrynala. Wali pingkayiwartirlula palunyanta kutikani, kanyala palu nguwakarti turnmanila palu.

Wali jularni palunyanangu nganpayi nyanarti Yananayaj wantinyujangka pirlajarrynuyangka. Pinakarrynurla palu rayinjarrynala. ⁷ Marnin parla kartunyankura ngurrra ngunangani. Ngajirta yinki, yarr partalurni pirriyanila manyanangurla kayantarni purangurla. Ngurrra manyanangurla pirriyani pajilwarntikarti.

⁸ Japirlyinyala Pitangu. Kujartikarra parla marni. “Japirlyungku marnanta. Pujurni ngarnanpanyapila yinya pamarr mayarujangka jalimkujirnujangka.”

“Yu,” marni parla marnintu. “Pujurni pajarrarnanya yinya.”

⁹ Yarntarni Pitangu parla marni, “Nganajangkarlu manpila Pirlurr Ngarpukurajangka kajiyinya. Kula walirni manpila ranyjikujirra pamarr; minyangurru manpinya Pirlurru Ngarpukurajangkarlu nyanya. Wali pirlajarrinya pa nyuntukura ngumparna, turnmani palu pingkayiwartirlu. Tikirryanana palu jalarra, pinakarrinyana marnanya pingkayiwartni, nyuntula mantalu warntawu pirlajarrinyujangka jalarra.”

¹⁰ Wali murtarnila manyanta wantinya jinanga nganpayirla Pitanga, pirlapalajirnla yukarnani. Pingkayiwartnila palu pirriyani, nyanyala palu marnin. Warntarnkanyala palu pirlajarrinyujangka. Nguwakartila palu kanya turnmanupurru ngumparnarlarni marnparni, turnmanujangkajarrala pila nguja kurrinyparni.

¹¹ Nyanartijangka rayinjarrinyala palu Jesuskurawarnti piyirnwarn-tijaa kanarlanywarnti mapirri. Pinakarrinya palupinya jamirlangu pirlajarrinyujangka, wali pujurnila palu rayinjarrinya.

Wulyukujirnani palunya paja pajilwarntirlu

¹² Nyanartijangka pajilwarntirlu palunya wulyukujirnani mimijartiwarnti piyirnwarnti, yangkala kanarlanywarntirlu palunya nyanya Ngarpukurajartiwarnti mayajartiwarnti. Wangkikarra palu nira kirrarnani mayarurla Timpulla. ¹³ Kanarlanywarnti piyirnwarnti ngajirta palunyanangurla kirniny yanantarla, tumaj palu karrartajar-rinya. Ngajirta palunyanangurla yanantarla kanarlanywarnti, walirni palunyanangu wulumarnani.

¹⁴ Wali kanarlanywarntirlu pajangu palu Jesus mapunikani piyirnwarntirlujaa marninwarntirlu, yarnta palunyanta mapunikanani kujangkurrarni kujangkurrarni pajangu. Mapunikanujangkarlu palunyanangurla mapirrijarrinya Jesuskurawarntirla.

¹⁵ Jurujulumjangkawarntirlu palunya kanarlanywarntirlu nyangani pajilwarnti, wulyukujirnani palunya mimijartiwarnti. Nira palu kujartikarra ngunangani. Nyanartijangka jarntuwarntirlu palunya kangani mimijartiwarnti kanarlanywarnti. Warntarrirla marnpa palunya yutukanani. Kangani palunya pirlangkirrijarti, yutukananila palunya pirlangkirrijarti. Jurumanani palurra Pitawu wulyukujir-nupurru. Yangka kaji Pita marnpa pirriyanku, wali wangarr manyanta wuwuyanku mimijartirla. Kujarti palu pinapinakarrinyani, puju manyanta Pitakura wangarr ngunarla piyirnta, wulyujarriwula. Yangkala palunya kanya warntarrikarti wangarrpurru wulyukujir-nupurru.

¹⁶ Yarntarni palunya kangani kanarlanywarnti mimijartiwarnti Jurujulumkarti mayaru lamparnwarntijangka. Jurujulumjarni palun-yanta mayaruwarnti wamarn karrinyani lamparnwarnti. Kangani palunya pajangu mimijartiwarntijaa kanarlanywarntirla manyanan-gurla pirla takurriyani. Jarlu manyanangurla takurriyani, kanganila palunya jarntuwarntirlu.

Wali kanyala palunya Jurujulumkarti wulyukujir-nupurru pajilwarn-tikarti. Mimijartiwarnti palunya wulyukujirnani nukarnini yarnta pirla takurriyanujangka palunyanangurla jurramanani.

Jayillajangka manya kanya palkakarti yinjillu

¹⁷ Pinakarrinya palunya, purisju purlkangujaa nyantukurawarn-tirlu yiniwarntirlu Tajujiwartirlu. Pinakarrinya palunya pajilwarnti

yangka palunya wulyukujirnani mimijartiwarnti. Wali yurrulyjarrinya palunyanangu pajilwarntiwu. Nyanartijangka palu warryani wangki palunya yungani. Yurrulyjarrinya palunyanangu. Marnani palurlanyanu, “Yutukarrku parlipanya jayilla.”¹⁸ Wali tarrpartarnila palunya, takurrkujirnala palunya mayarurla jayilla. Rukukani palunya mayarurla kaninykaniny. Kirlingirri palu rukukani tirrinyyanurlamarra.¹⁹ Wali pukanyajarrinya manyanangu. Pirriyani manyanangu pukanyajarti yinjil Ngarpukurajangka. Warijpanila manyanangu nyanarti kirlingirri. Ngarrpirtikanyala manya yinjillu palkakarti. Nyanarti kirlingirri palu tirrinyyani. Marni manyanangu yinjillu,²⁰ “Yantalu mayarukarti Timpulkarti. Wangki mantanyanangu julawu Jesuskurlal yanuwu wanjingal kujawurlurra.”²¹ Mapunparnila palu yani Timpulkarti. Mapunikani palu yinjil. Wali kumantajarrinya, rakarrarla palu takurryani mayarurla Timpulla, pinajularnani palunyanangu wangki Jesuskura.

Nyanartijangkarlu purika nganpayi purisjaa kanarlanywarnti nyan-tukurawarnti piyirnwartni palu kirrarnani wangkikarra. Yarnta kanarlanywarnti palunya warntarni Juwujwarntikura majawarnti. Nyantuwarnti palu kujartikarra warryanani nira pinapinakar-rinyanupurru jirrkirl ngunangupurru. Jirrkirlkujirnani palu wangki.

Wali marurrpinyala palunya pajilwarntipurru ngulikanupurru. Kirrarnani palu wangkikarra. Nyanartijangka palunya yiparni limpawarnti jayilkarti pajilwarntikarti purpanupurru, kangkula palunya majawarntikarti wangkipurru.

Wali limpawarnti palu yani jayilkarti pajilwarntikarti purpanupurru.²² Takurryanila palu jayilla, jarti palunyanangu nyanya mayaru. Tikiyanila palu wangkijarti majawarntikarti.²³ Jirnapinyala palunyanangu limpawarntirlu, “Takurryani marnalu yangkartirlarni jayilla. Jarti marnalunyanangu nyanya mayaru, yangkarti palu nguja. Tikiyanila marnalunyirrangu wangkijarti purlkawarntiwu. Jirnapungana marnalunyirrangu jalarra. Parlipinyala marnalu, rukjartirni ngujangurra kirlingirri tuwa jatarni, ngajirta kirlingirrijarrirla. Yarnta marnalunya parlipinya limpawarnti ngampurrjiwarnti. Warrarni palu ngampurrikanani. Kula palu warrarni ngunangani pajilwarnti nyanayirla mayarurla. Wali nyanartijangka marnalu larntakpani kirlingirri, takurryanila marnalu. Jartila marnalunyanangu nyanya pajilwarntiwu marlal. Ngurramipa marnalu nyanya.” Wali kujartikarra palunyanangu jularni majawarntiwu limpawarntirlu.

²⁴ Wali karrartajarrinyala palu purlkawarnti, yarnta nganpayi-warlany maja parla mayaruwu Timpulku. Marnani palurlanyanu purlkawarntirlu, “Nyapartukarra palu pajilwarnti tirrinyyani.”

Kanya palunya pajilwarnti purlkawarntikarti

²⁵ Nyanartijangka layi nganpayi yani Timpulkarti. Parlipinyala manya pajilwarnti. Wangki palunyanangu jularnani Jesuskura kanarlanywarntiwu piyirnwartiwu mayarurla Ngarpukurarla. Nyanartijangka yanila manyanangurla purlkawarntikarti, jakuljularnila manya pajilwarnti. Marni manyanangu purlkawarntiwu, “Pinakar-rilu, kulkurujarrilu. Wangki marnanyirrangu julawu. Yangkartiwarnti nganpayiwarnti yangka palu yap yani jayillajangkawarnti jalarra

marnanya parlipinya Ngarpukurarla mayarurla purlkanga. Wangki palunyanangu marnana Jesuskura kanarlanywarntiwu piyirwarn-tiwu.”

²⁶ Wali yanila palu maja Timpulpurrujaa limpawarnti nyantukurawarnti, pirriyani palunyanangurla. Warntarnila palunya yuntangu. Tarrpartarnila palunya yuntangu yarr rayinkarrarlu. Rayinkarrinyani palunyanangurla, tumaj palu paja kirrarnani kanarlanywarnti piyirwarnarnti. Wulyumarnani palunyanangu pajilwarntiwu, yangkala ngalunya limpawarnti luwarla pamarrjawurlu pirlawurra.

²⁷ Wali limpawarntirlu palunya kanya pajilwarnti purlkawarntikarti. Kaparnpala palunya karrinyukujirni ngulikanupurru. Purikawarnti palu kirrarnani. ²⁸ Marnila manyanangu purlkangu purisju pajilwarntiwu, “Jarlu marnalunyirrangu jarmarni, ngajirta nganta Jesuskura wangki jularnanta. Jartirni. Ngajirta manpangulurla mapunikarrarla. Jutungu mantanyanangu jularnani Jesuskura wangki, yangkarti marnalunyirrangu jarti jarmarni.”

Yarntarni manyanangu marni purlkangu purisju, “Jularnani mantanyanangu pujuwurni Jurujulumkarrajiwarntiwu, yangkala palu nukarnirlu pinakarrinyana wangki Jesuskura jularnujangka. Yarnta jakuljularnani marnanpanyalu nganamparlu Jesus pirlakujirnujangka.”

²⁹ Nyanartijangka pajilwarntirlu palunya jangkumani. “Ngajirta. Kayan ngarnalu nganakurawurti mapunikarra piyirwarnantikura. Mapunikarralany marnalu Ngarpukuramiparni wangki. Nyanarti marnalu kayan Ngarpukura mapunikarrku.”

³⁰⁻³¹ Yarntarni palunyanangu marni purlkawarntiwu pajilwarntirlu, “Ngarpu parlipangu jumangkarnijangka jarluwarlanyjangka. Kilakiwarntirlu palu jarlu wajilpungani Ngarpu. Wali Ngarpungu pa Jesus wanjikujirni. Jarlu manta ngulikani Jesus yangkarti, nyanartila palu tarnikani mananga, yangkala pirlajarrinya. Nyanartijangka Ngarpungu ngalimpakurarlu wanjikujirni. Kankarnikujirni Jesus Ngarpungu, kankarnila jalarra kiralany, purlkakujirni Ngarpungu Jesus. Jalarra manpangu nguniny kurnakwantinyujangkawu, yangka nganawurti kurnakwantilany. Wali Ngarpungula parlipangurla wajapungany yakurryakurr Juwujwarntirla nganamparla, yangka parlipa kurnakwantilany. ³² Kujartikarra marnalu julalany Jesuskura wangki nganamparlu pajilwarntirlu yarnta Pirlurru Ngarpukurajangkarlu mapirrirru. Puju parlipa mapunikarralany Ngarpu, wali Pirlurru Ngarpukurajangka parlipangurla takurryanany, yipalany Ngarpungu, takurryanany pala parlipangurla.”

³³ Yarnta palunyanangu pajilwarntirlu jularnani jirrkirl janginyjurra palunyanangu jularnani. Wali wirrilyijarrinyala palu, kulijarrinya palu nyanartiwarnti purlkawarnti. Pungkarla palunya pirlawurra pajilwarnti. Wali wangkila palu marnani nyanartiwarnti purlkawarnti pungupurru. Pungkarla palunya pirlawurra pajilwarnti.

Kamaliyallu manya purntukanya

³⁴ Wali nganpayi layi yangka manyanangu ngunangani jarlu pinayungujuwal pinangurrujinyangu. Mujijkura wangki jarlujangka

manya pinayungani. Paraji pa nyantu, yini parla Kamaliyal. Juwujwarntirlu palurla wulyumarnani nyanartiwu nganpayiwu pujungurni, tumaj pa pinangurrujinyangu. Nyanarti nganpayi turtapinya wangkijarti. Nyanartijangka marnila manyanangu limpawarntiwu, “Kangku mantanya pajilwarnti. Kirralkula palu marri pakul. Ngajirta ngalu pinakarri minyarti wangki.”

35-39 Jamurn palunya kanya, wali wartangurnila manyanangu jularnani purlkawarntiwu Kamaliyallu, “Kulkurujarrilu ngajukurawarnti. Wangki marnanyirrangu julawu, pinakarrilu. Ngajirta ngantanya partalurni pungka. Kunyungurla manta warrarni pinapinakar-rinyanku. Kunyungurla palu minyartiwarnti Ngarpukura. Kunyungurla Ngarpungu manya marlamananyjaa maya manya yungany nyantukura.”

Yarntarni manyanangu marni, “Julawu marnanyirrangu nganpayi-jarra kajalujangkajarra. Pina tikiyantalu. Jarlu nganpayiwarlany pirriyani nganpayi kajalurni. Wali kajalkajalkujirlala manyanu, purlka manyanu jatikarrarla. Jularnani manyanangu piyirnwarntiwu, ‘Ngaju marnanyirrangu maja ngunawu. Ngaju marna wulyujinyangu purlka.’ Wali wajilpinyala palu pajangujinyangu 400tu piyirnwarntirlu. Nyanartijangka nganpayi nyanarti palu pinya kanarlanywarntirlu pirlawurra. Nyanartiwarnti piyirnwarnti ngajirta palu warramarta ngunarla, pulykarra yanila palu kujangkurrajarra.

“Nyanartijangka nganpayiwarlanypala pirriyani kanarlany. Wali kajalkajalkujirnila manyanu nyanartirlu nganpayirlu kirlingalparni nyanartijilinyju yangka nganpayiwarlanyju manyanu kajalkajalkujirni, wajilpinyala palu pajangu piyirnwarntirlu. Nyanartijangka pinyala palu kirlingalparni nyanartijilinyparni nganpayiwarlany yangka palu jarlu pinya kajalkajal. Nyanartijangka palu pulykarra yani piyirnwarnti kirlingalparni. Wali nyanartijarrarlu pilanyanu kajalkajalkujirnani nyantujarrarlu. Ngajirta pinya Ngarpungu marlamantarlajaa ngajirta pinya kajalkajalkujirla.

“Wali minyartiwarnti pajilwarnti kunyungurla palunyanu kajalkajalkujilanywarlanyparni nyanartijarra-jilinyjurni nganpayijarra-jilinyjurni. Puju Ngarpungu ngajirta manya marlamanta, puju-jarriwula palu nyanartijarra-jiliny nganpayijarra-jiliny kirlingalparni. Yarta kunyungurla palu kanarlanyparni nganpayijarra-jilinyngajirta. Kunyungurla Ngarpungu manya marlamanany pajilwarnti. Puju Ngarpungu manya marlamananyjaa maya manya yungany Ngarpungu, kayan ngantanya nyurrawarntirlu lamakujijaa kulku-rukuji.”

Lirrkarnpungani manya Kamaliyallu purlkawarnti, “Warrarni ngajirta ngantanya pungka partalurni. Puju ngantanya pungka, Ngarpungu nganya purntumanta.” Wali mapunikanila palu nyanarti manyanangu jularni wangki Kamaliyallu. Ngajirta palunya pirlawurra pungkarla.

40 Nyanartijangka palunya purpani nyanartiwarnti pajilwarnti palkangajangka. Nyanartijangka palunya jinjinyinya purlkawarntirlu kulipariwarnti wijkarrapungupurru. Wali wijkarrala palunya pinya kulipariwarntirlu. Pinya palunya wipjawurlu.

Nyanartijangka yarntarni purlkawarntirlu palunyanangu jarmarni pajilwarntiwu. Marni palunyanangu, “Ngajirta ngantanyanangu kanarlanywarntiwu Jesus jularnanta.” Yiparnila palunya, ngajirta palunya yarntarni yutukarrarla jayilla.

⁴¹ Wali pajilwarntirlu palurlanyanu marnani wurnangu, “Kuttu parlipanya jamulurni puturu nyanya, yangka kanarlanywarntirlu parlipangulu jarmarni, yarnta kurntayimarni parlipangulurla pajanga milla. Wijkarrala pinya parlipanyalu. Ngajirta parlipanya Ngarpungu purntumantarla. Nyanya parlipanya jirrkirljinyangu parliparla nguniny nyantuwu Jesusku, nyanartila parlipangu pikajarrinya.” Nyanartijangkala palu pajilwarnti nyanartiwarnti wirriyajarrinya.

⁴² Wali jutungurni palunyanangu jularnani wangki Jesus Kurayijkura wangki wulyu. Kumantawarlany kumantawarlany nira palunyanangu jularnani mayarurla Timpulla ngurrawarntirla piyirwarn-tiwujaa marninwarntiwu.

6

Warntarni palunya piyirwarnti miyipurru ngampurrikanupurru

¹ Walimpa palu pajajarrinya Jesuskurawarnti. Jurujulumja palu ngunangani. Kanarlanywarnti palu Jurujulumkarrajiwarnti Juwujwarnti, kanarlanywarnti palu marrijangka Juwujwarntiwarlanyarni.

Wali kanarlanywarnti Jesuskurawarnti marninwarnti palu kirrarnani marlaljartiwarnti ngumparnangajirtajartiwarntijaa pamarrngajirtajartiwarnti, ngumparna palunyanangu jarlu pirlajarrinya. Nyanartiwarntila palunya yungani pamarrjaa miyiwarnti marlaljartiwarnti marninwarnti. Nira palunya yungani kumantawarlany kumantawarlany Jesuskurawarntirlu.

Wali nyanartijangka marrijangkawarntirlu palurlanyanu marnani, “Ngalimpakurawarnti kalkarrawarnti marrijangkawarnti palunya ngajirta ngarrjamarta yunganta. Jurujulumkarrajiwarnti palunya yungany ngarrja.” Jartijarti nyangani palunyanangurla miyiwarntiwujaa pamarrwarntiwu. Marrarnani palunya Jurujulumkarrajiwarnti miyigurnijaa pamarrngurni marrijangkawarntirlu. Nyanartijangka palu ngunangani. Kurninykangani palunyanu kulijangkarlu Jesuskurawarntirlu. Ngajirta palurlanyanu ngarrurta ngunangantarla.

²⁻³ Wali nyanartijangka pajilwarntirlu palunya 12ju marurpinya Jesuskurawarnti pujurni wangkipurru. Pajilwarntirlu palunyanangu jularni kanarlanywarntiwu Jesuskurawarntiwu, “Kurninykangany parlipanyanu, ngajirta palu kalkarrawarntirlu marrijangkawarntirlu marta pamarrjaa miyi ngarrjamarta. Wayila nyapartukarra. Piyirwarntirlu pajangu manta ngampurrikarrku miyi yungupurrujaa ngampurrikanupurru. Kayan ngarnalu ngampurrikarra nganamparlu pajilwarntirlu. Ngajirta. Kayan ngarnalunyanta rukanyja Ngarpukurarla wangkinga.

“Wali warntalunya piyirwarntiwarlany miyipurru ngampurrikanupurru. Nganampawu manpangu kayanparni wangki Ngarpukura marnalu jularnanku kayan. Kurajpungkalunya nganpayiwarnti pinangurruwarnti 7 yangka manyanangurla jarlu takurryani Pirlurr Ngarpukurajangka. Yangka parlipanyanangu wirriya nguniny pinangurruwarntiwu, nyanartiwarnti mantanya

warntawu piyirnwarnti. Nyanartijangkala marnalunya majakujiwu nganamparlu miyipurru yunganupurru. Nyantuwarntirlu palunya kalkarrawarnti yunganku. ⁴ Nganamparlu marnalunyanangu Jesuskura wangki jularnankujaa purayimarnanku marnalu. Warrkam manpangu nganampakura nyanarti.”

⁵ Nyanartijangka wangkijangka palu wirriyajarrinya, pajilwarn-tirlu palunyanangu jularni wangki. Wali wirriyajarrinya palu Jesuskurawarnti nukarnini. Kurajpinyala palunya nganpayiwarnti 7. Nganpayi layi palu kurajpinya yini parla Tipin. Nyanarti nganpayi mapunikanani, kankarral Ngarpu jirrkirl waangani. Pirlurr Ngarpukurajangka manyanta jarlu takurryani, ngunangani manyanta Pirlurr. Yarnta kanarlany nganpayiwarlany yini parla Pilip, yarnta kanarlany nganpayiwarntiwarlany 5. ⁶ Kanyala palunya pajilwarn-tikarti. Wali kurraparlula palunya palymanani jurlu pajilwarntirlu, purayimarnanila palunyanangu nyanartipurru warrkampurru.

⁷ Wali Jesuskurawarnti palu paja ngunangani Jurujulumja. Kanarlanywarntirlu palu pinakarrinyani wangki Jesuskura, wali mapunikananila palu kujangkurrarni kujangkurrarni. Pajajarrinya palu piyirn marninjaa nganpayi Jesuskurawarnti. Kanarlanywarntirlu purijwarntirlu mapirri palu pajangu mapunikanani Jesuskura wangki.

Tipin palu tarrpartarni purlkawarntirlu

⁸ Nganpayirlu Tipintu mapunikanani, wali Ngarpu manyanta ngunangani, yarnta maya parla yungani nyanartila manya marninjaa nganpayi wulyukujirni mimijartiwarnti. Kanarlanywarntirlula palu nyangani Ngarpukurajarti mayajarti.

⁹ Wali jularnani manyanangu Juwujwarntiwarlanyku wangki Jesuskura Tipintu. Ngajirta palu jarlu Jesus mapunikarrarla. Kanarlanywarntirlu kurlirrajangkawarntirlujaa kayilungujangkawarntirlu palunyanta jangkujangkumanani. Langkarnirlu palunyanta jangkujangkumanani.

¹⁰ Yarntarni manyanangu jularnani Tipintu mapuntu. Jarti palu wajapungani. Tanyjingurni manyanangu marnani pinangurruru. Pirlurru Ngarpukurajangkarlu pinayungani nyanartila manyanangu jularnani.

¹¹ Nyanartijangkala wangki palunyanu yinya kayilungujangkawarntirlujaa kurlirrajangkawarntirlu. Marni palurlanyanu, “Nyapartukarraru larlu parlipa Tipin kulkurukujiwu. Yirrijiwarnti parlipanya warntawu.” Wali warntarnila palunya yirrijiwarnti ngirtilykarra jularnupurru. Pamarrpala palunya yinya. Yirri palu julawu Tipin. Jinjinyinya palunya yirrijiwarnti, “Pinajulawula manta Tipin yirriji yirrimarnujuwal. Yirri pinya julalany Mujijjaa Ngarpu. Yakurr pinya julalany yangkartijarra.”

¹² Wali kurajpunganila palunyanangu yirrijiwarntirlu. Tipin palu kurajpungani. Yirri palunyanangu jularnani piyirnwarntiwu Jurujulumkarrajiwarntiwu. Yarnta palunyanangu jularnani yirri purlkawarntiwu Juwujkurawarntiwujaa pinangurruwarntiwu kurayipwarntiwu. Kulijarrinya palu nukarnini. Nyanartijangka palu Tipin tarrpartarni, kanya palu purlkawarntikarti Juwujkurawarntikarti ngulikanupurru. ¹³⁻¹⁴ Yirrijiwarnti mapirri palunya kanya purlkawarntikarti. Yarnta palu Tipin pinajularni yirrijiwarntirlu. Jularni

palu, “Minyarti nganpayi Tipintu pinya julalany Ngarpujaa Mujij, kaninykujilany pinya. Jesus pa purlka julalany, mayaru Timpul parlipangu jujupurru junganku Jesusju. Julalany parlipangu Jesus pa wangki wajapungjuwal. Mujijkura wangki parlipangu wajapungku Jesusju.” Kujartikarra palu yirrijawarntirlu marnani.

¹⁵ Nyanartijangka purlkawarntirlu palu jutungu nyangani nganpayi Tipin. Janginy palu nyangani kanarlanyarni yinjiljiliny.

7

Tipintu manyanangu jularnani wangki juwaljinyangu

¹ Japirlyinyala parla Tipin nganpayirlu purlkangu purisju, “Mapun ngantalu julalany.”

Wali jularnani manyanangu juwaljinyangu wangki Tipintu. ²⁻⁵⁰ Takijularnani manya nyapartukarra palu kilakirlujaa jamirtirlu Juwujkurawarntirlu wajilpungani Ngarpu. Yarnta manyanangu yiniwarnti jularnani jarlujangkawarnti piyirwarnti Ayiparanjaa Jawujapjaa Mujij.

Tipintu manyanangu marni, “Yuwayi. Yangkarti mapunarni Mujijju manyanangu jularnani Ngarpukura wangkijaa marlamanani manya Mujijju kilakiwarnti ngalimpakurawarnti, yangka palu jarluwarlany Yijipja ngunangani. Kanarlanywarntirlu palurla ngajirta mapunikarrarla Mujijku. Kula Mujij yarrparni, minyangurru Ngarpungurni yiparni. Nyanartijilinyarni manyanangu jularnani Mujijju, nyapartukarra Ngarpungu parlipangu yipawu nganpayiwarlany Mujijjilinyarni. Wali panyypinya palunyanta Mujijja kilakiwarnti yarnta Ngarpunga ngajirta palunyanta mapunikarrarla, yangkarti-jilinyarni yangkarti palu jarlu ngartakani purluman kajalkajalkujir-nupurru, yangkala palunyanta purayimarnani purlumanta. Yarintu manya martarnani. Mujij pa warrarni wirlmarnani pamarra Ngarpunga manyanta wangkikarra ngunangani, minya manya kanarlanyju martarnani Yarintu nganpayiwarlanyju. Wali yangkartiwarnti ngalimpakurawarnti palanta Ngarpunga panypungani.”

⁵¹ Wali jirrkirl manyanangu marnani Tipintu, “Nyurrawarnti manta jurlu tanyjiwarnti. Ngajirta manta pinakarri. Martalany manta pinajarra, ngajirta manta pinakarrija mapunikarra wangki Ngarpukurajangka. Nyurrawarnti manta nguniny kilakiwarntijiliny. Wangki ngajirta manta mapunikarra Pirlurr Ngarpukurajangka. Warrarni manta ngajirta pinakarri. Yangka kilakiwarntijiliny palu nguja jarlu, nyanartijiliny manta nguniny nyurrawarnti.”

⁵²⁻⁵³ Wali yarntarni manya Tipintu pinalkarra yungani wangki jarlujangka, yangka puraputwarntirlu palunyanangu jularnani wangki, Jesuspala walimpa pirriyanku. Jesus warrarni pirriyanku Ngarpungurni warrkammayinjiliny. Ngajirta manyanu kajalkajalkujirnantarla Jesusju. Kajalurni palunyanangu puraputwarntirlu jularnani wangki kilakiwarntiwu Juwujwarntiwu nyantukurawarntiwu. Wali kulijarrinyala palunyanangu puraputwarntiwu, yarnta palunyanangu wangki jularnani Jesus pirriyanupurru. Jularnani palunyanangu yangka Jesus wartangurni pirriyanku. Punganila palunya kulijarrinyurla pirlawurra. Pujurni palunya pungani puraputwarnti, yakur-rmarnani palunyanangu.

Yarntarni manyanangu jirrkirl marnani Tipintu purlkawarntiwu, “Mapunparni palunyanangu jularnani yangkarti jarlu kajaluwarlany, Jesuspala pirriyani mapunparni. Wali nyurrawarntirlu manta pirtinyikanijaa ngulikani pungupurru pirlawurra. Nyanartiwarntijiliny kilakiwarntijiliny manta nyurrawarnti pungujuwal. Kilakiwarntijilinyju manta Jesus pirlakujirni. Ngajirta manta mapunikarrarla Mujjikurajangka wangki. Panypinya mantanyanangurla jirnanyunguwarntirlu wartangurnijangkawarntirlu.”

Luwarni palu Tipin pamarrjawurlu pirlawurra

⁵⁴ Wali Tipintu manyanangu janginyjurrarni marnani jirrkirlparni purlkawarntiwu. Jirljirljarrinyala palu partalurni. Kulijarrinyala palu. Munta kaninykaniny palu parrparrjarrinya. Kulijarrinya palurla nganpayiwu Tipinku.

⁵⁵ Nyanartijangka Tipinta manyanta ngunangani Pirlurr Ngarpukurajangka, yarnta kankarral nyanya yalkirirlurra. Ngarpujaa Jesus pinya nyanya nyantungumipa. Ngarpu pa nyanya karntalyjinyangu jiraly palypalymananyjangka. Jesus manyanta marnparni karrinyani Ngarpunga mayakarti. Nyanya pinya Tipintu. ⁵⁶ Marni manyanangu Tipintu, “Yalkiri marna nyangana, kirlingirrijarrinya. Nyangana marna Jesus. Karrinyana manyanta Ngarpunga marnpa mayakarti. Nyakalu.”

⁵⁷ Wali pinala palunyanu ruktarrpartarni kurraparlu. Ngajirta ngalu Tipinkura wangki pinakarri. Pawupawukarra palanta pujurni laparnkarrakanya, pinajarra ruk tarrpartanurla Tipinkarti. ⁵⁸ Tarrpartanila palu nganpayi Tipin, kanyala palu mayarungurni luwarnupurru pamarrjawurlu pirlawurra. Luwarnani palu Tipin pamarrjawurlu. Kuwutwarnti palurlanyanu kurtamani nyantuwarnitikura luwarnupurru, yinyala palurla nganpayi yini Juwul. Martarnani manyanangu kuwutwarnti. Nyantu pingkayi ngunangani nyanartikarra. Nyangani manya Juwullu luwarnani palu pamarrjawurlu Tipin.

⁵⁹ Yangka palu luwarnani, wali nyanartikarrarnila wajawajarlarni purayimarnani parla Tipintu Jesusku. Marni parla, “Purlka Jesus. Pirlurr ngajukura man warntawu.” ⁶⁰ Mirtijurrurnjurrurnwantinyala. Wali mayangu papajani Tipintu, “Ngarpu. Ngajirta nganyanangu yakurrmanyja, minyarti pajalu luwarnana pirlawurra. Ngajirta nganunya ngulikarra minyartiwarnti piyirwarnti. Wajapungku manunyanangurla yakurryakurr.” Nyanartijangka marnujangka pa pirlajarrinya nganpayi Tipin.

8

Juwullu manyanangu jirrkarrinyani piyirwarntiwu Jesuskurawarntiwu

¹⁻³ Wali nganpayi yangkartirlu Juwullu pinapinakarrinyani luwarnupurru pirlawurra, yangka palu Tipin luwarni. Wirriya parla nguja luwarnujangkawu Juwul. Kanarlanywarnti Ngarpukurawarnti palurla lungani Tipinku pirlajarrinyujangkawu. Nganpayi Juwul wirriya parla nguja, ngajirta parla lungkarla Tipinku pirlajarrinyujangkawu. Karrikin palu kanya kanarlanywarntirlu Ngarpukurawarntirlu nguwakarti turnmanupurru. Turnmanila palu.

Wali nyanartikarrajangka Jesuskurawarnti palunya punganijaa jayilla palunya takurppungani. Juwullu manyanangu jirrkarryani piyirnwartiwu Jesuskurawarntiwu. Pujukujirla manya Jesukurawarnti. Ngurrawarlany ngurrawarlanyjanga manya ruwarmanani Jesuskurawarnti Juwullu. Nganpayiwarntijaa marninwarnti manya jayillakujirnani Juwullu.

Nyanartikarra Jesuskurawarnti palu pulykarrala yani Jurujulumngurni kujangkurrajarra pungukarrarla. Mayaruwarntikarti palu yanani Jesuskurawarnti pajajinyangu. Kanarlanywarnti palu yani marnpa Jutyakarti, kanarlanywarnti palu marri yani Jimariyakarti. Pajilwarntimipa palu lama kirrarnani Jurujulumja. Ngajirta palu pajilwarnti pulykarra yanantarla.

Pilip pa yani Jimariyakarti

⁴ Yangka palu jarlu pulykarra yani Jesuskurawarnti piyirnwartni, jularnanila palunyanangu Jesuskura wangki kanarlanywarntiwu piyirnwartiwu. Paja palu yani pulykarra Jurujulumngurni kujangkurrajarra. ⁵ Layi nganpayi yangkarti Pilip yani mayarukarti Jimariyakarti. Jularnanila manyanangu Jesus nyapartukarra Ngarpungu kankarningurni yiparni minyartikarti nguwakarti. Jularnani manyanangu Jimariyakarrajawarntiwu piyirnwartiwu nganpayirlu Pilipju. ⁶⁻⁸ Yarnta Pilipju Jesuskuraru manyanangurla pirlawarnti jurrajurmanani piyirnwartijangka muntangajangka. Jamurnku jarntakparnuwu muntangurni, mayajinyangula palu papajanani pirlawarnti. Nyanartijangka jarntakparnila palu palkakarti piyirngurni. Kanarlanywarnti mapirri piyirnwartni, yangka wurna palu nyikitkarra yanani, yarnta kanarlanywarnti nyirnyawarnti, nyanartiwarnti manya wurnajartikujirnani Pilipju Jesuskuraru wur-nangajirtajartiwarntirni. Mayakujirnanila manya kujangkurrarni wulyuwurra nyikitkarrayanujangkawarnti.

Wali Pilipju manya wulyukujirnani piyirnwartni. Nyanartiwarntirlu piyirnwartirlu Jimariyakarrajawarntirlu palu nukarnirlu pinangakujirnani wangki Pilipkurajangka yangka manyanangu jularnani Jesus Ngarpungu yiparni. Yarnta palu pinangakujirnani, tumaj palu Pilip nyangani wulyukujirnujankajaa jurrajurmanujangka. Wirriyajarrinyala palu nyanartikarrajawarnti piyirnwartni Jimariyakarrajawarnti.

Nganpayi Jayimin maparnjilinyarni

⁹ Wali layi nganpayi ngunangani mayarurla nyanayirla yini parla Jayimin. Nira ngunangani maparnjilinyarni. Karrpirlmarnani palurla. Nyangani palu Jimariyakarrajawarntirlu Jayimin kanarlanyarni maparnjilinyarni karrpirlwurra. Nira manyanu Jayimintu yarringarnani maparnjilinyarni, ¹⁰ yangkala palurlanyanu pinangakujirnani pajangu nyanartikarrajawarntirlu piyirnwartirlu nukarnirlurni wapalkarrarlul purlkapurkarlu mapirrirni. Marnani palurlanyanu, “Minyarti nganpayi, purlkajarti maya Ngarpukurajarti. Ngarpujilinyarni pa minyarti.” ¹¹ Minyartirlu nganpayirlu Jayimintu manya jarlujangkarlurni karrpirlkujirnani manya maparnjawurlu. Nyanartijangka palurlanyanu pinangakujirnani wangki Jayiminkura.

¹² Wali Pilip yangkarti manyanangurla wartangurni Jurujulumngurni pirriyani. Jayimin nyanarti pa Jimariyakarrajai. Jularnani

manyangu nyapartukarra parlipangu ngunawu maja Ngarpu. Yarnarni manyangu jularnani wulyu wangki Jesus parlipangu pirriyani. Nyanartijangka palanta pajangurni mapunikani marnintujaa nganpayirlu, ngapangakujirnanila manya. ¹³ Nyanarti nganpayi mapirrirni Jayimin. Nyanarti manyanu maparnjilinyurni yarringarnani jarlu, nyantungu mapirrirni manyanta mapunikani Jesusja, ngapangakujirni palu nyantu mapirri.

Nyanartijangka marnparni wajilpungani Pilip. Mapirriila pila kitpungani. Pilip nyangani Jayimintu kanarlanyparni, karrpirlmarnila parla wulyukujirnanujangkajaa pirla jurrajurramanujangka.

¹⁴ Wali kanya palu wangki Jurujulumkarti. Jakuljularnanila palunyanangu Jurujulumkarrajiwarntiwu. Mapunikanila palu Jimariyakarrajiwarntirlu, wangkila palu kurajpungani Ngarpukura Pilipkurajangka. Jurujulumkarrajiwarntirlu palu pinakarrinya pajilwarntirlu, wali yiparnila palpinya Pitajaa Jun nyanartirlurra Jimariyarlurra.

¹⁵⁻¹⁶ Wali jakarni pila Jurujulumngurni kitangarni pilanyangurla pirriyani Jesuskurawarntirla Jimariyakarrajiwarntirla. Wali jarlu palu mapunikani ngapangajarrinyala Jimariyakarrajiwarnti. Yininga Jesusja palunya ngapangakujirnanila. Jularnila palunya Jesuskurawarnti. Nyanarti yarrniparni. Ngajirta manyanangurla Pirlurr Ngarpukurajangka takurryanantarla nyanartikarra. Japirlyinya pilarla Ngarpuwu Pitangujaa Juntu yiparnupurru Pirlurr Ngarpukurajangka nyanartiwarntikarti piyirnarntikarti, yangkala palu Jesus mapunikananila. ¹⁷ Wali purayimarnangurla pilanya jurluwarnti palymanani Jesus mapunikanutangkawarnti. Takurryanila manyanangurla Pirlurr Ngarpukurajangka.

¹⁸ Nyanarti nganpayi Jayimin nguja, nyanya pinya Pitajaa Jun palymanujangka. Nginyjirrikanila manyanangurla Pirlurr Ngarpukurajangka takurryanujangka. Wali yijingkanyala pilangurla pamarr Jayimintu. ¹⁹ Marni pilangu, “Pamarr marnanypinya yungku. Mayala pajanpila yungku. Puju marnanya ngajungu palymananku kurraparlur jurlu piyirnarnti kanarlanywarnti, Pirlurr Ngarpukurajangka manyanangurla takurryanuku.”

²⁰ Pitangu manyanta jangkumani, “Nyuntungu mankurla pinapinakarrikanila kula pamarrjawurlurni warntarnuwu Ngarpukurajangka mayajaa Pirlurr Ngarpukurajangka yungku mantanya kanarlanywarnti piyirnarnti. Pujujarriwujal man. Nyuntujaaa pamarr mapirrirni manpila pujujarriwu. ²¹ Ngarpungu manta nyangany, ngajirta mankurla munta kayan nguna Ngarpuwu. Kayan nganpangurla nguna warrkamkarra Ngarpukurarlal. ²² Kurnakwanti jalarra, nyanarti yakurr tarrangka. Ngarpunga ngarntimanyjanyanta yakurr wajapungupurru, tumaj mankurlanyanu pamarrjawurlu payimkujirra Ngarpukurajangka maya.”

²³ Yarnarni parla Pitangu marni, “Marrupungurla man makijarrianya muntawarlanyjarrinya. Putangu manta wajukarpilany.”

²⁴ Marnila pilangu Jayimintu, “Ngajirta. Nyurrajarrarlur ngarntikangkajipilarla Ngarpunga pujukujirnungajirtapurru, yangka pajinpila jularni nyurrajarrarlur, wulyula marna ngunawu.”

²⁵ Wali nyanartijangka pilanyanangu yarnarni jularnani Jesuskura wangkijaa nyapartukarra pinya Jesusju marlamani. Nyanartijangka

pila jakarni tikirr Jurujulumkarti Pitajaa Jun. Wurnangu pilanyanangu jularnkarrakangani mayaruwarlany mayaruwarlany kaparnwarnti wulyu wangki Jesuskura. Kujartikarra pilanyanangu jularnani Jimarriyakkarrarajiwarntiwu piyirnwarrntiwu.

Pilipjaa nganpayi kapuman

²⁶ Marni parla Pilipku yinjillu Ngarpukurajangkarlu, “Yanku man jalarra kurlirra walmartakarti. Warntarrirla man pirriyanku. Kirralku man nyanayirla.”

²⁷⁻²⁸ Wali jakarni Pilip. Yani pa, kitangarni pirriyani warntarrirla nyanayirla. Wali yarr kutarni jurumani. Nyanya jurtu kakarrangu tuyitarrapinya pakingu. Jamurn marnpajarrinya, Pilipju nyanya nganpayi pakijarti. Nyanarti nganpayi yiningajirtajarti. Ngurrra parliparla yiniwu. Ngajirta pa Juwuj, nyanarti pa kurlirrajangka marrijangka. Tikiyanani kurlirrara ngurrakarti nyantukurakarti. Wali kapuman pa purlka ngunangani mayarurla nyantukurarla. Kirrarnani palu paja nyanayirla mayarurla. Yarnta marnin purlkajinyangu julalany palu maja kuwin. Yangkarti nganpayi purlka pamarrmayin. Pamarr parla martarnani kuwinku.

Wali jarlu pa yangkarti nganpayi kapuman yani kayirrara Jurujulumkarti ruwa mayarukarti Ngarpukurakarti jujupurrakarti. Ngarpu pa mapunikani, ngajirta pa Jesus pinakarrirla. Ngurrra parla Jesusku. Ngarpuwumiparni parla pinarri ngunangani. Wali Jurujulumjangka pa wurna tikiyanani kurlirrara ngurrarakarti nyantukurakarti pakijarti. Wali kirrarnaninyirra kankarni, kurrumpa nyanyangurra Ngarpukura. Jarti nginyjirringinyjirrikanani yiningajirtajarti. Ngajirta palurla jularla, ngurrra parla ngunangani.

²⁹ Nyanartijangka parla marni Pilipku Pirlurru Ngarpukurajangkarlu, “Yantanyanta langkarnikarra nganpayi pakijarti. Yananku manyanta marnpa.”

³⁰ Wali Pilip manyanta laparni langkarni. Pilipju pinakarrinyani kulkururlu wangki yangkarti kurrumpajangka, yangka jularnani nganpayirlu kapumantu, nginyjirrikanila wangki Pilipju jarlujangka yangka lani nganpayirlu Yajayarlu. Nyanartijangkarlu parla japirlyinya kapuman Pilipju, “Ngana wangki parlipangu julalany kurrumparla. Wayila. Nginyjirrikarralany ngan.”

³¹ Wali jangkumanila nganpayirlu pakijawurlu, “Ngajirta. Kayan ngarna nginyjirrikarra wangki minyarti. Puju ngananguwurti paji julawu, wali nyanarti, pinarrila marnarla ngunawu.” Nyanartijangka purlkangu parla marni Pilipku, “Wali parayanta.” Wali parayanila manyanta pakinga.

³² Yangkarti wangki nyangani nganpayirlu purlkangu jarlujangka yangka jarlu lani Yajayarlu. Kujartikarra pa nyangani. Yangka palu kangany kukunja kangkul junganupurru, nyanartijilinyarni palu kanya.

Nyantuu pa nguja kukunjajiliny kulkuru. Ngajirta pa kukunja papajanujuwal yangka palu kangany ralpungupurru, ngajirta pa nyantu papajarrarla nyanartijilinyarni. Kulkururlurni manyanu pikayinya.

³³ Yarnta jingirti palurla warralpungani. Kulikujirlala palu. Yarnta kurntayikujirla palu jingirtijangkarlu warralpungujangkarlu.

Murtangkurra palu ngulikanani pungupurru. Ngajirta pa ngananguwurti purntumantarla.

Nyanartijangka palu pinya, wali pirlajarrinyala. Ngajirta par-lanyanu martarla juku nyantukurajinyangu. Ngajirta palanta lurnnyakarla yapawarnti kanarlanywarntirlu piyirntu jirna-jangkarlu.

³⁴ Nyanartijangka japirlyinyala kapumantu, “Ngana minyarti kukun-jajiliny manyanu julalany. Kunyungurla kanarlanyparta julalany. Julaji. Pinarriyungkaja wangki minyarti.”

³⁵ Jangkumanila Pilipju, “Ngajirta. Minyarti pa nganpayi kukun-jajiliny Jesus.” Nyanartijangka Jesuskura wangki parla jularni nukarnini. Wulyu wangki parla tikirjularni.

³⁶ Wali laparni pila, nyanyala pila ngapa. Marnila parla Pilipku nganpayirlu purlkangu, “Ngapajal minyarti. Minyayirlarni pajan ngapangakujiwu. Wayila. Ngananguwurti paji jarrmalku.”

³⁸ Wali nganpayirlu kapumantu parla warrkammayinku nyantuku-rawu jularni jatparamarnupurru paki, jatparamanila paki nyanarti. Jupantinyurla pila ngapakarti yani. Wali Pilipju ngapangakujirni nganpayi nyanarti kapuman.

³⁹⁻⁴⁰ Nyanartijangkala pila ngapajangka parayani tikirr. Wali Pirlurru Ngarpukurajangkarlu pa yap kanya Pilip murtarni. Kanya pa kayirrara mayaruwarlanykarti. Ngajirta pa yarntarni nyakarla purlkangu kapumantu. Wali purlka nyantu pa turtangkanya wirriya ngapajangka. Wurnarnila yanani kurlirra nyantukurakarti ngur-rakarti wirriyajinyangu.

Nyanartijangka Pilip pa nguja kayirrampal. Jularnani manyanangu wamarn Jesuskura wangki kayirrampal piyirnwarntiwu kanarlanywarntiwu. Kayirra mayarukarti Jijirriyakarti wamarn yanani, kitan-garni lamajarrinya nyanayirla mayarurla Jijirriyarla.

Wali Pilipkura wangki minyartirni kutarni pujujarrinya. Kanarlany wangkiwarlany parlipa nyaku.

9

Juwul pa Ngarpungu kurnakkujirni

¹⁻² Wali Juwul yangkarti ngunangani Jurujulumja. Marnani manyanangu Jurujulumkarrajiwarntiwu, “Pungku marnanya nyanartiwarnti piyirnwarnti Jesuskurawarnti.” Ngulikanani manya nyanartiwarnti piyirnwarnti yangka palurla mapunikani Jesusku. Wali mayaruwarlanyja palu ngunangani yininga Majkajja piyirnwarntijaa marninwarnti Jesuskurarlal palu yanani. Juwul pa kayili yanku Majkajkarti. Muwupungku manyanangu Jesuskurawarntiwu piyirnwarntiwu. Warntarnurla jayilla takurrkujirnipurru.

Wali purlkakartila pa yani Juwul puriskarti Jurujulumkarra-jikarti. Mirlimirli manyanta warntarni yinijarti nyantujarti yini. Kangkula Majkajkarti kayili mirlimirli nyanarti. Kanarlanywarntila manya yungku majawarntiwarlany nyanartikarrajiwarnti Majkajkar-rajiwarnti. Mayaruwu palurla maja nguniny Ngarpukurawu mayaruwu jupupurruwu. Mirlimirli nyanarti yinijarti nyantukurajarti

yini manya yungku Juwullu. Nyaku palu nyanartiwarntirlu nganpayiwarntirlu majawarntirlu. Wali mapunikarrkula palu. “Mapun pa minyarti nganpayi mirlimirlijarti.” Mirlimirli nyanarti pa karrpirnajiliny. Yipawula ngurakarti, tarrpartawula manya Jesuskurawarnti marninwarntijaa piyirnwarnti, kangkula manya jayilkarti Jurujulumkarti Juwullu.

³ Wali nyanartijangka Juwul pa yani Jurujulumngurni Majkajkarti mirlimirlijarti. Nyantujaa kanarlanywarnti piyirn jarntuwarnti palu yani. Warntarrirla kaparn parla pirriyani tili kankarnumarrangu yalkiringurni parralani marnparni mayarurla Majkajja. ⁴ Juwul pa wantinya nguwanga kaninyjinyangu. Wangkimiparni pa pinakarrinya Juwullu. Taj jularni pa. “Juwul. Nganajangka man kujartijarrilany. Munta pajan luyurrkujilany, tumaj manunya pungani piyirnwarnti ngajukurawarnti.”

⁵⁻⁶ Juwullu parla japirlyinya, “Ngana man nyuntu. Purlka ngan nyuntu.”

Wali jangkumani pa lintu, “Ngaju marna yangkarti yini Jesus. Yangkartiwarnti piyirnwarntikura yangkarti manya pungany, ngajula marna luyurrjarrilany. Wali turtangka. Yanta mayarukarti. Jurumantaji mayarurla nyanayirla. Warra marnangu julawu wangki nyapartujarriwu man.”

⁷ Wali kanarlanywarntirlu nganpayiwarntirlu Juwulkurawarntirlu palu pinakarrinya lin, wali warpparra nyanyala palurla jarti. Kulkuru palu karrinya. Walirni nganpayi nyanarti palu nyanya wantinyujangka.

⁸ Nyanartijangka nganpayi nyanarti Juwul turtapinya nguwajangka. Jarti parla nyanya ngurrawu. Mil jankajarrinya. Nyanartijangka ngarrpirtikanya palu mayarukarti Majkajkarti. Kanya palu nganpayikurakarti ngurakarti Jutajkurakarti. ⁹ Kirrarnani nyanayirla ngurrawarntirla murrkurnta jankajartirni. Ngajirta pa ngapa nganyjarla. Jarti palurla yinyangurra ngapa. Yarnta miyijaa kuyi palurla jarti yungani. Ngajirtarni ngarnantarla. Ngurrawarnti murrkurn guja jankajarti miyinjajirtajartijaa kuyingajirtajarti.

¹⁰⁻¹² Wali Juwullu parla purayipurayimarnani Jesusku. Wali nyanartikarra winkirmanila Ngarpukura nganpayi Yananayaj parla pirriyani. Yanungurla palymani Yananayajju winkirru. Wali warrpunyanayala Juwullu. Ngajirta manyanjinyangu, yarr yangka winkirjilinyjurni nyanya.

Wali yangkarti nganpayi Yananayaj ngunangani Majkajja Jesuskura nganpayi. Nyanartijangka marni parla Yananayajku Jesusju winkirjilinyjurni ngurakarti yanuwu Jutajkurakarti. Juwul nyanayirla pa kirrarnani jankajarti. Wali Jesusju winkirjilinyju yini jularni Yananayaj. Marni parla Yananayajju, “Yu. Ngaju marna.”

Marni parla Yananayajku Jesusju, “Yanku man mayarukarti Jutajkurakarti. Parlipungku man nganpayi yini parla Juwul nyanarti Taajjikkarraji. Jalarra paji purayimarnana. Winkirra manta nyanya Juwullu. Pirriyani mannyanta palymanupurrujaa wulyukujirrupurru. Nyanarti Jutajkura mayaru Majkajja karrilany warntarrirla jirrkirlla, yini parla warntarriwu jirrkirl. Julalany palu warntarri nyanarti yini jirrkirl.”

13-14 Jangkumani pa Yananayajju winkirrijilinyju Jesus, “Ngajirta. Pungka ngaja. Nganpayi pa nyanarti kulipari. Jularni pajilu nganpayi nyanarti pungujuwal. Nyuntukurawarnti manya Jurujulumja pungani. Wali nganampakartila yani minyartikarti ngurrakarti pungupurru. Tarrpartawu manpanya Jesuskurawarnti yangka yini marnalu julalany Jesus, jamalkangany marnalu. Nyanartiwarnti manpanya tarrpartawu. Purlkawarntirlu puriswarntirlu palurla yinya mirlimirli warntarnupurru marninjaa nganpayi Jesuskurawarnti. Mirlimirli nyanarti karrpirnajiliny pa martalany. Tarrpartawula manpanya Juwullu Majkajkarrajiwarnti nukarnini.”

15-16 Yarnarni parla marni Jesusju Yananayajku, “Walirni man yanku. Ngajungu marna kurajpinya nyanarti nganpayi Juwul. Warrkammalku paji. Warra paja julawu Juwujwarntirla, yarnta paja takijulawu Juwujngajirtajartiwarntirla mapirrirni. Juwullu paja julawu purlkawarntirla majawarntirla. Pinayungku marna nyapartukarra paji warrkammalku kuliwurra. Kulijarriwula palurla Juwulku kanarlanywarntirlu ngajungurni takijularnujangkangurni,” marni parla Jesusju Yananayajku.

17 Wali nyanartijangka pa mapunikani. Yani manyanta Yananayaj Juwulkarti. Palymani pa Yananayajju. Marni parla Juwulku jarntujilinyju, “Wayila Juwul. Yara ngan. Pirriyani marnangu. Yiparni paja Jesusju yangkartijangkarlu warntarrijangkarlu. Yiparnila paja palymanupurru, warrpunyakula man yarnta. Pirlurr Ngarpukurajangka mangurla takurryanku.”

18 Nyanartijangka wantinya millajangkajarra. Kanarlanywarntirlu palu nyanya, kula jarrijarra palu nyanya. Nyanartijangkala milwulyujarrinya, nyanyala ngurra Juwullu. Wali turtapinya Juwul, ngapakarti palu yani, ngapangakujirnila palu. ¹⁹ Wali tikirjawurlula ngarni miyijaa kuyijaa ngapa, tanyjijarrinyala.

Juwul pa kirrarnani Majkajja

Nyanartijangka ngurrawarnti ngarrjarni manyanangurla kirrarnani Jesuskurawarntirla Majkajkarrajiwarntirla. ²⁰ Wurnarni wamarnjularnani manyanangu jupurruwarntirla Ngarpukurawarntirla. Ngajirta pa yarr kirrarnantarla. Wangki manyanangu jularnani Jesuskura wangki. Jularnani manyanangu kujartikarra, “Jesus pa Ngarpukura walaku.”

²¹ Nyanartijangka nginyjirrikanila palu. Purrpurrmarni palurla. Nyantuwarntirlula palurlanyanu marnani, “Minyartijal yangkarti Jesuskurawarnti manya jarlu pungani Jurujulumja. Yangka palunyanu Jesus jularnanijaa jamalkangani piyirntujaa marnintu, jarluliny manya pungani. Yangkartikarra pirriyani tarrpartarnupurru piyirnjaa marnin Jesuskurawarnti. Tarrpartarnurla manya kangkarla Jurujulumkarti purlkawarntikarti puriswarntikarti. Nyanayirla manya jayilla yutukarrarla. Wali nyapartujarrinyaparta.” Kujartikarra palurlanyanu marnani.

²² Jakuljularnani manyanangu Juwullu mapuntu Majkajkarrajiwarntiwu, yangkala pajangujinyangu palunyanta pinakarrinyani Juwulla. Wangki manyanangu jularnani Jesuskura wangki nyantuwarntiwu Juwujwarntiwu. Nyantuwarntirlu palunyanta jangkujangkumanani

Juwulla. Jatparamarnila palu, nyantungu manyanangu layirni jularnani Jesus pa Ngarpukura walaku. Liyilanani manya Majkajkarrajiwarnti. Marnani palurlanyanu, “Mayajawurlu pa julalany Juwullu mapunparni.” Nyanartijangka palu wutajarrinya Majkajkarrajiwarnti. ²³ Walimpa palunyanu wangki yungani Juwujwarntirlu, pungkarla palu Juwul. Yakurrmarnani palurla tumaj Jesuskura wangki jularnani.

²⁴ Wali layiwarlanyju parla pinajularni Juwulku, “Pungku mantalu Juwujwarntirlu. Jurujurumanana mangulu kiyitwarntirla pukanyajartijaa jininyarajarti. Puju man yanku minyartingurni tawungurni tarpyanku manyanangurla. Pungkula mantalu pirlawurra.” Mapunparni palurla nira jurumanani kiyitwarntirla pukanyajartijaa jininyarajarti pungupurru.

²⁵ Wali Jesuskurawarntirlu palu marlamani nganpayi Juwul, wanyjarrawarntirlu palu waangani mapirriirni Juwul. Ngajirta pa Juwul turrinyantarla kiyittal, minya palurlanyanta jurujurumanani nyanuturni pungupurru. Wali Jesuskurawarntirlu palu karlayilanani marlamanupurru. Kanya palu pukanyajarti kankarral mayarurlurra. Parayani palu mayarurla jarngangal kankarral. Nyanartijangka kankarni palu Juwul yutukani ngurtijilinyja yatunga purlkanga. Wali rupjawurlu palu kanimparral yirritikujirnani ngurtijilinyjaa Juwul mapirri. Ranyji palunyanangurla pukanyajarti pungungamarra turtukujirni wurna yanupurru. Wali wurnarnila yani kurlirra Jurujulumkarti.

Juwul pa yani Jurujulumkarti

²⁶ Wali pirriyani manyanangurla. Nginyjirrikanila palu Jurujulumkarrajiwarntirlu. Wurnarni manyanangurla pirriyani Jesuskurawarntirla. Rayin nyangani palu, ngajirta palurla wirriya ngunarla. Marni palurlanyanu, “Ngajirta ngarlipa marurppungka, nyanarti pa yangkarti pungujuwal. Ngajirta pa nyanarti Jesuskura.”

²⁷ Wali nganpayirlu yangkartirlu Panapajju purpankanya Juwul Jesuskurawarntikarti pajilwarntikarti. Wali marnpa manyanangurla pirrikanya nyanarti nganpayi Juwul. Takitakijularni manyanangu Panapajju kujarti, “Minyarti nganpayi Juwul pa Jesusju kurnakkujirni. Warntarrirla manyanta pirriyani Jesus, wali nyanartijangka Jesus pa mapunikani. Purnkungula manyanangu Juwullu jularnani Majkajkarrajiwarntiwu Jesuskura wangki.” ²⁸ Wali nyanarti wangki palurla mapunikani Panapajju Jesuskurawarntirlu Jurujulumkarrajiwarntirlu. Wali wirriyala palurla ngunangani. Kirrarnanila manyanangurla Juwul, mapirrijarrinyala. Wamarn yanani manyanangurla Juwul Jesuskurawarntirla Jurujulumja. Wangki manyanangu jularnani Jesuskura wangki purnkungu.

²⁹ Yarnta manyanangurla Juwujwarntirla kanarlanywarntirla marrijangkawarntirla wangkikarra kirrarnani. Nganpayirlu Juwullu manyanangu Jesuskura wangki jularnani. Jangkujangkumananila palunyanu. Nyanartijangka palurla yakurrmarnani Juwulku wangkijangka. Pinapinakarrinyanila palu, “Nyapartukarra parlipa pungku.” Pikakujirnani palurlanyanu wangki Juwujwarntirlu marrijangkawarntirlu pungupurru Juwul.

³⁰ Wali yangka palu Jesuskurawarntirlu pinakarrinyani wangki Juwujwarntikurajangka, wali wurnala palu warntarnkanya Juwul

mayaruwarlanykarti ngapagal rirringki. Minyarti mayaru yini parla Jijirriya. Wali ngapakarrajirla ngurtingakujirni palu Juwul pungukarrarla. Yani pa Juwul kayili Taajijkarti nyantukurarlurra ngurarakarti. Nyanartijangka tikiyanila palu Jurujulumkarrajiwarnti piyirnwarnti Jesuskurawarnti.

³¹ Wali nyanartijangka ngajirta manya ngananguwurti pungantarla Jesuskurawarnti. Pajajarrinyanila palu. Kanarlanywarntirlu palu Jesus mapunikanani. Jesuskurawarnti manya marlamanani Pirlurru Ngarpukurajangkarlu. Ngunanganila palu wirriya Jesuskurawarnti, yangkala palu jartamanani Ngarpu. Kajalkajalkujirnani palu Ngarpu. Wali Juwul pa kurnakkujirni Jesusju, ngurtpala palu ngunangani. Jesuskurawarnti palu ngurt ngunangani wamarnkujarra Jutiyakar-rajiwarnti kanarlanywarnti Kalalikarrajiwarnti kanarlanywarnti Jimariyakarrajiwarnti.

Minyarti pa Juwulkura wangki, yangka pa Jesusju kurnakkujirni Juwul.

Pita yani mayarukarti Litakarti

³² Wali nganpayi yangkarti Pita Jurujulumngurni jakarni. Wamarn yanani mayaruwarlany mayaruwarlany. Pirriyanila manyanangurla Pita Jesuskurawarntirla mayarurla yininga Litanga. ³³ Nyanayirla pa yukarnani mimijarti nganpayi wurnangajirtajarti. Yukarnumipa pa yukarnani kirrarnungajirtajartijaa wurnangajirtajarti. Yitilalwarnti 8 pa yukarnani.

³⁴ Wali minyayirla nganpayirla manyanta marnpa pirriyani nganpayi Pita. Marni parla Pitangu, “Wulyukujiwujal manta Jesus Kurayijju jalarrarni. Turtangka. Rulumapkujirlanyanu pirlangkirr wurnapurru.” Wali partalurnila turtapinya wulyupalajirni. ³⁵ Wali Litakarrajiwarntirlu piyirntu palu parlipinya nganpayi yangkarti jarlu yukarnani yukarnumipa, wurnala kitpungani. Nyanartijangkarlu walila palu kurnakwantinyajaa mapunikani palurla Jesusku, kaji palu nganpayi nyanarti nyanya, wulyula kitpungani mimi purlkajangka-jinyangu. Litakarrajiwarntirlujaa pirntirrikarrajiwarntirlu mapirrirrlu palu nyanya pirntirri pa Litangurni kayirrara. Nyangungurla palu kurnakwantinya Jesuskarti. Kirrarnanila manyanangurla Pita Litanga.

Pita pa yani Japakarti

³⁶ Wali marnin layi kirrarnani mayaruwarlanyja yininga Japanga. Nira manya marlamanani kanarlanywarnti. Mintimmarnani manya palya, mintimmarnurla manya yungani marlaljartiwarnti kujangkur-rajarra. Jangarrajinyangu marnin nyanarti, yini parla Tukaj. Jesuskurajarti minyarti marnin. ³⁷ Wali mimila wantinya purlka, pirlajarrinyala. Nyanartijangka ngapajawurlula palu wajimmarni kanarlanywarntirlu piyirnwarntirlu kankalajarra. Yurru manyanangu Juwujwarntikura. Nira palu kujartijarrinyani pirlawarnti palunya wajimmarnani. Wali nyanartijangkarlu palu warntarnkanya, yutukani palu mayarurla kaninykaniny.

³⁸ Wali kanarlanywarntirlu Jesuskurawarntirlu palu pinakarrinya, yangkarti nganpayi Pita nyantu marnparni kirrarnani mayaruwarlanyja yininga Litanga. Marni palurlanyanu, “Purpankurlipa

yangkarti nganpayi yini parla Pita.” Yiparni palupinya kurriny nganpayijarra mayarukarti Litakarti Pita purpanupurru.

Yanungurla pilanyanta pirriyani Pitanga. Marni pilarla, “Yiparni pajarranyalu Japakarrajirru Jesuskurawarntirru nyuntupurru purpanupurru. Yanku manyanangurla Japakarti partalurni.”

³⁹ Wali wurnala turtangkarrakanya. Yanila palu Pitajaa yangkarti-jarra nganpayijarra mapirri. Pirriyani palunyanangurla Japanga. Pinakanyala pila Pita mayarukarti pirla wanyjarrarla palu yutukani. Jamurn yangka Pita pirriyani takurriyani kaninykaniny. Wali langkarnikanila palu kalkarrawarntirru, ngumparna palunyanangu pirlajarrinya jarlu. Lungukarrarlurni palunyanta yijingkarra martarnani turitiwarntijaa kuluwujwarnti. Kujartikarra palurla marnani nganpayiwu Pitawu, “Minyartijal manpangu ngartakkanani nyanayirlurni pirlangu wanjigurnikarra.”

⁴⁰ Wali nyanartijangka Pitangu manya puturu yiparni. Yani manyanta kankalajarrakarti. Mirtijurrurn wantinya manyanta partanta pirlanga. Japirlyinyala parlanyanta Ngarpu. Nyanartijangka marnila parla pirlawu nyanartiwu marninku, “Turtangka Tukaj.” Warrpunyanyaliny Pitarnila nyanya, nyanartijangka kirrarnuwantinyala.

⁴¹ Wali Pitangula ngarrpirtimani kurrapangurni. Kurrinyukujirnila. Papajanila manyanangu Jesuskurawarntiwu, “Mirnu yanarnilu.” Takurriyanila palu kalkarrawarntijaa kanarlanywarnti. Nyanyala palu marnin wanjila kurrinyani. Marni manyanangu Pitangu, “Kaj nyakalu wanjijarrinyajal.” ⁴² Japakarrajawarntirru palu nyanya marnin nyanarti, yarnta palurlanyanu marnani Pitangu pa wulyukujirni nyanarti marnin. Nyanartijangka palu pajangu mapunikani nyangujanga Japakarrajawarntirru. Nyanya palu wanjijarrinya pirlajangka marnin nyanarti Tukaj.

⁴³ Wali ngurrawarnti paja manyanta kirrarnani nganpayirru Jayiminta. Narrukurlangu pila kirrarnani Jayiminjarra. Pita pa yinijarrajarti kurrinyjarti Jayimin Pita. Jayiminwarlanyju Japakarrajirru pa purlumankura jarra ngartakkanani nira.

10

Pitajaa Kuniliyaj

¹ Nganpayi layi pa ngunangani mayarurla Jijirriyarla, yini parla Kuniliyaj. Maja manyanangu ngujangurra piyirwarntiwu pajawu kulipariwarntiwu Yitilikarrajawarntiwu. Kuniliyaj mapirri pa Yitilikarraj, ngajirta Juwuj. ² Wali pakulyani nyantukurangurni yurru, Ngarpula mapunikani. Wulyumarnani parla Ngarpukurawu wangkiwu.

Ngarpukura pa ngujangurra nganpayi nyanarti. Ngarpu palu wajilpungani jampirlangurlujaa yapawarntirru mapirri palu wajilpungani Ngarpu. Wulyu pa nyanarti nganpayi pamarr yungujuwal. Pamarrngajirtajarti manya yungani pamarr nyanartikarrajawarnti Juwujwarnti. Juturni purayipurayimarnani parla Ngarpuwu.

³ Wali karuwarrajarti pa purayimarnani Kuniliyajju. Nyanyala yinjil, marnpa manyanta pirriyani. Ngarpukura yinjil minyarti, pirriyani manyanta wangkijarti. Yinila taj jularni yinjillu nganpayi Kuniliyaj.

⁴ Nganpayirru pa warrpunyanya yinijangkala. Warrpunyanangurla

milpurrupurru purlkajarrinya, rayinjarrinyala pa. Marnila parla yinjilku, “Nganajangka paji pirriyani.”

Jangkumanila yinjillu, “Ngarpungu mangu wirriyajarrinya. Pinakarinya manta Ngarpungu wangki purayimarnujangkajaa nyangani manta Ngarpungu pamarr mantanya yungany pamarrngajirtajarti-warnti, nyanartila mangu Ngarpu wirriyajarrinya.

⁵ Wali nyanartijangka parla yinjillu jinjinyinya. Marni parla, “Nganpayiwarnti yipanya kurlirra. Mayaruwarlanykarti palu yanku yinikarti Japakarti. Nganpayi palu parlipungurla purpankanku yini parla Jayimin Pita kurrinyjarti yini. ⁶ Wali nyanayirla manyanta najanu kirralany Jayimin Pita nganpayiwarlanyja. Purlumankura jarra pa ngartakkarralany. Jawurlatarla marnpa pila rirringkirla kirralany. Narrukurlangu pila kirralany Jayiminjarra. Wali ruwangu palu purpanku nganpayi kurrinyjarti yini Jayimin Pita.”

⁷ Nyanartijangka yinji pa yapyani. Wali papajanila manyanangu Kuniliyaju murrkurnku warrkammayinjarraja layi kulipari. Nyanartirlu kuliparirlu pa Ngarpu mapunikanani. ⁸ Wali jularni manyanangu kujartikarra Kuniliyaju, “Yinji paji pirriyani. Wangki paji pirrikanya. Kujartikarra paji marni, yipawu marnanya nyurrawarnti kurlila. Ruwangu manta purpanku nganpayi Jayimin Pita.

Wali nyanartikarra jakarni palu. ⁹ Kumantajarrinya manyanangurla kaparnparni. Jamurn palu marnpajarrinya, nyanartikarra Pita parayanungurla kankarni kirrarnani mayarurla. Nyanarti mayaru pa japal kirrarnupurru kankarnumarrangu. Kujartikarrala palurlanyanu ngartakpanani nyantuwarntirlu. Pita pa parayani kankarral mayarurla purayimarnupurru jininyarajarti. ¹⁰ Marranyanjarrinya pa Pita. Kanarlanyju warrarni kamparnani miyi.

¹¹⁻¹² Wali Pitangu nyanartirlu nyanyala yalkiri langkirryani. Nyanartijangka kalukujilinyala nyanya kuyiwarntijarti. Kalukujilinyja manya nyanya kuyiwarnti nganapartu nganapartu yalkirikarrajiwarntijaa nguwakarrajiwarnti. Wali kanarlanywarntiwu kuyiwarntiwu palunyanangu jaminy ngunangani Juwujwarnti. Kanarlanywarnti kuyiwarnti palunya ngarnani. Nyantuwarntikura Juwujwarntikura yuru manyanangu kujartikarra. Jarluwarlany manyanangu jar-marni Ngarpungu.

¹³ Wali marnila parla Pitawu Ngarpungu, “Turtangka Pita. Pungku mankurlanyanu kuyi ngarnupurru.”

¹⁴ Wali Pitangula manyanta jangkumani, “Ngajirta. Kayan ngarna nganyja. Yapajangkarni marna jaminy kujawurlurra nguniny. Kuyiwarntiwu yakurrwarntiwu marnanyanangu. Kanarlanywarnti kuyiwarntimipa marnanya ngalany wulyuwarntimipa. Kayan ngarna Juwujju nganyja kuyiwarnti yakurrwarnti yangka manpangu jar-marni jarlu.”

¹⁵ Yarntarni parla marni Ngarpungu, “Yangka marna ngajungurni kurnakkujilany jaminyjangkawarnti, wulyula palu ngunawu nukarnini. Ngajirta ngan nyuntungu wanyjarra.” ¹⁶ Murrkurnmirri parla kirlingalparni marni Pitawu Ngarpungu, nyanartijangka pa kalukurla kuyiwarnti tikirkanya kankarralparni. ¹⁷ Nyanartijangka Pita pa kirrarnani. Pinapinakarrinyani jutungu, “Nyapartukarra paja jinjinyina Ngarpungu.”

Wali nganpayiwarnti Jijirriyakarrajiwarnti palu pirriyani tawunta yininga Japanga. Nyanayirla pa kirrarnani Pita. Pirriyani palu, yangkala palunya japirlyungani nyanartikarrajiwarnti kujartikarra, “Wanyjurla marnalu parlipungku Jayiminkura mayaru.” Wali jirrkirlikanila palunya. Jularni palunyanangu, yanila palu jirrkirrlparni. Pirriyani palu, tuwanga palu karrinyani. Pita pa warrarni kirrarnani kankarnumarrangu ngurra.

¹⁸⁻²⁰ Nyanartijangka marni parla Pirlurru Ngarpukurajangkarlu Pitawu, “Pinakarri. Muwupungana mangulu nganpayiwarntirlu murrkurntu. Turtangka. Jupantiwula man kaninypparral nganpayiwarntirlu murrkurntu mangulu jurumanana kaniny. Yantanyanangurla yarr murtarni. Ngajirra ngan jatparamanyja. Ngajungu marnanya yiparni nyuntukarti.”

Wali papajanani palu yangkartiwarntirlu murrkurntu tuwangarni palu karrinyani, “Wayila. Jayimin Pita. Mularti ngan nguniny.”

²¹ Nyanartijangka Pita pa kankarningurni turtuyani, parlipinyala manya. Marni manyanangu Pitangu, “Ngajujal marna Jayimin Pita. Nganapurru manta pirriyani.”

²² Jangkumani palu, “Yiparni manpanya Kuniliyajju wangkijarti. Nganpayi nyanarti Kuniliyaj manyanangu maja nguniny kulipariwarn-tiwu. Wulyu pa nyanarti Ngarpukura. Ngajirra pa Juwuj, yangkala palurla Juwujwarntirlu nukarnirlu wulyumalany Kuniliyajku. Wali kumantawarlanjanya yinjil manyanta pirriyani Kuniliyajja wangkijarti. Kujartikarra parla marni, yiparni manpanya purpanupurru nyuntu. Purpanku marnantalu nyuntu. Kangku marnantalu kayili nyantukurakarti mayarukarti Kuniliyajkurakarti. Pinakarrku manta wangki nyuntukura nyapartukarra manurla julawu.” ²³ Wali Pitangu manya takurrpinya mayarurla kaninykaniny. Layi ngurra palu yukarni pukanyja.

Nyanartijangka kumantajarti palu jakarni Pitajaa Jijirriyakarrajiwarnti. Japajangkawarnti palunyanta mapirrirni yani Pitanga Jesuskurawnti piyirnarnti. ²⁴ Yanani palu kayili. Kumantawarlanjanya palu pirriyani Jijirriyarla.

Wali kajaluwarlany manya marurrpinya piyirnarnti jarntuwarnti Kuniliyajju. Pinakarriwu palunyanta wangki Jayimin Pitanga nyapartukarra manyanangu julawu. Jarranyangani palurla Pitawu.

²⁵ Nyanartijangka Pita pirriyani. Jamurn takurryantarla, Kuniliyajjula parlipinya. Langkarnikanila Kuniliyajju Pita. Yanungurla manyanta parntawantinya jinanga Pitanga kajalkajalkujirrupurru ngurrapurparlu. Kularni Ngarpujilinyparni nyangani Pita Kuniliyajju, yarr pa piyirn. ²⁶ Nyanartijangka Pitangu parla marni, “Turtangka. Karri. Yarr marna piyirn.” Wali karrinyukujirni pa Pitangu Kuniliyaj. ²⁷ Takurryanila pila kaninykaniny mayarurla wangkiwangkikarra. Wali nyanyala manya pajajinyangu piyirnarnti Pitangu. Kaninykaniny palurla jurumanani Pitawu.

²⁸ Marni manyanangu Pitangu, “Kayan ngarnanyirrangulurla yanta Juwujwarnti. Nyurrawarnti manta kanarlanyparni Juwujngajirtajartiwarnti. Jaminy manpangulurla nguniny nganampawu Juwujwarn-tiwu. Ngaju marna Juwuj. Kayan ngarnanyirrangulurla najanu yanta mayarurla nyurrawarntikurarla. Nyurrawarnti mantarla pinarni

minyartiwu jamilyuku. Wali jalarramiparni marnanyirrangurla pirriyani yangka Ngarpungu paji kalarakujirni piyirnwarntiwujaa marninwarntiwu nukarnini palu kayanparni jamilyngajirta. Kurnakkujirni manya Ngarpungu jamilyngajirta ngunangupurru. Kayan ngaranya kanginypongka kanarlanywarnti Juwujngajirtajartiwarnti jarntu wapalkarra. ²⁹ Walirni marnanyirrangurla pirriyani Juwujngajirtajartiwarntirla. Ngajirta marnanyirrangurla yirrarnmanyjarla. Murtnari marnanyirrangurla lapantinya.”

Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Japirlyungku marnanya, nganajangkarlu pajanta ruwangu purpani minyartikarti mayaru.”

³⁰ Wali Kuniliyajju parla marni Pitawu, “Kumantawarlanya marna purayimarnani mayarurla ngajukurarla. Karuwarrajarti marna purayimarnani jalarrajiliny. Wali nganpayi pajarla marnpa karryinyani langkarni. Kuluwuj nyantukura palypalymarnaninyirra. ³¹ Yini paja taj jularni. Wali nyanartijangka marnila paji ruwangu purpanupurru nyuntu. Kujartikarra paji marni yinjillu, ‘Ngarpungu mangu wirriyajarrinya. Pinakarrinya manta Ngarpungu wangki purayimarnujangkajaa nyangani manta Ngarpungu pamarr mantanya yungany pamarrngajirtajartiwarnti, nyanartila mangu Ngarpu wirriyajarrinya. ³² Nganpayiwarnti yipanya kurlirra. Mayaruwarlanykarti palu yanku yinikarti Japakarti. Nganpayi palu parlipungurla purpankangku yini parla Jayimin Pita kurrinyjarti yini. Wali nyanayirla manyanta najanu kirralany Jayimin Pita nganpayiwarlanya. Purlumankura jarrja pa ngartakkarralany. Jawurlatarla marnpa pila rirringkirla kirralany. Narrukurlangu pila kirralany Jayiminjarra. Wali ruwangu palu purpanku nganpayi kurrinyjarti yini Jayimin Pita.’ ³³ Wali yangkala marnanya yiparni nyuntupurru purpanupurru, mapunparnila mantalu purpani. Ngajirta manyanangurla yirrarnmanyjarla, minyartila man partalurni pirriyani.”

Yarntarni parla marni Kuniliyajju Pitawu, “Jalarra marnalu minyayirla jurumanana nyuntuwu pinakarrinyupurru. Ngarpu marnapangurla nguniny mapirri. Pinakarrkula marnantalu wangki yangka mangu Ngarpungu takijularni, nyapartukarra manpangu takijulawu nganampawu.” Kujartikarra marni parla Kuniliyajju Pitawu.

Pitangu manyanangu marni Kuniliyajngurrawu

³⁴⁻³⁵ Nyanartijangka jularnani manyanangu wangki Pitangu purlka wangki. Marni manyanangu, “Ngarpungu parlipanya kayanparni nyangany piyirnwarnti nukarnini wangkiwarlany wangkiwarlany-jartiwurti marrijangkawurti wanyjurlawurti palu nguniny. Yangka ngananguwurti pa Ngarpu rayin nyanganyjaa wulyungal yanany, wali nyanarti, Ngarpu parla wirriyajarrilany. Jalarra paja pinarrikujirni Ngarpungu, jarlu ngajirta marna pinakarrinyantarlangurra.”

³⁶ Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Ngarpungu manyanangu yiparni wangki Yijirayilkarrajiwarntiwu. Wangki minyarti wulyujinyangu nyapartukarra Jesus parlipangu pirriyani. Wirriyakujilany parlipanya Jesusju, wirriyala parlipangu nguniny Ngarpu. Purlka parlipangu nguniny wapalkarrawu Jesus Kurayij. ³⁷ Pinarrijal mantarla wangkiwu minyartiwu, yangka manyanangu jakuljularnani Juntu Kalalipurterra. Walila manya pulukkujirni ngapanga. Kanarlanywarntiwu piyirnwarntiwu palunyanangu jularnani Jesuskura wangki.

Jalyjularnani palunyanangu Jutiyakarrajiwarntiwu. ³⁸ Pinarrijal mantarla Jesusku Najuritkarrajiwu, yangka Pirlurr Ngarpukurajangka manyanta takurriyani. Ngarpungu manyanta yiparni. Nyanartijangka Jesus kitpungani wamarn. Wulyukujirni manya, pirlangu manya tarrpartarnani, wali Jesusjula manyanangurla jurramanani. Yangka manyanta Ngarpu mapirri ngunangani, nyanartila manya wulyukujir-nani.”

³⁹ Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Nyangani marnalu nira nyapartukarra Jesus pa ngunanganijaa wulyukujirni manya mayarurla Jurujulumja, yarnta wamarnkujarra Juwujwarntikurarla ngurranga. Mapunikani marnalurla. Tarnikanila palu mananga pirlawurra. ⁴⁰ Ngurrajarrarla kurrinyja kanarlanya purangu Ngarpungu pa parnkimani pirlajangka. Ngarpungu manyanangurla kalarakujirni piyirwarntirla. ⁴¹ Ngajirta palu nukarnirlu nyakarla, nganamparlumiparni marnalu nyanya. Jarlu manpangu kurajpinya Ngarpungu, Jesus manpangu yipawu nyangupurru. Mapunparnila yiparni nyan-gupurru. Jesus manpangurla pirriyani turtapungujangka. Wali kapila marnalu ngarni nganamparlujaa Jesusju mapirri marnalu ngarni. ⁴² Jesusju manpanya jinjinyinya wangki kangupurru takijular-nupurru. Piyirwarntiwujaa marninwarntiwu marnalunyanangu julawu wangki wulyu. Yarnta marnalunyanangu julawu nyapartukarra Ngarpungu pa Jesus kajalkajalkujirni, nyakula parlipanya Jesusju, ngurrujarrakujiwula parlipanya. Kurajpungku parlipanya Jesusju wanjiwarntijaa pirlajangkapurpurru parlipanya nyaku.”

⁴³ Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Minyarti wangki marna julawu jarlu nganpayirlu puraputtu parlipangu lani kurrumparla yakurryakurr wajapungupurru. Puju ngananguwurti mapunikaralany Jesus, wali yakurryakurr manyanta wajapungku Ngarpungu. Kayan ngarta jutungu pinapinakarri Ngarpungu. Yangka parlipa Jesus yini julalany, nyanartila parlipangurla wajapungany.”

Pirlurr Ngarpukurajangka manyanangurla takurriyani Juwujngajirtajartiwarntirla

⁴⁴ Wali nyanartikarra Pitangu manyanangu wangki jularnani. Wali Pirlurr Ngarpukurajangka manyanangurla wuwuyanani kanim-pal nukarnilarni pinakarrinyujangkawarntirla, yangka palu wangki pinakarrinya.

⁴⁵⁻⁴⁶ Wali nyanartikarra wangkiwarlanypala palurlanyanu marnani wangki kanarlanyarni Juwujngajirtajartiwarntirlu, ngajirta nyan-tuwarntikura wangki, Ngarpungu manya yinya. Ngajirta palurlanyanu nginyjirrikarrarla wangki nyantuwarntikura Juwujngajirtajartiwarntirlu. Yarnta palu Ngarpu kajalkajalkujirni. Pinakarrinya palu yangkartiarntirlu Juwujwarntirlu Japakarrajiwarntirlu piyirwarntirlu Pitangu mapirri. Wali nginyjirrikananila palu Juwujwarntirlu Japakarrajiwarntirlu nyapartukarra Ngarpungu manya Pirlurr Ngarpukurajangka yinyangurra yiji, wangkijangkala palu nginyjirrikanani Juwujwarntirlu.

Wali karrpirlmarnila palu, tumaj palu Juwujngajirtajartiwarnti, kanarlanyarni palu nyanartiwarnti piyirn. Ngarpungu manya Pirlurr

nyantukurajangka yinya Juwujngajirtajartiwarnti. Kula Juwujwarn-timipa manya yungani Pirlurr Ngarpukurajangka. Kujartikarra palu pinapinakarrinyani nyantuwarntirlu.

Wali nyanartijangka Pitangu manyanangu marni Juwujwarntiwu, ⁴⁷ “Wali minyartiwarnti manya yinya Pirlurr Ngarpukurajangka yangka jarlu parlipanya yinya ngalimpa nyanartijilinyparni.” Wali jularnani manyanangu Pitangu Juwujwarntiwu, “Pulukkujiwu parlipanya ngapanga. Kayan nganyanangu ngananguwurti jarrmanyja.” ⁴⁸ Pitangu manya jinjinyinya ngapanga pulukkujirnupurru. Yini palu Jesus jularni, nyanartila palunya pulukkujirni ngapanga.

Nyanartijangka lamakujirni palu Pita Kuniliyajngurrarlul. Ngunan-gani manyanangurla ngurrawarnti murrkurn.

11

Pitangu manyanu jularni Jurujulumja

¹⁻³ Wali Pitangu manya wanyjani Kuniliyajngurra, yani manyanangurla Jurujulumkarti. Wali pirriyani manyanangurla, langkarnikanila palu piyirnarntirlu Juwujwarntirlu Jesuskurawarntirlu. Warntajpani palu. Wali kajalurni palu pinakarrinya warntawarnta. Kunyungurla palunyanangu karlpurrwarlanyu jularni minyarti wangki Pita manyanangurla kirrarnani mapirri Juwujngajirtajartiwarntirla, yarnta manyanangu jularni wangki Ngarpukura, nyanartila palu Juwujngajirtajartiwarntirlu mapunikani.

Wali warntajpani palu Pita, marnila palurla Pitawu Juwujwarntirlu, “Nyapartu mannyanangurla kirrarnani Juwujngajirtajartiwarntirla, miyi mannyanangurla ngarnani. Kayan ngarlipanyanangurla nguna Juwujngajirtajartiwarntirla, yurru parlipangu nguniny.”

⁴ Wali Pitangu manyanu jularni nukarnini. ⁵⁻⁶ Marni manyanangu, “Kayanmirri marna purayipurayimarnani mayarurla Japanga. Nyanartijangkarlu Ngarpungula paji winkirrijilinyju kanimpalkujirnani kalukujilinyja kuyiwarnti nganapartu nganapartu yalkirikarrajawarntijaa nguwakarrajiarnti. Yutukani pajarla marnpa, nyanyala marnanya kuyiwarnti nyanartiwarnti kalukujilinyja. ⁷⁻⁸ Wali nyanartijangka paji marni Ngarpungu, ‘Turtangka Pita. Pungku mankurlanyanu kuyi ngarnupurru.’ Nyanya marnanya milluliny nyanartiwarnti kuyiwarnti, yakurrwarnti pajilurla jaminy. Wali yingurlmarnila marnanyanangu. ⁹ Yarntarni paji marni Ngarpungu, ‘Yangka marna ngajungurni kurnakkujilany jaminyjangkawarnti, wulyula palu ngunawu nukarnini. Ngajirta ngan nyuntungu wanyjarra.’ ¹⁰ Wali murrkurnmirri paji pirrikanya kalukurla nyanarti kuyiwarnti, nyanartijangka tikirkanyala kankarral.

¹¹ “Wali nyanartikarra pajilurla pirriyani piyirnarnti murrkurn Jijirriyakarrajiarnti purpanupurru. ¹² Pirlurru Ngarpukurajangkarlu paji jularni, ‘Wurna mannyanangurla yanku mapirri, ngajirta ngan jatparamanyja. Ngajirta ngan lamajarri.’ Wali yani marnanyanangurla nyantuwarntirla murrkurnwarlany murrkurnwarlany mapirrirni pajalurla wurnajarrinya Japakarrajiarnti piyirnarnti Jesuskurawarnti, yanila marnalu mayarukarti Kuniliyajkurakarti. Pirriyani marnalunyanangu. ¹³⁻¹⁴ Wali Kuniliyajju paji jularni wangkiwarnti

yinjil manyanta pirriyani, wali kujartikarra parla marni yinjillu Kuniliyajku, ‘Piyirnwarnti manya yipawu purpanupurru, purpanku palu Jayimin Pita kurlirrajangka Japajangka. Julawu mangu Ngarpukura wangki pirlurr wanjipurru mapunjinyangu.’ Wali takijularni parla yinjillu Kuniliyajku ngajupurru purpanupurru.”

¹⁵⁻¹⁶ Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Jularni marnyanangu wangki Ngarpukura Kuniliyajngurrawu pujuwurni, Pirlurr Ngarpukurajangkala manyanangurla wuwuyanungurla takurryani. Yangkarti jarlujiliny parlipangurla takurryani ngalimparla. Nyanartijangka marna pinapinakarryani Jesuskura wangki. Jarlu parlipangu jularni Jesusju ngalimpawu yangkarti Jun pulukkujirnujuwal. Ngapangakujirnani manya nganpayirlu Juntu piyirnwarnti, ngapapurla palu nguja piyirn, turtapinyala palu. Nyanartijilinyju parlipanya rukukarrku ngapajilinyju Pirlurru Ngarpukurajangkarlu. ¹⁷ Wali marna nginyirrikanila Ngarpungu manya yinya Pirlurr nyantukurajangka kayanparni manyanangurla takurryani Juwujngajirtajartiwarntirla yangkarti parlipangurla takurryani Juwujwarntirla ngalimparla. Kayan ngarna lamakuji Ngarpu, ngaju marna yarr piyirn,” marni manyanangu Pitangu.

¹⁸ Wali yangkartiwarnti Juwujwarnti ngajirta palu yarnta warntajpanta. Wali manya kulkurukujirni Pitakurarlu wangkingu. Wali wirriyajarrynyala palurla Ngarpuwu. Marni palu, “Wali pa. Juwujngajirtajartiwarntiwurti manya marlamani. Kurnakwantiwu palu. Kurnakwantinyurla palu mapunikarrku Ngarpu, wanjila palu ngunawu kujawurlurra.”

Wali Pitakura wangki minyartirni kutarni pujujarrynya, kanarlany wangkiwarlany parlipa nyaku.

Yantiyakkarti palu yani Jesuskurawarnti

¹⁹ Wali nganpayi yangkarti Tipin Jesuskura palu jarlurni luwarni pirlawurra. Wali nyanartikarrajangka Jesuskurawarnti palunya punganijaa jayilla palunya takurpungani. Jesuskurawarnti palu pulykarrala yani Jurujulumngurni kujangkurrajarra pungkarrarla. Kanarlanywarnti palu yani marri. Mayaruwarntiwarlanykarti palu pulykarra yani yinikarti Yantiyakkartijaa Japurajkarti. Kanarlanywarnti palu yani Puniyijakarti. Wali jularnani palunyanangu Jesuskura wangki mayaruwarlanyja Juwujwarntiwumipa palunyanangu jularnani, ngajirta kanarlanywarntiwu.

²⁰ Kalpurr palu yani nganpayiwarntiwarlany Jesuskurawarnti Japurajkarrajiwarnti Yantiyakkarti. Wali jularnanila palunyanangu Jesuskura wangki Yantiyakkarrajiwarntiwu Juwujwarntiwu, yarntarni palunyanangu jularnani Juwujngajirtajartiwarntiwu. Wali Japurajkarrajiwarntirlu palunyanangu jularnani Yantiyakkarrajiwarntiwu Juwujwarntiwujaa Juwujngajirtajartiwarntiwu. ²¹ Kurnakwantinyala palu Jesuskarti, mapunikananila palurla piyirnwarntirlu pajangu. Ngarpu manyanangurla mapirriirni ngujangurra Japurajkarrajiwarntirla. Marlamanani manya Ngarpungu, yangkala pajangujinyangu palu mapunikanani mayarurla nyanayirla Yantiyakja. Jesus purlka palu mapunikanani.

²² Wali Yantiyakngurni palu kanarlanywarnti jakarni Jurujulumkarti, jularnanila palunyanangu nyapartukarra palu

mapunikanani Yantiyakkarrajiwarntirlu. Wali nyanartijangka yiparnila palu Jesuskurawarntirlu Jurujulumkarrajiwarntirlu layi nganpayi nyangupurrujaa pinakarryupurru, nyapartujarrinyani palu Yantiyakja piyirnwarnti Jesuskurawarnti. Yangkarti nganpayi yini parla Panapaj yangka Juwulku parla takitakijularnani. Yiparni palu Panapaj Jesuskurawarntirlu Jurujulumkarrajiwarntirlu.

²³ Wali pirriyani manyanangu. Parlipinya manya, wirriyajinyangu palu ngunangani Juwujngajirtajartiwarntijaa Juwujwarnti. Ngarpu manyanangurla ngujangurra. Nganpayi Panapaj pa nyangungurla wirriyajarrinya. Wali lirrkarpinya manya Panpajju, “Wajilpunganku manta Jesus jirrkiriparni, ngajirta nganta tikiyanta. Janginy kayan manta ngunawu, ngajirta nganta janginy kurrinykurriny nguna.”
²⁴ Minyarti nganpayi Panapaj pa Ngarpukurajinyangu Pirlurrjartijinyangu. Ngarpunga manyanta mapunjinyangurlu mapunikanani. Wulyujinyangu minyarti nganpayi. Pajangu palunyanta Jesusja mapunikanani iyirnwarntirlujaa marninwarntirlu yangka Panapajju manyanangu wangki jularnani.

²⁵ Wali nyanartijangka jakarni Yantiyakngurni Taajijkarti. Pirriyani Taajijja. Wali wamarn muwupungani parla nganpayiwu Juwulku wanyjarrarla ngunangani. ²⁶ Nyanartijangkarlu parlipinyala. Parlipungurla purpankanya Yantiyakkarti. Nyanayirla pila kirrarnani layi yitalal Yantiyakja. Pinarriyungani pilanya Jesuskurawarnti piyirnjaa marnin wangki Ngarpukurajangka. Paja pilanya pinayungani Jesuskurawarnti.

Wali nyanartikarra palunya Yantiyakkarrajiwarntirlu parlipungurla yinila palunya jularnani Kirijinwarnti palu nyanartiwarnti piyirnjaa marnin, yangka palu nira kurajpungani Jesus Kurayij. Ngajirta manya jarlu ngananguwurti jularla Kirijin Jesuskurawarnti.

Juwuljaa Panapaj palupinya yiparni pamarrjarti

²⁷ Wali yarntarni palu jakarni Jurujulumngurni piyirnwarnti Jesuskurawarnti puraputwarnti. Nira palu yanani wangkijarti Ngarpukurajarti. Ngarpungu manya wangki yungani, nyanartila paluyanangu pinajularnani puraputtu. Pirriyani palu Yantiyakja puraputwarnti. Kirninyjala palu kirrarnani.

²⁸ Wali layi nganpayi puraput yini parla Yakapaj. Turtapinya, karryungurnirlu manyanangu jularni. Ngarpukurarlul Pirlurru parla marni kaninykaniny turlpunga kujartikarra, “Layi yitalal parlipa ngunawu pulparr. Ngapa kayan ngarlipangu wanti mayaruwarn-tiwarlanya mapirriini, miyingajirtala parlipa ngunawu nukarnini.” Mapunparnila palu nguja miyingajirtajarti, yarnta ngapa ngajirta manyanangu wantirla miyi turtangupurru.

²⁹ Nyanartijangka Yantiyakkarrajiwarnti Jesuskurawarnti palunyanangu yawiyijarrinya Jurujulumkarrajiwarntiwu, tumaj palu miyingajirtajarti. Wali marni palurlanyanu, “Kala pamarr parlipanyanangu kirninykirninymanurla yipawu Jurujulumkarrajiwarntiwu Jesuskurawarntiwu, miyila palurlanyanu warntawu.” Wali kirninykirninymani palunyanangu. Pamarr ngarrjartiarntirlu palu yutukanani

pamarr purlka, pamarr lamparnjartiwarntirlu palu lamparn yutukanani. ³⁰ Ngarrjajarrinyala pamarr, kanyala pilanyanangu Panapajjujaa Juwullu. Kangungurla pilanya yinya Jurujulumkarrajiwarnti Jesuskurawarnti kajalkajalwarnti piyirwarnti.

12

Jayilla palu yutukani Pita

¹ Wali nganpayi layi manyanangu ngujangurra yini parla King Yarrit. Purlka manyanangu Juwujwarntiwu nukarniwu kapuman. Yakurrmarnani manyanangu Jesuskurawarntiwu piyirwarntiwujaa marninwarntiwu. Yiparnila manya kulipariwarnti pungupurru. Kanarlanywarnti Jesuskurawarnti palunya pungani kulipariwarntirlu Yarritkurawarntirlu. ² Wali layi palu pinya pirlawurra, yini parla Jayimji. Lani palu nayipjawurlu purlkajawurlu pirlawurra. Jayimji parla papaji Junku mapirrikaraji Jesuskura. ³⁻⁴ Wali yangka palu nyanya Juwujwarntirlu kanarlanywarntirlu Jayimji palu pirlawurra lani kulipariwarntirlu, wali nyangungurla palu ngarrurtajarrinya.

Wali Yarrittu manya nyanya ngarrurtajinyangu palu nguja. Nyanartijangka Pitangkurralla palunyanta yani limpawarnti. Jinjinyanya manya Yarrittu, “Yantalunyanta. Tarrpartawu manta Pita.” Wali tarrpartarnurla palu kanya, jayilla palu yutukani. Yarrittu manyanu pinapinakarrinyani, “Kumantawarlanya marnanya warra japirlyungku Juwujwarnti Pitawu ngulikanupurru. Jalarra palu ngarnana miyijaa kuyi pinalkarrapurru Juwujwarntirlu. Kumantawarlanya marnanya japirlyungku warpinkyujirnujangka.”

Wali nyanartikarra Pita jayilla kurrarnani. Ngampurrikanani palu limpawarntirlu pajangu. Kalpurrrwarlany palu ngampurrijiwarnti yanani paja manyankartijaa miyikarti. Wali manyanjangkawarntirlujaa miyijangkawarntirlu kurrinykurrinyju palu ngampurrikanani Pita. Nyanartijangka palu warrkamjangka yanani manyankartijaa miyikarti. Ngampurrijiwarntiwarlanyju kurrinykurrinyju palu martarnani Pita. Karla takurr kakarrara palu ngampurrikanani. ⁵ Wali Jesuskurawarntirlu palurla Pitawu purayipurayimarnani. Warryanungurla palurla purayimarnani Pitawu jayillajangkawu nurrururlu.

Yinjillu Pita palkangakujirni jayillajangka

⁶ Wali nyanartijangka palu ngarnani Juwujwarntirlu kuyi pinalkarrapurru. Pujukujirni palu. Yarrittu manyanu pinapinakarrinya, “Wali kumanta marna kangku jayillajangka Pita ngulikanupurru.” Nyanartijangka pukanyajarrinya. Pita pa jayilla ngunangani kaninykaniny mayarurla. Ngampurrijjararlul pilanyanu larrpuk karrpirni kurraparlu tanyjijawurlu Pitakurajawurlu. Nyantu pilangurla kaparn kurrarnani. Kanarlany parlanyanta mayakarti, kanarlany parlanyanta jampukarti. Kurrinywarlany pila ngampurrijjarra kurrarnani tuwanga. Pita pa manyanjarrinya.

⁷ Nyanartijangka pirriyani yinjil Ngarpukurajangka. Parralani manyanangurla tilingu. Nyanartijangka yingkilani yinjillu Pita. Parnkijarrinyala Pita. Wangki yinya yinjillu, “Partal turtangka.” Yulajwantinyala pila tanyjijarra kurrapajangkajarra. ⁸ Marnila parla yinjillu, “Mana wulyukujirlyanyanu wurnapurru. Jinapurru yutukaranyanu kuwut mapirri. Wajilpungkaja.”

⁹ Wali wajilpinyala yinjil Pitangu winkirrijilinyurni, minyakujalu mapun yanani. ¹⁰ Kaninykaniny mayarurla pila tirrinytirrinyyanani, kaninykaniny palu kirrarnani piyirnarnti ngampurrijwarnti tukujarra kurriny. Nyantujarra Pitajaa yinjil pilanyanangurla linyajarni tirrinyyanani palkangkurra. Pirriyani pila. Jamurn pila marnpajarrinya kiyitkarti, murtarnila ngurrujarrajarrinya kirlingirrijarrinyala. Purlka nguja tirrinyyanupurru. Ngajirtarni piyirntu yulajpantarla. Nyanarti kiyit pa purlkajinyangu tanyji lakjarti. Wali tirrinyyani pila kiyittal palkangkurra. Warntarrirlal pila yani. Nyanayirlarni parlanyanta wirlmarni yinjil, walila layi Pita yananinyirra.

¹¹ Wali ngungkupinya manyanu Pitangu. Pinapinakarrinyani Pitangu. “Kularni marna winkirrporni yanana, minyakujala mapun. Mapunparni paji yiparni yinjil nyantungu Ngarpungu palkangkurakujirnupurru. Yarrittu paja jayilla martarnani pungupurru. Kumanta pajalu pungkurla Yarrittujaa Juwujwarntirlu, yangkala paja yinjillu palkangkurakujirni.” Kujarti pa Pitangu pinapinakarrinyani.

¹² Wali nyanartijangka Pita yani mayarurlurra marninkurarlurra yini parla Mayiri. Mayiri parla ngamaji nganpayiwu yiniwu Jun Maakku. Yinijarra kurriny parla minyartiwu nganpayiwu Jun Maakku. Paja palu purayimarnani nyanayirla mayarurla piyirnarnti Jesuskurawarnti. Purayimarnani palurla Pitawu jayillajangkawu. ¹³ Pita yani nyanartirlurra mayarurlurra. Wali palkangarnila jajarrwantinya tuwanga. Palkangurnila narnarpinyangurra Pitangu tuwa. Palkanga pa karrinyani Pita. Pinakarrinya layingu mangangu warrkammayintu narnarpungujangka.

Wali tuwangkurrula yani yulajpanupurru. Nyanarti pa manga yini Ruta. ¹⁴ Marni parla Pitangu palkangurni, “Yulajpantaji tuwa.” Pinakarrinyala lin Pitakura kaninykaninygurni Rutangu. Pita nginyjirrikani, wirriyajarrinyala pa. Ngajirtarni pa Pita nyakarla, linmipa pinakarrinya. Wirriyani manyanangurla tikirrlaparni. Ngajirta pa tuwa yulajpantarla takurryanupurru. Wali rukjartirni pa wanyjani tuwa nyanarti. Tikirrlaparnurla manyanangu jularni nganpayiwarntiwujaa marninwarntiwu purayimarnujangkawarntiwu. Marni manyanangu, “Pita pa karrinyana palkanga.”

¹⁵ Jangkumani palu, “Ngajirta. Pita pa jayilla nguniny. Wangarta man nyuntu.”

Yarntarni manyanangu marni mangangu, “Ngajirta. Nyanarti pa Pita karrinyana.”

Yarntarni palunyanta jangkumani, “Pita pa nguniny jayilla.” Panyipinya palunyanta manganga. Marnila palurlanyanu, “Kunyangurla partarla wangarr karrinyana Pitawu.”

¹⁶ Wali jutungurni pa Pitangu palkangurni narnarpungani. Nyanartijangka tuwala palurla walimpa yulajpani. Wali nyanyala palu Pita karrinyujangka. Karrartajarrinyala palu. ¹⁷ Kulkurukujirnila manya Pitangu. Takitakijularni manyanangu nyapartukarra palkangkurakujirni Ngarpungu. Marnila manyanangu, “Julalurla Jayimjiwu Jesuku parla ngaja, yarnta Jesuskurawarntiwu piyirnarntiwu nukarniwu.” Wali wanyjanurlakanila manya mayaruwarlanykartari yani.

¹⁸ Wali kumantajarrinya, ngampurrijwarnti palu rayinjarrinyani. Kumantajarti palurla karrartakarrartarlur jarti muwumuwupungani

Pitawu rayintu. Ngampurrjiwarntimipa palu ngujangurra. Japirlyanguni palurlanyanu warntangurnirlu rayintu, “Wanyjurla nganpayi yangkarti Pita.”

¹⁹ Wali Yarrittu manya jinjinyinya ngampurrjiwarnti, “Muwupungurla warntalu.” Jarti palurla muwupinya ngajirtajinyangu. Ngajirta palu parlipungkarla. Yangkartiwarnti ngampurrjiwarnti manya Yarrittu japirlyinya yangka palu Pita ngampurrrikanani, “Nyapartukarra manta yalayimani. Ngajirta manta ngampurrmantarla marrkingujinyangu.” Wali kulijarrinyala manyanangurla. Nyanartijangka jinjinyinya manya Yarrittu nyantukurawarnti warrkammayinwarnti pungupurru. Nyanartiwarnti ngampurrjiwarnti palunya pinya pirlawurra.

Wali nyanartijangka Yarrit pa yani kayili mayaruwarlanykarti Jijirriyakarti. Nyanayirlarni pa kirrarnani.

Yarrit pa pirlajarrinya

²⁰ Wali piyirnwarntiwu mayarujarrarwarlanyjangkawu manyanangu kuli ngunangani Yarrit kayilungujangkawarntiwu Tayiyajangkawarntiwujaa Jayitanjangkawarntiwu. Kulijawurlu manyanangurla miyi jamungkani. Wali kayantajarrinya palu piyirnwarnti nyanartijarrajangka ngurrajarrangka. Marnila palurlanyanu, “Yanku parlipanyanta Yarritkarti. Japirlyungku parlipa nganangurni parlipangu kulijarrinya. Wulyuwulyurni parliparla malku, miyila parlipanya yungku.”

Wali wurnajarrinya palu Jijirriyakarti. Pirriyani palu. Marnila palurla layiwu warrkammayinku, “Kangku manpanya Yarritkarti. Japirlyungku marnalurla.” Kanya manya Yarritkarti. Japirlyinyala palurla, “Nganapurru manpanya ngunyipinya miyingurni.” Wulyuwulyurni palurla marni miyipurru.

Jangkumani manya Yarrittu, “Wali marnanyirrangu malku kumantawarlanya.” ²¹ Wali kumanta manyanangu pirriyani yangka manyanangu jularni Yarrittu. Kuluwuj manyanu wulyuwulyujinyangu yutukani Yarrittu, yutantinyala kirrarnupurrurla nyantukurarla. Nyanyala palu piyirnwarntirlu kuluwuj wulyujinyangu jur-nanykarra nyantu mapirri. Nyantungu manyanangu wangki marnani. ²² Nyanartijangka piyirntu pajangu palu kajalkajalkujirnani Yarrit. Papajanani palurlanyanu, “Minyarti nganpayi pa Ngarpu. Ngajirta piyirn. Minyarti pa Ngarpujinyangu.” ²³ Wali ngurrkuwarlany Yarrit kirrarnani. Ngajirta manyanangurla jarrmanyjarla.

Wali Ngarpukurajangkarlu yinjillu mimikujirni nyanarti nganpayi Yarrit. Wantinyala mimi yukarnani. Yinjillu mimikujirni, ngajirta pa Ngarpu kajalkajalkujirnantarla. Nyantungu manyanu kajalkajalkujirni. Walila yinjillu mimikujirni. Kiwilkiwiljilinyju palu ngarni jilpirti, pirlawurra palu ngarni. Wali Yarrit pa pirlajarrinya.

²⁴ Wali Jesuskurawarntirlu palunyanangu jularnani wangki Jesuskura. Pajala palu kurnakwantinya, mapunikanila palurla Jesusku mayarujangkawarntirlu.

²⁵ Nyanartijangka yangka pilanya yungurlakani pamarrwarnti Jurujulumkarrajiwarnti, Yantiyakkarrajiwarntirlu palunyanangu yiparnijangka jarlu. Wali tikirpala pila jakarni Juwuljaa Panapaj. Layiwarlany pila nganpayiwarlany kanya yangkarti Jun Maak. Kayili palu

yani Yantiyakkarti. Pirriyani palu Yantiyakja. Wali nyanayirlarni palu kurrarnani.

Wangkiwarnti kutawarnti

11

Miyijaa wuru palu ngarni pinalkarrapurru

²³ Ngarni palu miyi Jesusjuaa piyirnwarntirlu mapirrikarrajiwarntirlu. Nyanartikarrarni Jutajju Jesus pirtinyikarrku.

Wali yangka palu miyi ngarnani, Jesusjula purlkangu miyi warn-tarni. ²⁴ Jamalkanyala parla miyiwu Ngarpu, nyanartijangka junganila. Marnila manyanangu piyirnwarntiwu, “Minyarti miyi pa kar-kin ngajukura. Nyurrawarntiwu manyirrangu nguniny yungujangka. Kujartikarra manta jungananku pinalkarrapurru. Ngajula pajanta pinapinakarrinyanku.” Wali miyila palu ngarni Jesusngurrarlu.

²⁵ Nyanartijangkarlu narangalparni Jesusju warntarni pakirti wurujarti. Marnila manyanangu, “Minyarti wuru pa jurrmartajangka jalarrajangka. Junpungany pa nungujawurlu ngajukurajawurlu. Yangka manta kujarti ngarnanku pinalkarrawurra, ngajula pajanta pinapinakarrinyanku.”

²⁶ Yangka manta ngarnanku minyarti miyijaa minyarti wuru, wali nyanarti, nyakula manyalu nyurrawarnti kanarlanywarntirlu takiwurra. Nyangungurla palurla pinarri ngunawu Jesusku pirlajarrinyu-jangkawu kitangarni Jesus walimpa tikiyanku.

15

Ngarpungu parlipanya wanjikujiwu

²⁰ Jesus Kurayij parlipangu pirlajarrinya, yutukani palu najinga, turtapinyala. Wanjikujirni pa Ngarpungu mapunparni. Nukarniwu parlipangu jarrkanya Jesusju. Yukalku parlipa narangalparni Jesuskurarlal. Walimpa parlipanya Ngarpungu wanjikujiwu. Yangka palu kajalkajal pirlajarrinya Ngarpukurawarnti piyirnjaa marninjaa yapa, nyanartiwarnti palu manyanjilinyparni yukalany kajalunypawarnti.

²¹ Wali jarluwarlany pa kajalkajal pirlajarrinya nganpayi layi yini parla Ratam. Nyanartijangka layiwarlany nganpayiwarlany pa kajalkajal wanjikujirni Ngarpungu, yini parla Jesus Kurayij. ²² Kujartikarra parlipa nukarnini Ratamjiliny pirlajarriwu. Yarn-tarni Jesus Kurayijiliny parlipanya Ngarpukurawarnti wanjikujiwu Ngarpungu, yangka parlipa Jesus mapunikarralany.

²³ Wali nyanturni pa kajalurni wanjijarrinya. Kayan ngalu kanarlanywarnti kajalurni wanjijarri, tumaj Jesus pa kajalkajal. Jarlu pa nyantuliny Ngarpungu wanjikujirni, yarntarni parlipangu jarrkanya ngalimpawu jirnanyunguwu. Walimpa pa tikiyanku purlka nyantu Jesus, tikiyanujangkarlula manya wanjikujiwu Jesuskurawarnti, yangka palu mapunikarralany.

1 Timothy

Minyarti wangki mirlimirlijangka Puwulkura, Timiti pa lirkarnpun-gani

¹⁻² Minyarti wangki marnangu yiparnana ngajungu yiningu Puwullu nganpayiwu Timitiwu. Nyuntuwu marnangu jarlu jularni Jesus mapunikanupurru. Wali mapunikanila manurla, yangkala marnanta nyangany walakujilinyparni.

Wali ngaju marna yangkarti yangka marna jakulkangany piyirnwarntiwu Ngarpukura wangki. Ngarpungujaa Jesus Kurayijju pajapila wangki yinya jarlu, yangka parlipanya warntarni yakurryakurrjangka Ngarpungu. Nyanarti Jesusju parlipanya wanji yungku nirnparni, yangkala parliparla mapunikarralany.

Wali mangupilarla ngunawu nyuntunga Timitirla Ngarpujaa Jesus Kurayij. Ngampurrikananku mantapila. Marlamanku mantapila nirangu. Munta mantapila kirtilykujiwu Ngarpungujaa Kurayijju purkangu.

Kanarlanywarntirlu palu malany mapunngajirta

³ Wali marnangu malany nyuntuwu Timitiwu. Lama kirranya nyanayirla ngurranga yininga Yapisisja. Yangka marna jarlu tirinyyanani mayaruwarlanykarti karla Majitaniyakarti, wali lirrangu marnanta lirkarn yinya nyuntu lama kirrarnupurru Yapisisja. Yarnarni marnangu yipalany wangki kurrumparla lama kirrarnupurru.

Wali kanarlanywarntirlu piyirnwarntirlu Yapisiskarrajwarntirlu palunyanangu julalany wangki Ngarpukura, yangkala palu malany mapunngajirta. Ngajirta palunyanangu jirrkirl manyja wangki Ngarpukura. Nyanartijangkarlu manunyanangu jarmalku. Kulukukujiwu manunya wampalmarnujangka. Lirkarnpungana marnanta kujarti jarmarnupurru.

⁴ Jarmalku manunyanangu nyanartiwarntiwu piyirnwarntiwu, ngajirta ngalunyanu kajikajiyungka kurrumpajangka. Yarnarni ngajirta ngalunya kurajpungka pirlawarnti jarlujangkawarnti kilakiwarnti wanjiwarntirlu Juwujwarntirlu. Minyartijiliny pa yarr wangki. Yarr palu kirralany nira wangkijarti wupaljarti. Puju palu nira malany yarr wangkimipa, wali kayan ngalu warrkammanyja nyanartiwarntirlu piyirnwarntirlu Ngarpukura. Puju palu Ngarpu mapunikarra, warrkampala palu warrkammanyja Ngarpukura. Wali puju parlipa Ngarpu mapunikarra ngalimparluwurti, wali nyanarti, warrkam parliparla warrkammanyja Ngarpukura.

⁵ Puju manunyanangu jarmalku, wali tapungmankula palunyanu puju manunyanangu takitakijulawu. Tapungmanku palunyanu piyirnwarntirlu, tumaj manya Ngarpungu lukurrpinya kaninykaniny. Yarnarni yakurryakurrku palurla yakurrmalku. Yarnarni palurla Ngarpuwu mapunikarrku mapunparni.

⁶ Kanarlanywarntirlu palunyanu ngajirta tapungmanta. Nganga palu yanany wangkiwangkikarra, tumaj palu nira pinapinakarrilany wangki wupal. Nganga palu yanany. ⁷ Wali yangkartiwarntirlu

palurla wulyumalany wangki jularnupurru takiwurra. Pinayungany palunya wangki Ngarpukura yangka Ngarpungu parla jarlu yinya Mujij, yangkala palunya pinayungany ngurrpangu. Kula palu pinarrirlurni malany pinangurrujilinyarni, minyakujala palunya ngurrpangu pinayungany.

Piyirnwarnti yakurrjuwalwarnti

⁸⁻¹⁰ Wali wangkiwarlany marnangu takijulawu. Jarluwarlany parla Ngarpungu Mujij yinya wangki yini luwu jirrkirlikanupurru piyirnwarnti, tumaj palu yakurryakurrjuwal piyirnwarnti. Kanarlanykanarlany yakurrwarnti palu yanany wapalkarra luwungajirta Mujijkurangajirta. Mapunikarralany palunya nyantuwarntirlu ngangamarlarlu wapalkarra yanujuwallu. Kanarlanykanarlany palu nguniny munta parntaparnta, Ngarpungajirtarlal palu yanany yakurral. Kanarlanykanarlanyju palurla Ngarpuwu jirnapungany. Kayan ngalu pinakarri Ngarpu.

Kanarlanykanarlany palu ngamaji pungujuwaljaa ngarpu pungujuwal. Pungany palurlanyanu ngamajijaa ngarpuwurti pirlawurra. Kanarlanykanarlany palu yarr wapalkarra pungujuwal pirlawurra. Piyirnwarnti kanarlanywarnti palu yakurr nguniny. Kanarlanywarntirlu palunya kartuwarlany warntarnkarrakangany kanarlanykura piyirnkura. Ngurrangurra yungany palunyaanu. Yarnarni marnintu palunya warntarnkarrakangany piyirnwarlany. Kartu parla wartangurni kirralany. Yarnarni piyirnjarrarlu pilanyanu kartukujilany nganpayijarrarlu.

Kanarlanykanarlany palu ngurru kangany ngurrijirlu piyirnwurti, marninwurti yapawurti. Tarrpartalany palurlanyanu jingnyanagupurru. Ngajirta palu yartajpanta. Kanarlanykanarlany palu yirrijiiwarnti. Yarnarni palu kanarlanykanarlanyju piyirntu kayanparni ngirtilykarra julalany. Wapaljirlu nganpayirlu kujikarralany nyanarti nganpayi wulyu mapunji. Kula mapun, minyakujala wapal. Kanarlanykanarlany palu yanany yakurrwarlanyjarti Ngarpungajirtajarti.

Minyartila manyanangu Mujijkura wangki nukarniwu piyirnwarntiwu. Puju palu yirrikarrkula wangki Mujijkurajangka, wali nyanarti, nginyjirrikarrku palunyaanu yakurryakurr nyantuwarntikura. Wali wulyu wangki pa minyarti Mujijkurajangka, yangkala palu kanarlanywarntirlu ngajirta mapunikarra. Yakurral palu yanany narangal. Kanarlanywarntirlu palu mapunikarralany wangki Mujijkurajangka, wulyungal palu yanany. Yarnata kanarlanywarntirlu palu lup pinakarrilany, ngangayanany pala palu. Yakurr palu nguniny puturu pinakarrinyujangka.

¹¹ Wali julalany marnangu wangki yangka parlipa jarlujangka martalany Ngarpukura. Ngajirta marna manya ngajukurajangka milyilyijangka. Ngarpungu paja jarlu yinya wangki minyarti nyantungu wulyujinyangurlu wirriyajuwallu.

Jesus pa marlamanyuwal ngarrurtakujirnujuwal

¹² Wali, wirriya marna nguniny ngarrurta, tumaj paja wirriyaku-jirni Jesusju ngalimpakurarlu purlkangu Kurayijju paja ngarrurtakujirni. Warrkam nyantukura paja yinya Jesusju, marlamanyuwurti

paja warrkampurru. Nyanartijangka marlamanujangka marna Jesus jamalkangany. Jarlu paja nyanya Jesusju. Pinapinakarrinya parlanyanu kujarti, “Nganpayirilu minyartirlu Puwullu paji wulyu warrkammalku mapun, walirni pa yakurr nguniny. Kurajpungkula marna warrkampurru.” Wali kurajpinyajal paja nyantukurapurru warrkampurru. Kurajpungujangka marna ngarrurtajarrinya. Wali marna yakurr nguja, yangkala paja warrkam yinya nyantungurni.¹³ Ngajirta marna jarlu mapunikanantarla Jesus. Nyanarti Jesus marna jarlu jingkirrkangani ngurrrpangu. Walirni paji luyurrmarni Jesusju. Yarntarni marnanya pinya piyirnwarnti Jesuskurawarnti mapunikanujangkawarnti. Warrarni marna ngunangani kuliparirni, tumaj marnarla ngurrrpa nguja Jesusku. Panyypinya marnanyanta Jesusja, yangkala marnanya Jesuskurawarnti pinya ngurrrpangu. Yarrwurti paja pungkarla Ngarpungu. Ngajirta. Yararni paji ngujiangurra. Luyurrmarnani paji nyantungu Ngarpungu.¹⁴ Yawiyijarrinya paji, yangkala paja mapunjinyangu palymani munta kaninykaniny purlkangu ngalimpakuraru. Kaninykaniny pirlurr paja kurnakkujirni mapunkujirni. Tapungmani paja, Jesus Kurayijjula pajarla yutukani tapungmanupurru piyirnwarntipurru.

¹⁵ Minyarti mapun. Tarrpartawu parlipa pinangu, mapunikarrkula parlipa wapalkarrarlu nyapartukarra Jesus Kurayij pirriyani kankar-numarrangujangka minyayirla nguwanga tikirrkujirrupurru piyirn yakurrjangka. Wali ngaju marna yakurrjinyangu nguja, yini Puwul. Nyanartiwarntijiliny marna nguja yakurr,¹⁶ yangkala paji Ngarpungu luyurrmarnani ngajuwu yakurrku, marlamanila paja. Ngajirta paja pungkarla yakurrjangka. Warrarni paji jurumanani rawa yakurrjinyanguwu, yangkala pajalu nyaku kanarlanywarntirlu takiwurra. Pinarri palurla Ngarpuwu jurumanujuwalku ngunawu. Wali mapunikarrkula palurla Jesusku nyangujangkarlu, wanjila manya yungku kujawurlurra.

¹⁷ Mapunparni marnangu malany. Yangkarti Ngarpu pa kayan nyantu. Maja parlipangu nguniny ngalimpawu nukarniwu. Jarluwarlanyjangka parlipangu maja nguninyparni kujawulurra ngunawu. Ngajirta pa pujujarri Ngarpu, kujawulurra pa wanji nguniny. Kayan ngarlipa piyirnwarntirlu nyaka nguwakarrajirlu. Jarti parliparla nyangany millu. Ngurt parlipanyanta nguniny yangka parlipangu kajalkajal nguniny nyantu kujawulurra nirnparni. Yangkajal parlipangu kajalkajal nguniny. Mapunparni nyanarti wangki.

¹⁸ Yarntarni marnangu malany Timitiwu ngajukurawu walakujilinyku. Nyuntungala mangulurla jakulkanya piyirnwarntirlu Ngarpukura wangki jarntuwarntirlu nyuntukurawarntirlu. Wali wangki minyarti tarrpartarnanku man. Pinapinakarriwu man Ngarpukura wangki jakulkangujangka.

Lirrkarnpungana marnanta Timiti. Puju nganawurti mangurla wuwuyanku, wali nganyja manta yangkarti wangki. Warnta nyanarti milyilyirlajangka wangki Ngarpukura yangka mantalu yinya jarntuwarntirlu nyuntukurawarntirlu. Mapunikananku man Timiti Ngarpu mapunwurra. Yakurrmalku manurla yakurryakurrku.¹⁹ Wali kanarlanywarntirlu piyirnwarntiwarlanyju palurla ngajirta yakurrmanyja yakurryakurrku. Wirriyajarrilany palurla yakurrku.

Ngajirta palu pinapinamanta wulyuwulyu. Jesusku palurla mapunikarralany, yangkala palu rukarnurla tikiyanany. Ngurtijilinyarni palu junglapalany nirnparni. ²⁰ Nganpayijarra kurriny pila junglaparni. Nganpayijarra marnapinya ngajungu Puwullu pirtinyikani pirlakarti purlkakarti. Pirla purlka marnarla yinya nganpayijarra yangkartijarra. Kayan ngartapila yarnta jingkirrkangka Ngarpu.

2

Nyapartukarra palu ngunawu jujunga Ngarpukurarla miyitingja

¹ Wali wangkiwarlany marnangu julalany wangki marri martarnupurru. Yangka manta yanany jujukarti Ngarpukurakarti, jamalkangu manta Ngarpu yungujuwal. Yarntarni malku mantarla ngarntimankula manta. Japirlyungku manta Ngarpu piyirwarnntiwu nukarniwu. ² Japirlyungku manta purlkawarntiwu kapumanwarntiwu, yarntarni majawarntiwu nukarniwu manta Ngarpu japirlyungku. Nyanartijangkarlu parlipanyalu yirrikijawurlu martawu, ngurtpalkula parlipa. Mapunjinyangu parlipa karriwu layirni, jirrkirljinyangu parlipa ngunawujaa yanku. ³ Puju parlipa japirlyungku Ngarpu piyirwarnntiwu, wulyu pa nyanarti mapun. Wirriyajarriwula parlipangu Ngarpu ngalimpakura wanji yungujuwal. ⁴ Ngarpu pa nyantu wirriya nguniny wanji yungupurru. Wali wanji manya kurnakkujiwu nukarnini, pinayungkuwurti manya pinarriwurra nukarnini, yangkala kanarlanywarntirlu palurla pinakarrilany. Kanarlanywarntirlu palurla ngajirta pinakarri Ngarpuwu.

⁵ Ngarpu pa nguniny kayan, nyantumipa layi. Wali jarlu parlipanya yakurru ngangakanya Ngarpungurni, nyanartila parlipanyanta marrijarrinya Ngarpungurni. Kayan ngarlipa tikiyanta piyirnmipa. Jesusju parlipanya tikirrkujilany Ngarpukarti nyantumiparlu. Pirriyani parlipangu Ngarpungurni Jesus Kurayij nganpayi tikirrkujirrupurru. Layingumipa parlipanya tikirrkujilany Ngarpukarti Jesusjumipa. Ngajirta ngananguwurti tikirrkujirru, marlaljinyangu. Layimipa parlipangu pirriyani Jesusmipa.

⁶ Yangka parla katangkajarrinya Jesuspurru pirriyanupurru, wali yijingkanyala manyanangurlanyanu Jesusju nukarniwu piyirwarnntiwu marninwarntiwu yapawarntiwu. Ngarpungu manya wanji yungku, yangkala Jesus pirriyani, yijingkanyala manyanangurlanyanu takijularnupurru.

⁷ Wali Jesusju manyanangurlanyanu yijingkanya, nyanartila paja ngaju yinya wangki jakuljularnupurru Jesusju. Jakuljulalany marnanyanangu piyirwarnntiwu kanarlanywarntiwu. Ngajirta Juwujwarntiwu, piyirwarnntiwarlanyku marnanyanangu jakuljulalanyjaa pinarriyungany marnanya. Pinarriyungany marnanya Jesus mapunikanupurru, yarnta marnanya pinarriyungany nyapartukarra Ngarpuwu palurla pinarrijarriwu. Mapun marnanyanu julalany, ngajirta yirri, mapunparni marnanyanu julalany jirrkirl.

⁸ Yarntarni wangkiwarlany jujupurru. Lirrkarn marnanya yungany nganpayiwarnti Ngarpukurawarnti. Ngarpuwu palurla manya nirangu. Yarnta palurla munta kayan nguna Ngarpuwu. Japirlyungku

palurla Ngarpu kulimulurlu. Ngajirta ngalu kuli pinapinakarri ranyingku muntanga kaninykaniny. Mapunjinyangu palu japirlyungku Ngarpu.

Marninwarnti

⁹⁻¹⁰ Wali yarntarni marnanyanangu marninwarntiwu malany lirrkarn. Marninwarnti palu ngunawu wulyu. Nira palunya kanarlanywarnti marlamananku. Kujarti palu yanku marninwarnti Ngarpukurawarnti Kutkurawarnti. Karrkinta palu mana kangku turiti wulyu mapuntu, walirni palu ngajirta nira pinapinakarri turitijaa nganapartu nganapartu ngurrkuwurra. Ngarpuliny palu pinakarriwu. Ngajirta ngalu turitimipa warntarnanta pamarrjawurlu purlkapurlkajawurlu. Ngajirta ngalu pujukujirnanta manawarntirlamipa. Ngajirta ngalu marninwarnti manajarti wilyujarti ngurrkujarrinyanta. Wulyu palu yanku marlamanujuwal.

¹¹⁻¹³ Yarntarni palu marninwarntirlu kulkururlu pinakarriwu Ngarpukura wangki karrkarnurla. Jarmalany marnanyanangu marninwarntiwu ngajungu Puwullu, ngajirta ngantanya nganpayi pinayungka wangki. Kirranyjalu kulkuru marninwarnti. Pinakar-rilu Ngarpukura wangki. Wali ngajirta ngalunyanu murta kajalka-jalkuji marnintu, yangka pa nganpayimipa kajalkajal nguniny, tumaj jarluwarlany nganpayiliny pa Ngarpungu ngartakpani yini Ratam. Nyanartijangkala pa marnin ngartakpani yini Yip jirna. ¹⁴ Marnin yangkarti parla pirlangu purlkangu kajiyinya, mapunparnila yakurra wantinya, yini parla Yip. Ngajirta nganpayi Ratam parla kajiyungkarla pirlangu. Marninturni parla mapunikani. Wali nyanartikarrala marnanya lirrkarn yungany nyantuwarnti marninwarnti.

¹⁵ Wali marninwarnti palu nguniny yapa martarnupurru, yangkala palu walirni ngunawu Ngarpukura. Kayan ngumparna parlanyanu martawu. Puju palurla juturni mapunikarralany yapa martarnujuwallu, Ngarpu palu puju wajilpungany marninwarntirlu, wali nyanarti, wanji manya yungku Jesusju. Puju palunya kanarlanywarnti tapungmanany, Jesusju manya yungku wanji kujawurlurra.

3

Nganpayiwarnti ngampurrjiwarnti

¹ Wali yarntarni, nganpayiwarnti marnanya lirrkarnpungku ngampurrjiwarnti. Yangka nganawurti manyanangu ngunawu purlka ngampurrji kajalkajal Ngarpukurawarntiwu, wali nyanarti wulyu ngunangupurru. Mapunparni minyarti wangki.

² Wali wangki minyarti marnangu malany Puwullu Timitiwu mapir-rirni. Kangku man minyartirni wangki, jakulkangku manunyanangurla yangkartiwarntirla piyirwarntirla ngampurrjiwarntirla, nyapartukarra palu purlka ngunawu nyanartiwarnti piyirwarnti. Nganpayi Ngarpukura ngampurrji wilyujinyangu pa ngunawu mapunji wupalngajirta. Yarnta pa ngunawu ngapa ngarla ngarnungajirtajuwal. Ngajirta ngarta ngapa nganyja wangartawurra. Yarnta yirrikijarti pa ngunawu.

Yarntarni pa kartujarti layijarti ngunawu. Kayanmipa pa kartu martawu. Yarnta jarntukujirnujuwal pa ngunawu, yangka manya jarntukujilany piyirwarnti kanarlanywarnti nganpayirlu nyanartirlu.

Yarnta pa ngunawu pinayungjuwal yangka manya pinarriyungany kanarlanywarnti takiwurra.

³ Yarntarni nganpayi ngampurrji pa wulyu ngunawu. Ngajirta ngarta ngapa ngarla ngarnanta wangartawurra. Yarnta ngajirta ngarta pungjuwal nguna kulijuwal. Ngunawu pa kirtily. Kayan ngarta jirljirljarri jingnyangujangkawurti, marlalparni. Jarti palu kuliwu yingkiyingkilanku, warrarni pa nguniny kirtily. Yarnta ngampurrjirlu ngajirta ngartarla pamarrku kurturrkurturrmanyja purlkawu.

⁴ Yarntarni manyanangu ngampurrji maja ngunawu yapawarntiwu nyantukurawarntiwujaa kartuwu nyantukurawu. Nyantukurawarntirlu yapawarntirlu palu pinakarrilany wangki. Pinakarrinyurla mapunikarralanypala ngarpu nyantuwarntikura. Yapawarntirlu ngarpunyankurala palu wulyu julawu mapunji.

⁵ Wali puju manya nyantukurawarnti yapawarnti ngampurrikarralany wulyuwurra kartu mapirri, nyanarti nganpayi manyanangu maja mapunji ngunawu Ngarpukurawarntiwu piyirnwarntiwu. Ngampurrikarrku manya piyirnwarnti Ngarpukurawarnti wulyuwurra. Puju ngajirta manya ngampurrikarra nyantukurawarnti yapawarnti, wali kayan nganyanangu maja nguna Ngarpukurawarntiwu piyirnwarntiwu. Kayan nganya ngampurrikarra piyirnwarntiwurti.

⁶ Yarntarni pa ngampurrji ngunawu nganpayi yangka jarluwarlany mapunikani. Puju jalarrarni mapunikarralany, ngajirta nganta yutukarra purlka ngurrkungamarra. Ngurrkujarrinyanta ngarta, yangkala ngarta ngulikarra ngurrkuji Ngarpungu, nyanartijiliny jarlu ngulikani pirla purlka Ngarpungu.

⁷ Yarntarni pa nganpayi ngampurrji ngunawu kujarti. Puju palu julalany mapunji piyirnwarntirlu Ngarpukurarlujaa rantangakarrajirlu piyirnwarntirlu, wali nyanarti, pinarri palurla mapunjiwu nguniny. Nyanarti nganpayi warntalu ngampurrji manta majakujiwu Ngarpukurawarntiwarlanyju. Puju palu julalany yirriji, rantangakarrajirlu piyirntu, wali nyanarti, ngajirta nganta Ngarpukurawarntirlu warntarnurla majakuji, tumaj ngalu kurntayikuji wangkingu kanarlanywarntirlu. Nyanartijangka pirlangu ngarta tikirrkujji nganpayi nyanarti maja ngampurrji.

Piyirnwarnti Ngarpukurawarnti marlamanujuwalwarnti.

⁸ Wali piyirnwarntiwarlany palu nguniny Ngarpukurawarnti marlamanujuwalwarnti. Nyanartiwarnti marnanya lirrkarnpungku. Yanku palu wulyu yirrikijarti. Mapunikarrku palurla Jesuskuliny. Ngajirta ngalurla pamarrku mapunikarra, yangkala ngalu kurakurajarrinyanta nirnparni. Yarnta ngajirta ngalu ngapa purlka nganyja yini wayin, yangkala ngalunyanta rukanyja. ⁹ Kitpanku palu Ngarpukuraliny wangki milyilyirlu, yangka parlipangu Jesusju jakuljularni. Kitpanku palu mapuntujinyangu ngajirta kurrinykurrinyju.

¹⁰ Wali puju nganpayi nguniny wulyu yangka marnangu marni, wali nyanarti, yirrikarrku manta kurajpungkula mantarlanyanu yirrikanurla nyurrawarntirlu piyirnwarntirlu Ngarpukurawarntirlu, yangkala manta yutukarrku piyirn marlamanujuwal Ngarpukura.

¹¹ Yarntarni marninwarntiwurtti marnanya lirrkarnpungku. Yanku palu wulyuwarnti mapunjiwarnti. Ngajirta ngalu ngapa nganya, yangkala ngalu wangartajarri. Yarnta ngajirta ngalunya ranyjingu kurajpunganta nganpayijaa marnin kuliwurra. Yirrikijarti palu ngunawu. Kujarti palu marninwarnti yanku wulyu.

¹² Wali nganpaya marlamanujuwal pa ngunawu kartujarti layijarti. Kayanmipa pa kartu martawu. Yarntarni manyanangu Ngarpukura marlamanujuwal ngunawu maja yapawarntiwu nyantukurawarntiwujaa kartuwu nyantukurawu. Nyantukurawarntirlu yapawarntirlu palu mapunikarralany ngarpunyankura. ¹³ Yangka nganpayirlu parla warrkammalany mapunjinyangu Ngarpuwu, wali kanarlanywarntirlu palu nyangany warrkammayin wulyu. Malany manyanangu nganpayirlu nyanartirlu Ngarpukura wangki. Purnkungu manyanangu Jesus julalany yangkala palu kanarlanywarntirlu pinakarrilany wangki nyantukura. Pinakarrilany palu mapun.

Najanu manyanta yanku Timitikarti

¹⁴ Wali Timiti, yanku marnantarla nyuntukarti najanu. Ngungkupungana marna wirriya yanupurru. Kunyungurla marna yanku jalarrarni, kunyungurla marna yanku walimpa. ¹⁵ Puju marna lama warra kirralku, wali nyanarti. Minyarti man martawu lirrkarn lanujangka ngajukurajangka. Pinarriyungany marnanta yangkarti mirlimirlu nyapartukarra parlipa Ngarpukurawarnti ngunawu. Wali Ngarpu ngalimpakura pa wanji nguniny, mapunikarralany parliparla Ngarpuwu. Martalany parlipa Ngarpukura mapun jartamanujuwalwarntirlu nukarnirlu, jakuljulalany parlipanyanangu kanarlanywarntiwu wangki mapun Ngarpukura.

Ngarpungu parlipangurlanyanu kalarakujirni

¹⁶ Ngarpu pa wulyujinyangu mapunparni. Kalarakujirni parlipangurlanyanu Ngarpungu pinarriwurra. Kayan ngarliparla partalurni pinarrijarri Ngarpuwu yangka pa nyantu purrurturlal. Pirriyani parlipangu nguwangkurra Jesus, nganpayirni palu nyanya piyirnwarntirlu,

Ngarpungu manyanangurla jakulkanya walaku nyantukura,
Yinjilwarntirlu palu nyanya Jesus,

Jularni palunyanangu wapalkarra piyirnwarntirlu Jesus,
Mapunikanila palu Jesus ngurrawarlany ngurrawarlanyjangkarlu,
Tikirrkujirni parlanyanu kankarral Ngarpungu.

4

Pinarriyungany palunya wangki wawal kanarlanywarntirlu

¹⁻² Jarlu parla Pirlurru Ngarpukurarlul marni nganpayiwu layiwu kurrumparla lanupurru nyapartukarra palu piyirnwarnti kanarlanywarnti ngangayanku. Kanarlanywarntirlu mapunikanujangkawarntirlu palunya pinakarriwu pirlawarnti yirrijiwarnti, mapunikarrkula palunya, wajilpungkula palunya pirlawarnti. Wangki nyanarti pirlawarntikura pa wawal. Wali pinakarriwu palu piyirnwarntirlu wangki wawal pirlawarntikura, yangkala palu yakurryakurr nira

pinapinakarriwu. Kayan ngalu pirlurru nyaka wulyungal ngunangupurru. Nyanartijangka palunya piyirnwarntiwarlany pinarriyungku wangki wupal. Kujarti parlipa jalarra nyangany. Mapunparni palu kujarti yanany kanarlanywarnti.

³ Yangkartiwarntirlu palunya lirrkarnpungany piyirnwarntirlu pirlakurawarntirlu. Jarrmalany palunyanangu kujarti. “Ngajirta ngantanya kartuwarnti warntarnanta. Kirrijirla manta ngunawu yarr, kartumulujaa ngumparnamulu manta yarr ngunawu.” Yarntarni palunyanangu jarrmalany, “Ngajirta ngantanya kuyiwarnti kanarlanywarnti nganyja. Wanyjarrku mantanya kanarlanywarnti. Yarnta miyiwarnti kanarlanywarnti mantanya ngarnanku, miyiwarntiwarlany kanarlanywarnti mantanya wanyjarrku.”

Wali nyanarti wangki pa wupal. Pinarri parliparla Ngarpuwu. Mapunparni parlipangu ngartakpani kuyijaa miyi nukarni. Ngarpungu parlipanya yinya nyantungu kuyijaa miyi ngarnupurru. Ngajirta wanyjanupurru. Yangkala parlipanya nukarni ngarnanku Ngarpukurawarntirlu mapunjiwarntirlu jamalkangurla.

⁴ Yangka parliparla Ngarpu jamalkangany miyipurru ngarnupurrujaa kuyipurru ngarnupurru, wali nukarnini parlipanya ngalku. Ngajirta ngarlipanya wanyjarra kanarlanywarnti. Ngarpungu parlipangu miyijaa kuyi ngartakpani. Nukarnini pa ngartakpani wulyu. ⁵ Yangka parliparla Ngarpuwu malany miyipurru ngarnupurrujaa kuyipurru ngarnupurru, wali malany parlipangu Ngarpungu miyi ngarnupurru. Jamalkangany parlipanyanta Ngarpunga. Yangka Ngarpungu parlipangu malany ngarnupurru, wali nyanarti, kayan ngarlipa nganawurti wanyjarra.

1 John

Ngarpu pa tili parralanujuwal

⁵ Munga parlipangurla ngarla. Tili parlipangu wulyu parralanujuwal. Wali Ngarpu parlipangu tili parralanujuwal wulyu. Ngajirta manyanta Ngarpunga munga nguna, nyantu pa kayan tili.

⁶ Puju parlipa muntanga martalany yakurr yarnta parlipanyanangu kujartikarra malany, “Ngaju marna yanany Ngarpukurlal,” nyanarti parlipa yirri malany. Yirriwarnti parlipa ngunangana. Ngajirta parlipa mapun. Kula Ngarpukurlal parlipa yanany tilingal yangkartiwarnti, minyakujala parlipa mungangal yanany Ngarpungajirtajartirlal yakurral. ⁷ Puju parliparla munta kayan nguniny Ngarpuwu, wali nyanarti, tilingal parlipa yanany Ngarpukurlal. Ngurtpala parlipanyanangurla nguniny piyirwarntirla. Walaku Ngarpukura Jesus parlipangu jilkarni nungu yakurrjangkawu wajapungupuru. Yangka parlipa ngapajawurlu lukurrpungany nganawurti, nyanarti-jilinyawurlu parlipanya lukurrpungany Jesusju nungujawurlu, puju parliparla munta kayan nguniny Ngarpuwu.

⁸ Yarntarni puju parlipanyanu julalany yakurrngajirtajarti, nyanarti pa yirri, kajiyungany parlipanyanu. Puju ngananguwurti manyanu julalany yakurrngajirtajarti, kajiyungany manyanu. ⁹ Puju parliparanyanu kurntayirlu yakurryakurrjawurlu takijulalany Ngarpuwu, wali nyanarti, wajapungku parlipangurla yakurryakurr Ngarpungu. Rukalanypala parlipangurla yakurra Ngarpungu. Ngarpu pa kayan, ngajirta kajiyungujuwal. Wulyu pa nyanarti Ngarpu. Yangka parlipanyanu takijulalany yakurrjawurlu, mapunparni parlipangurla wajapungany nukarnirla.

¹⁰ Yarntarni puju parlipanyanu julalany, “Ngaju marna wulyu, ngajirta marna jarlu yakurryakurral yantarla,” wali kujawurlu parlipa Ngarpu yirrijikujilany. Yarnta parlipa ngajirta wangki Ngarpukura mapunikarra.

Wangkijarra kutajarra PSALM 1

1

Ngarpukurawarnti piyirnwarntijaa marninwarnti

¹⁻⁶ Puju nganawurti piyirn parla ngajirta Ngarpuwu jingirti war-ralpunka, yarnta ngajirta manya mapunikarra lirrkarnpungujuwal ngarlajawurlu. Nyanarti piyirn pa wirriya nguniny Ngarpukuralal. Yarnta pa Ngarpukura wangki tapungmanany. Wangkingu Ngarpukur-rarlu pa ngarrurtakujilany. Ngarpukura wangki pa pinapinakarrilany nira jutungu. Yangka kumantajaa jininyara pukanyja pa pinap-inakarrilany. Nyanarti piyirn, nyanarti marnin pa manajilinyparni yangka ngapanga karrilany martuwarrarla rirringkirla. Ngapangu kalypajarrilany, kirtily martalany, wulyuwulyurni martalany. Kayan ngarta lalkajarri warnjaljaa kayan ngarta miyingajirtajarri. Yitilal-warlany yitilalwarlany manya miyi martalany. Manangu parlipanya pinayungany. Yangka piyirn manajilinypala nguniny, wulyungal yanany nira. Martalany pa wulyu miyijilinyparni. Kujarti pa nguniny Ngarpukura piyirnjaa marnin.